

Vox Libri

An IV, Nr. 1-2, Primăvara-Vara 2008

Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu” Deva

C'est l'histoire de ce vint livre en la quelle
on peut veoir comment Xenophon escript
les faisons et arguments que vint
traict nomme Hieron et vint philo
zophe appelle Simonides eurent
ensemble sur traicte come par
la lecture plus amplemet appera

VOX LIBRI, An IV, Nr. 1-2, Primăvara - Vara, 2008*
Revista Bibliotecii Județene
„Ovid Densusianu” Hunedoara - Deva

Editată cu sprijinul Consiliului Județean Hunedoara

Director: Gabriela MARCU

Redactare: Denisa TOMA
Mihai STOICOVICI
Rodica LAZĂR
Diana FERENCZ
Ciprian DRĂGAN

Tehnoredactare și copertă:
Simona-Nicoleta PAPUC

Versiunea WEB: Mihai STOICOVICI

Adresa: 330025 - Deva, str. 1 Decembrie,
nr. 26, jud. Hunedoara

Telefon: 0254 219440

Fax: 0254 216457

E-mail: bibliotecadeva@upcmail.ro
voxlibridv@yahoo.com

ISSN: 1841 - 7736

Tiparul executat la **GRAPHO TIPEX** Deva

* Versiunea prezentată este cea de pe pagina WEB.

Vox Libri nr. 1-2, 2008

Primăvara - Vara

Editorial	2	<i>Aniversări. Comemorări. Evenimente</i>	
<i>Dialogul ideilor</i>		Trofeul Micului Cititor	53
Ați spus pipole?	3	Impresii din Ungaria	55
<i>Profesiune și vocație</i>		<i>Tradiții, obiceiuri</i>	
Adrian Corbu și revista Cosînzeana	4	Alte obiceiuri la Ribița	59
Prelucrarea materialelor audio-video	10	<i>Pagina bibliofilului</i>	
Proiectul Global Libraries	14	România. Păduri seculare	63
<i>Aniversări. Comemorări. Evenimente</i>		Românii sub lupă, cu iubire	66
Medalion Stendhal	18	Istoria Târgoviștei	68
Gérard Philipe	20	<i>Atelier de creație</i>	
Sărbătoarea francofoniei	24	Poezii 70	
Săptămâna Națională		Proletcultismul în literatură	72
a Bibliotecilor Publice din România	26	Străzile Bucureștilor	77
Un distins publicist jian	28	D'Anunzio	81
Concursul literar		<i>Divertisment</i>	
„Dacă aș fi scriitor...”	30	Pagina șahistului	84
Cultura gustului, gustul culturii	33		
<i>Prin marile biblioteci ale lumii</i>			
Les seigneurs du livre			
-Seniorii cărții	36		
<i>Note de drum</i>			
Insulele canare	44		
Drumuri transcarpatice	49		

Editorial

În perioada interbelică, îl aflăm pe criticul literar, sociologul, esteticianul Mihail Ralea și în calitate de conferențiar la microfonul Societății Române de Radiodifuziune. Temele pe care le aborda aveau ca scop „luminarea” ascultătorilor pe calea undelor. Una dintre aceste conferințe avea ca titlu „Problema generațiilor”. Spicuiam câteva dintre ideile autorului, tocmai pentru că această temă mi se pare foarte actuală și astăzi.

Dacă la popoarele din Antichitate mitul transmiterii torțelor reprezenta simbolul continuității generațiilor, astăzi, din păcate, asistăm la o înțețire a luptei între generații. Tot mai des, se observă refuzul tinerilor de a colabora cu cei mai în vârstă. Oare chiar este posibil să ștergi cu buretele trecutul și să crezi că viața începe doar cu tine? Categorie, nu. Pentru că atunci nu ar mai exista nici progres, nici prosperitate. Nu putem să ne rupem de trecut pentru că, de fapt, fiecare dintre noi păstrăm și ducem mai departe o parte din el.

Tânăra generație pretinde că mentalitatea și structura ei sufletească nu

au nimic în comun cu ale celor în vârstă. Se crede chiar că înlăturarea cât mai rapidă a acestora din urmă din activitate ar aduce schimbările miraculoase atât de așteptate de cei tineri, fără să se țină seama că, pentru dezvoltarea societății, fiecare vârstă ar trebui folosită la maximum. Nu degeaba țările civilizate au crescut vârsta de pensionare evitând astfel menținerea celor în vârstă într-o stare de sărăcie umilitoare.

Înlăturarea înaintașilor doar pentru ca tinerii să ocupe cu ușurință, fără efort, posturi importante reprezintă un aspect negativ pentru societate. O carieră trebuie cucerită prin educație, multă muncă, examene serioase și, mai ales, pe merit.

„Si jeunesse savait et si vieillesse pouvait” spune un proverb francez. Adică, „Dacă tinerețea ar ști și bătrânețea ar putea”.

Gabriela MARCU

Dialogul ideilor

Ați spus pipole?

De multă vreme, împrumutăm de la englezi termeni care lipsesc din vocabularul nostru și este foarte bine așa, de vreme ce nu există deja un cuvânt care să traducă aceeași idee. Dar până pe la mijlocul secolului XIX, ne străduiam, adoptând un cuvânt, să-l asezonăm cu un „sos” francez.

Ne amintim de acel duce de Buckingham – englezii îl numeau, cred, Beukingheum – care a sucit capul multor doamne din înalta noastră societate, mergând chiar, din păcate, până la a ne declara război. Francezii din acea vreme îl numeau Bouquinquant.

Englezii ne-au imitat și ei împrumutând de la noi tonnelle pentru cuvântul lor tunnel – pronunțat teun' - ; s-a întors la noi cu calea ferată pronunțat tunnel (în franțuzește). Simpaticul cuvânt bouquette, acel săculeț plin de scuzii vechilor negustori, a devenit la ei budget, (pronunțat beudjet'), apoi a revenit pentru a chinui spiritele politicianilor noștri, la fiecare sfârșit de an, sub aceeași formă, budget (pronunțat franțuzește). De fiecare dată, sensul cuvântului de origine este, după cum se vede, denaturat: este o distanță, semantic vorbind, de la tonnelle la tunnel, de la bouquette (individual) la budget (al națiunii)...

Și iată că, astăzi, ni se importă foarte „crudul”, îndrăznesc să spun, cuvânt people – pronunțat pipole – care califică presa engleză clevetitoare, cea care dezvăluie secretele oamenilor (peoples, în engleză). Consultând un dicționar bilingv de care mă folosesc destul de puțin, constat că termenul are cel puțin șase accepțiuni, plecând de la peuple (popor – n.tr.) la peupler (a popula), trecând prin nation (națiune), habitant (locuitor), sujet (subiect), groupes (grupuri), gens (oameni)...; să recunoaștem că aici avem cum să ne pierdem. Bineînțeles, avem și noi omofonele noastre, dar noi le deosebim prin ortografie, ca de exemplu: air (aer), ère (eră), hère (pui de cerb), aire (arie), în referință cu originea lor cel mai adesea latină. Din câte știu, latina dispune de trei cuvinte pentru a exprima noțiunea de peuple (popor.):

-populus, poporul: totalitatea locuitorilor cetății, cuvânt care a dat în franceză o

întreagă familie de cuvinte ca populaire și chiar argotical populo,

-plebs, totalitatea ne patricienilor, cuvânt aflat la originea unor cuvinte savante precum plebiscit,

-vulgus, marea masă a oamenilor, mulțimea, din care au derivat cuvintele vulgare, destul de peiorativ, și vulgarisation, care e mult mai puțin peiorativ.

Pentru englezi, latina este cu adevărat o limbă moartă; pentru noi ea rămâne limba – mamă, pe care mai încercăm uneori „s-o curtăm” pentru a primi un nou cuvânt – copil – vreau să spun un bun neologism. Asta, probabil, este ceea ce diferențiază, în fond, cele două idiomuri. Am auzit chiar recent la radio o „pipolisation” (sic!) care trădează o engleză de proastă calitate și care înseamnă un soi de trâncăneală, dacă am înțeles bine. Mă întreb dacă, într-un asemenea caz, n-ar fi mai bine să vorbim pur și simplu despre populisation sau chiar de divulgation. Mă gândesc, de asemenea, la pipeletterie care ar da destul de bine socoteală despre conținutul ziarelor de joasă speță: „Lăsați deci aceste pipeletteries în seama ziarelor de senzație!”

Pipole, cuvântul mă duce cu gândul la cuvântul ageasse (coțofană, în dialectul picard agasse), folosit de strămoșii noștri, această elegantă pasăre negru cu alb, cu coada lungă care trăiește cu perechea ei prin boschetele noastre și care, după cum spune un vechi cântec, „și-a făcut cuib într-un tufiș, pibolon”. Noi numim pie (coțofană), o persoană care flecărește. Știu, raportul cu subiectul nostru este destul de îndepărtat, dar jurnalele „pipoles”, modernele pipelets, flecăresc la fel de mult... și imaginea îmi furnizează un final agreabil. Și apoi, ca să mă destind un pic, mă voi duce chiar acum să fac o plimbare în grădina ca să văd dacă „la pibole” și-a făcut acolo cuib!

Jean FLAMION,

Preluat din revista *Le dévorant*,

Revista literară a feroviarilor,

Paris, Nr. 231, Sept. – Oct. 2008, p. 9.

Traducere: Gabriela MARCU

Adrian Corbul și revista Cosînzeana din Orăștie

De curând, a apărut la Editura Compania, în seria AltFel, o carte de istorie literară captivantă de-a dreptul, de o factură inedită: „Mistificiuni” de Mircea Anghelescu. Foarte bine documentat, autorul investighează „zona de umbră”, enigmatică și incertă din opera unor scriitori, dând la iveală așa-numitele mistificări, falsurile mai mult sau mai puțin cunoscute din literatură și din istorie. Un capitol special, intitulat „Falsul ca ucenicie literară: Adrien Le Corbeau” îi este dedicat unui scriitor român „cu șapte nume”, despre care se știe extrem de puțin. După știința mea, cartea lui Mircea Anghelescu este sursa cea mai amplă și mai bine documentată despre viața și activitatea acestui scriitor, pe numele lui real Rudolf Bernhaut, și ne aduce suficiente date care pot creiona portretul acestui interesant personaj de la începutul secolului XX. Unul dintre numele sub care a publicat a fost și Adrian Corbul, nume cu care își semna corespondențele de la Paris trimise unor reviste literare din țară. Fragmentul din carte legat de această activitate mi-a atras atenția: „Dar, dacă putem doar bănuși intensă lui ucenicie în scrisul francezesc, pentru corespondențele trimise în țară avem mărturia ziarelor respective: traduceri din Balzac, Marcel Prévost, Octave Mirbeau, Guy de Maupassant, Georges Courteline, Anatole France, Ferdinand Fabre („un Balzac al clerului”), Prosper Mérimée, Maurice Maeterlinck, dar și versuri din Louise Labé, despre care scrie un foileton inspirat în *Tribuna* din Arad, corespondențe despre traduceri din Eminescu ale lui Gr. Sutzcu, despre teatrul francez, despre poezia japoneză, apoi alte traduceri, tot prin franceză, din marii romancieri ruși, Tolstoi (Război și pace), Dostoievski (Amintiri din casa morților) ș.a., mai toate apărute în aceeași bună gazetă *Tribuna*, în *Românul* de la Arad și în *Cosînzeana*

de la Budapesta (s. n.), în 1911, 1912 și 1913. (Mircea Anghelescu, *Mistificiuni. Falsuri, farse, apocrife, pastişe, pseudonime și alte mistificări în literatură*. Editura Compania, București, 2008, pag. 145)

Am sesizat o foarte mică inexactitate, cu siguranță o rățacire a condeiului care se cere corectată: e vorba, în realitate, despre revista *Cosînzeana* de la Orăștie, apărută aici prima dată la 15 octombrie 1911, din inițiativa și sub conducerea lui Sebastian Bornemisa. A fost o „revistă ilustrată săptămânală” care a jucat rolul unui adevărat ferment cultural în Transilvania anilor premergători Unirii, chiar dacă nu a avut anvergura renumitelor reviste de la Cluj, Sibiu, Arad. În perioada cât a apărut la Orăștie (până la 1 ianuarie 1922), în paginile revistei *Cosînzeana* se puteau întâlni semnături ilustre precum Ion Agârbiceanu, Ilarie Chendi, Mihail Sadoveanu, Aron Cotruș, Victor Eftimiu, Liviu Brebanu, Petre Dulfu, precum și texte aparținând multor scriitori din spațiul hunedorean.

Pagină din revista *Cosînzeana* cu o corespondență de la Paris semnată Adrian Corbu

Profesiune și vocație

Corespondențele de la Paris erau semnate de Adrian Corbul. Din păcate, în lucrările de specialitate românești, colaborarea lui Adrian Corbul la revista *Cosînzeana* este amintită extrem de sumar. În mod inexplicabil, două importante lucrări de referință, prezentând fișa bio-bibliografică a lui Radu Baltag (unul dintre cele „șapte nume” ale lui Adrian Corbul), omit revista *Cosînzeana* din lista revistelor la care a colaborat. Este vorba de lucrarea lui Mihail Straje, *Dicționarul de pseudonime, alonime, anagrame, asteronime, criptonime ale scriitorilor și publiciștilor români*, Editura Minerva, 1973, p. 46 și de *Dicționarul scriitorilor români* (autori Mircea Zăciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu), Editura Fundației Culturale Române, 1995, Literele A–C, pag. 164–165. Colaborarea lui Adrian Corbul la revista *Cosînzeana* mai este consemnată în ampla lucrare intitulată *Publicațiile periodice românești, Tom II, 1907–1918 și supliment 1790–1906*, Editura Academiei R. S. R., București, 1969, p. 143. Am mai găsit informații despre această colaborare în studiul intitulat „De la Adrian Corbul la Adrien Le Corbeau”, semnat de Prof. Univ. Dr. Mircea Popa în revista *Jurnalism și comunicare* nr. 2–3, 2006, p. 120–127.

Încercăm un gest de minimă reparație prezentând publicistica lui Adrian Corbul în revista de la Orăștie, articolele scrise pentru *Cosînzeana* nefiind nici puține, nici lipsite de importanță în epocă. Scriitorul se afla la Paris unde încerca cu greu să-și facă un nume în lumea literelor, intenție deloc ușoară și, din păcate, fără rezultatul visat.

Amplul articol al lui Mircea Popa, în care sunt foarte detaliat descrise articolele pe care Adrian Corbul le trimitea de la Paris revistei *Tribuna poporului* de la Arad ne îndreptățește să afirmăm că acesta nu trimitea același articol la toate revistele din țară cu care colabora, chiar

dacă tipologic aceste articole erau foiletoane, note de călătorie, analize socio-politice, reportaje etc. Mai mult, chiar semnătura era diferită: corespondențele pentru *Tribuna poporului* de la Arad erau semnate cu inițialele C. R. B. (Claude Rodolphe Bernhaut, *apud* Mircea Popa, articolul citat), pe câtă vreme la *Cosînzeana* semna cu numele Adrian Corbul sau cu inițialele A. C. Pentru *Cosînzeana* nu a trimis, din câte am constatat, portrete ale unor mari scriitori francezi, așa cum rezultă că a trimis la revista arădeană. Ar fi extrem de interesantă o cercetare comparativă a materialelor trimise de Adrian Corbul de la Paris pentru revistele ardelene *Tribuna poporului*, *Românul* din Arad, *Luceafărul* de la Sibiu și *Cosînzeana* de la Orăștie. Este limpede că gama largă a subiectelor abordate de Adrian Corbul în articolele trimise de la Paris a făcut ca acest entuziast corespondent să devină „principala sursă de informație a românilor din această provincie, cu privire la noutățile literare și culturale de la Paris, cu cele mai noi apariții editoriale, cu cele mai noi expoziții, concerte, reprezentații dramatice etc.”, după aprecierea profesorului Mircea Popa.

Nici Elena Bondor, în articolul „Adrien Le Corbeau, rețeta succesului și Dicționarul scriitorilor români” publicat în *Observator cultural* nr. 207 / 10 februarie 2004 nu amintește de colaborarea lui Adrian Corbul la revista de la Orăștie. De altfel, informațiile care se referă la periodicele din țară cărora le trimitea corespondențe sunt citate din *Dicționarul scriitorilor români*, or acolo am văzut că este omisă *Cosînzeana*. De altfel, subiectul articolului semnat de Elena Bondor nu este activitatea publicistică a lui Adrian Corbul.

Victor Eftimiu, în volumul său intitulat „Portrete și amintiri” (Editura pentru Literatură, 1965) mărturisește că l-a cunoscut bine pe Adrian Corbul care a rămas în locul lui

Profesiune și vocație

---

corespondent de la Paris la revistele și ziarele din Transilvania, fără însă a le preciza. Semnătura lui Victor Eftimiu a apărut deseori în *Cosânzeana* de la Orăștie și este oarecum ciudat faptul că această revistă nu e pomenită.

Am consultat colecția revistei *Cosânzeana* pe anii 1911 – 1913, cu gândul de a găsi materiale semnate cu unul din diversele nume sub care a fost cunoscut acest interesant personaj din istoria literaturii române. Prima corespondență de la Paris semnată Adrian Corbul pe care am găsit-o în paginile revistei se află în numărul 24 din 16 iunie 1912 și e scrisă sub genericul „Viața la Paris”. După ton, nu pare a fi primul articol trimis revistei, autorul începându-și textul ca și cum cititorii ar fi deja familiarizați cu foiletoanele sale. Nu dispunem de colecția completă a revistei orăștience și este de presupus că prima corespondență a lui Adrian Corbul să fie într-unul din numerele pe care nu le avem. În acest presupus prim articol, Adrian Corbul e foarte interesat de viața culturală a Parisului, urmărește licitațiile cu obiecte de artă decorativă de la *Hotel Drouot*, pledează pentru susținerea financiară a artiștilor încă în timpul vieții lor, pentru ca talentele artistice să nu se irosească din cauza privațiunilor materiale.

După o săptămână, la 23 iunie 1912, urmează o altă corespondență pariziană cu titlul „Modelul lui Carpeaux”, tot cu subiect cultural, inspirat de expoziția dedicată celebrului sculptor la Muzeul *Jeu de Paume* care mai exista pe atunci. Una dintre figurile feminine care i-au pozat sculptorului Carpeaux pentru alegoria „Dansul” de pe frontispiciul *Operei Garnier* a fost o româncă, principesa Racoviță, o frumoasă dansatoare pentru care s-au duelat soțul acesteia și fruntașul socialist Ferdinand Lassale, acesta din urmă pierind sub glonțul soțului ofensat. Adrian Corbul găsește că nu e lipsită de importanță informația potrivit căreia femeia care întruchipează „Dansul” lui Carpeaux este o româncă.

A urmat editorialul din 7 iulie 1912, intitulat „Morala sportivă”. Este o pledoarie pentru armonia dintre sănătatea trupească și cea sufletească făcută pe fondul elogiului adus civilizației Greciei Antice care a știut să pună atât de minunat în valoare frumusețea corpului omenesc. „Căci – spune editorialistul – frumusețea minții și a sufletului era inevitabil însoțită la ei de sănătatea și de perfecțiunea trupească. (...) Și poporul aclamă cu aceeași frenezie pe aruncătorul de disc ca și pe cântărețul inspirat al sufletului omenesc și al naturii. De aceea Sofocle și-a petrecut viața scriind tragedii divine și dezvoltându-și mușchii în același timp”. (*Cosânzeana*, An II. Nr. 27, 7 iulie 1912, p. 335) Această mentalitate sănătoasă despre educarea corpului era îmbrățișată în acea perioadă în Franța. De aici încoace, Adrian Corbul va trimite sistematic corespondențe de la Paris scrise pe diverse teme, genericul *Viața la Paris* fiind nota dominantă. În articolul cu subtitlurile *Provinciالي și streini, Anglomania snobilor, Barurile parisiene, Magia vechiului Paris*, Adrian Corbul face o minuțioasă analiză tipologică a provincialilor și a străinilor ce inundă străzile Parisului în miez de vară. Snobii care „au două dorințe: să se plimbe în costume de tenis și să bea wiski-soda prin barurile elegante”, sunt foarte departe de lumea și atmosfera pe care o îndrăgește Adrian Corbul. Patetic și iremediabil îndrăgostit de Paris, el preferă farmecul cheiurilor Senei, nealterat de snobisme: „Și în vremea asta, cât farmec nu ascunzi tu, Parisule, în monumentele, în străzile tale vechi și pitorești, cu zidurile înegrite, pe care anii și-au proiectat umbra! Adevăratul parisian nu frecventează barurile, și nici bulevardele mari, ci plimbarea lui și-o face pe malurile Senei, în Insula Saint – Louis, la Passy, pe Montmartre.” (*Cosânzeana*, An II, Nr. 30 – 33, 31 iulie 1912, p. 390) El vede pretutindeni eroii lui Balzac și ai lui Ponson de Terrail, se simte scos din epocă și proiectat

Profesiune și vocație

într-un timp al lecturilor copilăriei care i-au generat dragostea profundă pentru un Paris etern și plin de farmec.

Adrian Corbul, spunea, nu trimite unul și același articol la toate revistele la care colabora. Chiar dacă tema este aceeași, exemplificarea este alta: dacă cititorii din Arad ai *Tribunei* aflau despre moara de la Saunois sau despre malurile înverzite ale Senei, la *Cosînzeana* trimite impresii despre pădurea de la Meudon (în articolul „April”, nr. 19, 11 Mai 1913, p. 263), însoțite de confesiuni legate de stările lui lăuntrice: „Un spasm de fericire scutură firea. Și în clocotitul prelung al soarelui în azur, ghicesc acelaș dor de activitate, aceeaș sete de viață ca și în mintea, în sufletul și în organele mele.”

Dar nu numai Parisul îl atrage. În numărul 37 din 15 septembrie 1912, Adrian Corbul semnează o bogată corespondență despre una dintre cele mai enigmatice regiuni ale Franței: *Scrisoare din Bretania. În Nantes. Notre-Dame de Bon-Secours. Landa bretonă. Ruinele fortului Clisson*. Adrian Corbul reușește să transmită întreaga vrajă a Bretaniei, o întreagă istorie se desfășoară în imaginația călătorului-reporter: „Ni se pare că auzim sunete de trompetă, că vedem lucind în depărtare armele războinicilor bretoni. O mulțime vagă de luptători se răspândesc pe câmpie: săbiile se întreciocnesc în văzduh, lovesc platoșele, sfărâmă țestele, lucesc prin ceață.” (p. 447) Ochiului avid al reporterului nu-i scapă nici elementul tipic și emblematic din așezările bretone, așa-numitele calvaires: „Soarele a dispărut; bruma se îndesește peste landă. Doar albele calvaruri se desprind par'că mai albe de pe negrele movile, în acea atmosferă de vis”. Articolul, scris cu evident har literar, este însoțit de desene în peniță reprezentând figuri tipice de țărani bretoni în straie de lucru și de sărbătoare.

În anul 1912, numeroase corespondențe din Paris ale lui Adrian Corbul se referă la

Războiul din Balcani, la mobilizarea de război și la atmosfera generată de acest conflict. În articole purtând titluri precum „Revanșa crucii” (10 noiembrie 1912) și „Bilanțul” (1 decembrie 1912), Adrian Corbul face o destul de serioasă și fundamentată analiză a consecințelor acestui conflict al cărui sfârșit oferă tabloul dezolant al oricărui război: „Morți, răniți și schingiuiți, văduve și orfani, nevropați și infirmi, iată bilanțul războiului care nu s-a încheiat. Apoi, satele muritoare de foame, uzinele închise, stagnarea comerțului și a industriei complică tabloul. Și Europa se gândește poate să lărgească pentru ea în proporțiuni nemai auzite dezastrele acelora cari se luptă azi în balcani. Să ia seama!” Nu a luat seama, după cum se știe: peste patru ani, Europa intra în prima conflagrație mondială.

Aflat în capitala culturală a lumii, corespondentul *Cosînzei* este la curent cu toate marile evenimente internaționale. Astfel, la 23 septembrie 1912, scrie articolul „Fanatici și eroi” pe tema recentei morți a mikado-ului japonez, moarte care a generat sinuciderea unui soldat fanatic, santinelă în Palatul Imperial. Incidentul îi prilejuiește lui Adrian Corbul o meditație despre ce înseamnă fanatism și adevăratul eroism, pentru că nu trebuie confundate „produsele eroismului curat, cu acelea ale unui misticism acut”. (p. 456)

Anul 1913 este ultimul an în care am mai găsit numele Adrian Corbul sau inițialele A. C. sub corespondențele pariziene pentru revista *Cosînzeana*. Acum își informa cititorii despre evenimente politice importante, cum a fost de pildă alegerea președintelui Raymond Poincaré, căruia îi creionează un portret elogios: „De când e Franca republică, niciodată nu s-a văzut un asemenea entuziasm cu prilejul alegerii unui președinte. Și este drept, că afară de Thiers, nici unul dintre oamenii cari au ocupat această înaltă demnitate, nu a înfățișat cu atâta eminență un caracter și o inteligență, ca dl Raymond

Profesiune și vocație

Poincaré.” (*Cosânzeana*, Anul III, Nr. 5 / 2 Februarie 1913, p. 70).

Într-un alt articol, trimis în același an, corespondentul prezintă cu îngrijorare fenomenul banditismului din capitala Franței: „Parisul, ca toate orașele mari, a suferit în toate timpurile de plaga răufăcătorilor. Sunt persoane cari își închipuie că bandiții Parisului dăinuiesc numai de vreo douăzeci sau treizeci de ani încoace. Eroare! Marele oraș a fost întotdeauna infestat de tâlhari; ei au variat însă după vremurile istorice pe cari le-au străbătut.” (*Cosânzeana*, Anul III, Nr. 9. 2 Martie 1913, p. 138). Tot sub genericul „Viața la Paris”, tema violenței și a delincvenței scăpate de sub control este reluată într-un articol în care Adrian Corbul deplânge ușurința cu care, la Paris, până și un copil își poate procura o armă de foc, așa încât „Crimele cu revolverul au ajuns azi un adevărat pericol social, așa cum erau duelurile pe vremea lui Richelieu” (*Cosânzeana*, Anul III, Nr. 24, 15 iunie 1913, p. 331).

Dar Parisul, fără doar și poate, nu îi inspiră numai rânduri sumbre acestui corespondent înzestrat cu un fin dar al observației: tabloul lucrătoarelor pariziene care ies de la muncă pare o descriere a unui tablou de Renoir. Adrian Corbul nu-și reprimă plăcerea pe care o are la vederea acestui adevărat fluviu feminin ce inundă străzile Parisului: „Îmi place (...) să privesc, în amurgurile calde de vară, ieșirea din atelier a fetelor pariziene. La ele găsesc simplitate și voe bună, curajul și plăcerea de a trăi. În mersul lor grațios, e o distincție nativă, iar glumele lor rostite cu o voce clară, pune o notă de veselie pe străzile pline de trecători zoriți”. (*Cosânzeana*, Anul III, Nr. 24, 15 iunie 1913, p. 331). Și, pentru că nu e nimic nou sub Soare, Adrian Corbul scrie cu mult entuziasm despre greva șoferilor din Paris și despre liniștea binefăcătoare care a pus stăpânire, timp de două zile, pe oraș și pe parizieni: „Soselele păreau mai largi, trecătorii mai voioși, cerul mai radios... Căci timp de două zile greva

șoferilor a redat Parisului aspectul minunat pe care-l va fi avut acum patruzeci sau cincizeci de ani...” (*Cosânzeana*, articolul „O grevă binefăcătoare”, semnat A. C. Anul III, Nr. 29, 27 iulie 1913, p. 29). Descrierea unei zile de octombrie în *Jardin du Luxembourg*, „în cea mai pariziană dintre grădini”, având alături „Le livre de mon ami” a lui Anatole France, trădează prețuirea pe care Adrian Corbul a avut-o față de acest scriitor, împătimit al Parisului, al cheiurilor Senei cu emblematicii săi buchiniști: „Și în vreme ce răsfoim cărți vechi, legate în piele roasă, cumpărate de la buchiniștii de pe marginea Senei, în vreme ce cetim povești simple, naive și demult uitate, sufletul nostru evocă iubirile din trecut și inimile ni se umplu de un dor neînțeles.” (*Cosânzeana*, Nr. 45, 10 Noiembrie 1912, p. 558) Toamna pariziană, cu ploile și cu frunzele ei uscate, îi inspiră rânduri pline de sensibilitate și se confesează direct cititorilor săi: „Orice ură și răutate a pierit din sufletul meu. Și mă gândesc mai ales cu drag la aceia cari vor ceti aceste rânduri, căci îmi spun că și în inima lor toamna trezește în fiecare zi aceeași înduioșare și aceleași tristeți” (*Cosânzeana*, Nr. 41/19 Octombrie 1913)

Adrian Corbul e interesat de curente artistice care se făceau simțite la începutul secolului XX în acest creuzet al artelor care a fost întotdeauna Parisul, dar nu toate curentele îi sunt pe plac și nu le înțelege pe toate. Așa se întâmplă cu orfismul pe care îl respinge („Viața la Paris”: *Ce este orfismul, răătăcirile picturii moderniste*, din 6 aprilie 1913, cu considerații acide legate de noile tendințe din pictură)

Atent la cele mai obscure laturi ale socialului, denunță „banditismul în Franța”, pe „apașii nocturni și bandiții sociali” (Nr. 9, 2 Martie 1913, p. 138)

Necesitatea abordării serioase a educației fizice, de la cea mai fragedă vârstă: „Sporturile încep să dobândească pretutindeni o stimă și un respect incontestabile. În Franța, educația fizică promite o regenerare desăvârșită a acestui neam. În Statele – Unite și în Anglia, ea

Profesiune și vocație

este de mult în cinste. Slavii din Bohemia au niște societăți de gimnastică minunate. În Ardeal, de asemenea, chestia educării fizice entuziasmează tineretul.” (*Cosânzeana*, Nr. 15, 13 Aprilie 1913, p. 216)

Stilul articolelor sale este alert, talentul literar este ușor de observat. Articolul „Sufragetele” din 16 martie 1913, are un ritm interior generat de repetiția, la fiecare început de paragraf, a propoziției „Nu-mi place mișcarea sufragetelor”, pe care o și argumentează. Nu agreează deloc această mișcare de emancipare pentru că „în tot ce fac ele se constată ceva dur, ceva ultra masculin.” În final, își exprimă preferința pentru un alt tip de prezență feminină în societate: Cu cât mai patriotică, mai binefăcătoare și mai favorabilă feminismului e bunăoară simpla prezență la un bal a frumoaselor ardelene în admirabilul lor port național?” (*Cosânzeana*, nr. 12, 16 Martie 1913, p. 163 – 164)

Adrian Corbul a semnat și numeroase traduceri din scriitori francezi contemporani, cunoscuți sau nu publicului român: Courteline (*Pianul*, Nr. 48, 7 Decembrie 1913, p. 708 – 709; *Micul bolnav*, Nr. 51 / 28 Decembrie 1913, p. 757), Maupassant (*Micuțul*, Nr. 49, 8 Decembrie

1912, *Reîntoarcerea*, Anul III, 9 Februarie 1913, p. 85), Anatole France (*Cauțiunea*, Nr. 8, 23 Februarie 1913, p. 116), Georges D'Esparbes (*Husarul*, Nr. 46, 17 noiembrie 1912, *Foc*, nr. 28, 20 Iulie 1913, p. 404), André Beury, J. H. Rosny (*Fereastra*, Nr. 21 – 22, 25 ai 1913, p. 295), Octave Mirbeau etc. Articolul intitulat „Reflexii” (Nr. 29, 27 Iulie 1913, p. 419) este semnat Anatole France – Adrian Corbul, creîndu-se oarecum impresia că este un text comun, rodul colaborării cu ilustrul scriitor francez. În realitate, textul îi aparține lui Anatole France și face parte din cartea sa, „Le jardin d'Epicure”, capitolul „Lui Lucien Muhlfeld”.

Răsfoirea colecției revistei *Cosânzeana* ne-a oferit surpriza de a cunoaște, dincolo de pseudonimul Adrian Corbul sau A. C., un scriitor – jurnalist care a încercat să-i familiarizeze pe cititorii din Ardeal cu atmosfera culturală de pe malurile Senei și să-i facă să se simtă, *avant la lettre*, membri de drept ai marii familii francofone. De dragul adevărului, am încercat să așezăm frântura lipsă pe portretul acestui interesant personaj care vreme de trei ani a colaborat la prestigioasa revistă culturală *Cosânzeana* din Orăștie.

Denisa TOMA

„Barurile parisiene după miezul nopții”. Desen de Xavier Sager, făcut la rugarea dlui A. Corbul, anume pentru revista noastră. (*Cosânzeana*, nr. 30-32/1912)

Prelucrarea materialelor audio-video, probleme și perspective

În Manifestul UNESCO pentru bibliotecile publice, document adoptat în 1972, se sublinia necesitatea de a se achiziționa materialele audiovizuale în bibliotecile publice, atât pentru uzul adulților, cât și pentru cel al copiilor. Un an mai târziu, IFLA (International Federation of Library Associations) a organizat o masă rotundă cu privire la Materialul Audiovizual pentru a cuprinde toate materialele „non-carte” sau, potrivit altei definiții, toate documentele care pot fi consultate doar prin intermediul unui echipament. În 1982, s-a solicitat participanților la această Masă Rotundă să aibă în vedere și realizarea unor standarde atât pentru dotarea bibliotecilor publice cu materiale, cât și pentru echipamente, apărând astfel prima ediție a Regulilor IFLA.

Deși documentația despre materialul audiovizual a apărut cu zeci de ani în urmă, în țara noastră se păstrează încă, dacă ne referim la o bibliotecă, ca primă imagine un raft, o sală, sau săli întregi pline de rafturi cu cărți. Totuși ea tinde să se modifice, alăturând documentelor pe suport de hârtie și documente audio-vizuale. Odată cu dotările specializate și achizițiile materialelor audio-video, s-au creat noi și importante servicii de bibliotecă care se desfășoară în săli speciale numite mediateci. Transformările din domeniul tehnologiilor informației și comunicării au adus în spațiul teoriei și practicii biblioteconomice concepte noi și adaptări în ceea ce privește prelucrarea atât a cărții, cât și a documentelor audio-video. S-au creat astfel diferite programe de informatizare a datelor conținute de documentele de bibliotecă.

La început, în toate bibliotecile publice, doar fondul de carte s-a prelucrat informatizat, trecându-se ulterior și la informatizarea documentelor audio-video.

Bineînțeles că programele de informatizare utilizate de bibliotecii s-au adaptat cerințelor noastre așa că acum avem (în Tinlib)

separat catalogarea, evidența publicațiilor, modulul de rapoarte (unde se editează registre de inventar, procese-verbale, fișe de catalog) referitoare la documentele audio-video. Aceste rapoarte se pot genera doar pentru materialele audio-video sau pot să conțină date combinate și pot fi generate odată cu cele referitoare la carte, în așa fel încât la final să rezulte un registru de inventar cu toate intrările, carte sau AV, care să concorde cu datele de pe factură.

Prelucrarea documentelor audio-video este realizată la noi în bibliotecă în cadrul Secției de Catalogare cu ajutorul Programului Tinlib. Privitor la catalogarea și prelucrarea documentelor în sistem informatizat, pe lângă numeroasele beneficii aduse utilizatorilor, apar și diverse probleme pentru bibliotecari în ceea ce privește prelucrarea acestor documente. Multe din aceste probleme se datorează editorilor care încă nu au o regulă de prezentare a documentelor AV așa cum sunt deja pentru cele de la carte. Probabil că aceștia nu s-au obișnuit încă să respecte completarea aceluiași date necesare în prelucrare pentru a putea completa unele câmpuri.

Informația de pe CD-uri sau DVD-uri diferă de la un producător la altul, de la o țară la alta. În mod obișnuit, este folosit numărul de barcoduri, obligatoriu în comerț, dar nu apare ISBN-ul, decât foarte rar.

În multe cazuri, ne lovim de problema, care apare uneori și la carte, de a avea titlu diferit pe coperta / carcasa documentului AV față de titlul inscripționat pe acesta. Dacă ținem cont de regulile biblioteconomice, de a prelucra documentul după pagina de titlu sau, în cazul documentelor AV, după datele scrise pe CD, DVD, caseta video etc ne aflăm în imposibilitatea de a regăsi documentul atunci când îl căutăm la raft. Pentru ca această regăsire să fie posibilă trebuie să trecem în Tinlib pe lângă titlul de pe CD, DVD etc. și cel de pe carcasă în câmpul Titlului alternativ.

Profesiune și vocație

În cazul filmelor, atât la DVD-uri, cât și la casetele video, este greu de stabilit care să fie autorul la care se face cutterizarea. În foarte multe cazuri, important este regizorul dar, în cazul în care acesta este mai puțin cunoscut, cutterizarea se face după titlul filmului. Așa este cazul filmului *Gladiatorul* : [DVD-video] - cota 791/G 61, deși regizorul lui este Ridley Scott, iar Russell Crowe este actorul din rolul principal. Având, însă, în vedere numărul foarte mare de oameni care contribuie la realizarea unui film, nu considerăm că această realizare deosebită, câștigătoare a 5 premii Oscar, ar putea fi doar munca unui om.

Un alt aspect este și faptul că nu întotdeauna aceste date sunt traduse, deoarece caseta sau DVD-ul apare cu coperta originală și textul în limba engleză și trebuie traduse de catalogator. Este, însă, greu de crezut că în secolul XXI mai există bibliotecari care să nu știe cel puțin o limbă străină, cu atât mai mult cu cât profesia de bibliotecar presupune o foarte bună cultură generală, o permanentă instruire și, mai ales, autoinstruire.

Alte probleme ar fi cele apărute atunci când avem de prelucrat un set de documente AV în regim promoțional și care conțin mai multe documente decât cele înscrise pe factură. Numere de inventar nu se pot atribui decât atâtea câte bucați apar pe factură și atunci ce putem face cu oferta promoțională care este în plus? Probabil că factura ar putea fi scrisă mai amănunțit, adică întreaga ofertă, cu specificația că sunt mai multe exemplare/bucați/titluri sau orice material ce însoțește promoțional titlul achiziționat. La noi la bibliotecă se obișnuiește să se treacă o explicație în cadrul notelor documentelor ce apar cu număr de inventar, unde se menționează că mai există un document însoțitor la acest pachet / carte / CD / DVD etc. și care nu are număr de inventar. Acest document adăugat de distribuitor din motive promoționale se descrie separat (pentru a se putea regăsi la căutare), nu primește număr de inventar și se

specifică și în cazul descrierii sale că însoțește pachetul / cartea / CD-ul / DVD-ul (titlul...). Așa se împacă prelucrarea documentelor cu evidențierea lor respectând și normele contabile.

Aceleași probleme le avem și în cazul prelucrării cărților care au atașat un CD / DVD – care este de obicei varianta electronică a cărții pe suport de hârtie – pe care îl trecem în prelucrarea cărții la Titluri AV, iar apoi mergem și completăm în Catalogare AV datele necesare, fără număr de inventar, cu mențiunea la note că însoțește cartea cu Titlul (sau cu același titlu).

Un exemplu este cartea cu titlul *Combustibili, poluare, mediu* a autorilor Dan, Florin și Dan, Carmen-Eva care a avut pe coperta din spate un CD însoțitor, varianta electronică a cărții. Un alt exemplu sunt broșurile cu CD – *Să ne jucăm pe calculator* de la Editura Erc Press, care au atașat, pe lângă broșură, un CD cu jocuri interactive, educaționale.

O altă problemă întâlnită frecvent este și aceea de a avea foarte multe documente legate într-o colecție, achiziționate în diverse cutii de diferite mărimi – spre exemplu *Wolfgang Amadeus Mozart: complete works* care conține 170 de CD-uri.

Considerând că avem o înregistrare cu mai multe volume trebuie ca acestea să fie legate de partea generală (ca și în cazul cărților cu volume). Datorită faptului că este vorba de 170 de volume care se adună ca informație la partea generală, avem probleme cu editarea registrelor de inventar, care nu pot fi generate prin Modulul de rapoarte probabil din cauză că partea generală conține prea multe informații / volume, cuvinte cheie, vedete de subiect, responsabilități etc.

Împărțirea celor 170 de CD-uri este o altă problemă în înregistrare. Dat fiind faptul că ele sunt grupate pe 7 teme și au pe coperta fiecărui CD un alt titlu am ales să prelucrăm în felul următor :

Vol. 1 : Symphonies : CD 1, Vol. 1 : Symphonies : CD 2... – CD 11

Vol. 2 : Concertos : CD 1 : Piano

Profesiune și vocație

Concertos, Vol. 2 : Concertos : CD 2 : Piano Concertos... – CD 18 : Simfonia Concertate for Violin, Viola & Orchestra

Vol. 3 : Seranades - Divertissements – Dances : CD 1, Vol. 3 : Seranades – Divertissements- Dances: CD 2... – CD 23

Vol. 4 : Chamber Music – Violin Sonatas – Church Sonatas : CD 1 ; Vol. 4 : Chamber Music – Violin Sonatas – Church Sonatas: CD 2... – CD 16

Vol. 5 : String Ansambles : CD 1 ; Vol. 5 : String Ansambles : CD 2... – CD 13

Vol. 6 : Keyboard Works : CD 1, Vol. 6 : Keyboard Works : CD 2... – CD 15

Vol. 7 : Sacred Works : CD 1 , Vol. 7 : Sacred Works : CD 2 ... – CD 21

Pentru documentele achiziționate prin furnizori (care sunt de obicei din străinătate) dar nu numai, titlurile lucrărilor sunt în limba țării de origine și, ca să poată fi regăsite după titlul consacrat în literatura muzicologică din România, este necesară traducerea. Aceasta poate pune uneori probleme, cu atât mai mult cu cât și notele muzicale sunt după alt sistem. Existența unor dicționare muzicale și căutarea pe internet rezolvă orice fel de problemă de acest fel, cu condiția ca bibliotecarul catalogator să aibă o minimă cultură muzicală. Așa, de pildă, *Water Suite* No 2 in D Major, compozitor Georg Friderich Händel se traduce în română prin Suita nr. 2 *Muzica apelor* în Re Major sau *Violin Concerto* in E Minor, op. 64, compozitor Felix Mendelssohn Bartholdy se traduce *Concertul pentru vioară în Mi Minor*, op. 64. Există, în limba română, traduceri consacrate ale unor lucrări. Așa, de pildă, opera lui Benjamin Britten, *The Beggar's Opera* nu se va traduce în niciun caz „Opera cerșetorilor”, ci *Opera de trei parale*, asemenea piesei lui Brecht după care s-a inspirat compozitorul.

Deși problema nu este nici pe departe insurmontabilă pentru un bibliotecar cultivat, ar

fi de dorit ca distribuitorii sau furnizorii de materiale audio-video să facă această traducere și modificare așa cum se întâmplă în cazul bunurilor de larg consum. Este adevărat că muzica, mai ales cea clasică, nu este căutată de toată lumea, ea este preferată de cei avizați care o recunosc, de obicei, indiferent de limba în care sunt scrise titlurile și de forma notațiilor muzicale. Dar acest lucru nu este o regulă și nu trebuie să devină o regulă pentru că noi, ca bibliotecă publică (și nu una specializată), trebuie să oferim utilizatorilor noștri o informație sigură și cât mai ușor de accesat. Pe de altă parte, este neplăcut și pentru bibliotecarul care lucrează la relația cu publicul și care nu poate răspunde cu certitudine la întrebarea unui utilizator care dorește să știe dacă biblioteca deține sau nu un anumit concert sau simfonie a unui compozitor. Bibliotecarul se vede pus în dificultate dacă nu regăsește în calculator titlul cerut care, în fapt, poate exista sub o altă denumire.

În vederea unei cât mai bune rezolvări așteptăm sugestii și din partea colegilor de la alte biblioteci, care prelucrează aceste materiale audio-video și se confruntă cu aceste probleme sau cu unele asemănătoare pe care au reușit să le rezolve. Ar fi de mare ajutor o descriere amplă a modalităților de rezolvare.

Pe lângă toate aceste inconveniente în prelucrare, ne mai lovim și de faptul că scrisul este de cele mai multe ori foarte mic și greu descifrabil și trebuie să depunem un efort deosebit în a descifra atât responsabilitățile, cât mai ales informațiile referitoare la titlurile lucrărilor conținute (pe care le trecem în Tinlib la Titluri analitice), care sunt uneori foarte multe. Este adevărat că acest inconvenient a fost recent soluționat, prin achiziționarea unor lupe profesionale. Dar soluționarea este într-un fel parțială, pentru că este și așa foarte obositor să lucrezi citind prin lupă.

Toate aceste inconveniente pălesc atunci când ne gândim că prelucrând

Profesiune și vocație

---

informatizat documentele audio-video ele pot fi accesate mai ușor și, datorită titlurilor analitice, poate fi regăsită o compoziție anume, un cântec, un scheci, o poveste etc.

Un exemplu în acest sens ar fi regăsirea poveștii Aleodor Împărat în formă audio. După căutarea în Index toate titlurile (sau în Catalogare materiale AV) găsim *Aleodor Împărat* în CD-ul 9 din *Poveștile copilăriei* (Titlul parte generală). Această regăsimire a fost posibilă datorită faptului că titlul poveștii a fost trecut și la Titluri alternative în cadrul descrierii CD-ului, cât și la Titluri analitice.

Probabil că, în timp, bibliotecile pe suport audio-video se vor dezvolta oarecum în detrimentul cărții pentru că, deși sunt inconveniente inerente, totuși există multe avantaje. Suportul AV poate conține atât informație scrisă, cât și audio, filme, jocuri interactive, rezumate, dicționare, cărți școlare cu teste pentru rezolvat, exemplificări pe înțelesul tuturor – în funcție de vârstă, pregătire școlară, de la cel mai jos nivel până la cel mai înalt – pe un singur suport (DVD spre exemplu). Au avantajul de a ocupa puțin loc în spațiu, datorită formatului. Cele 170 de CD-uri ale lui Mozart sunt într-o cutie de nici 50 de cm, pe câtă vreme 170 de documente cu suport de hârtie pe lângă faptul că ocupă mult loc sunt și mult mai grele.

Unul din avantajele suportului electronic, mai ales cel audio, este de a putea fi utilizat de către persoanele cu dizabilități de vedere fără a fi necesară cunoașterea alfabetului Braille, sau de către copiii care nu știu încă să citească. Biblioteca noastră deține multe cărți audio care au fost achiziționate având în vedere aceste premise.

Deficiențele suportului electronic sunt date de durata mai mică de viață, din cauza deteriorării mai ușoare, necesitatea unui echipament de redare audio-video (calculator, video, casetofon) care este destul de costisitor. Totuși, și aceste suporturi electronice se dezvoltă

în timp și apar altele tot mai performante și mai fiabile. La fel se schimbă și formatul lor: de la unități audio pe vinil sau role de magnetofon, s-a ajuns astăzi la suporturi pe CD, DVD, sau chiar la o combinație de carte pe suport de hârtie cu pagini sonore, cum este *Mémoires du XX-e siècle*. Foarte importantă este, în sfârșit, atât atenția cu care se prelucrează aceste documente, depozitarea lor într-un mod corespunzător, cât și utilizarea lor cu echipamente electronice aflate în stare bună de funcționare.

Roxana Monica BORTOȘ

Profesiune și vocație

Proiectul Global Libraries Romania – etapă importantă în evoluția bibliotecilor publice din România

Principalul ajutor al omului în această educație perpetuă, desfășurată pe întreaga durată a vieții, îl reprezintă Internetul. Acesta îi permite să acumuleze cunoștințele de care are nevoie într-un timp mult mai scurt. Pe lângă această funcție educativă, Internetul a ajuns să controleze o mare parte dintre activitățile cotidiene ale oamenilor: tot mai multe tranzacții financiare se realizează acum prin intermediul Internetului, facturile la utilități sunt plătite acum on-line, serviciile de telefonie sunt înlocuite cu cele oferite de furnizorii de internet, tot mai mulți oameni ajung să se cunoască prin Internet, indiferent de locul în care se află, lucru care până acum era imposibil.

În astfel de condiții, nu trebuie să ne mire faptul că vechii furnizori de informații caută să se adapteze din mers la noile cerințe ale celor care apelează la ei. Ca principale instituții de informare din cadrul comunităților, bibliotecile publice și-au lărgit extrem de mult spectrul activităților cu care vin în întâmpinarea solicitărilor tot mai variate ale utilizatorilor. Astfel, se constată că biblioteca publică s-a transformat dintr-un loc destinat exclusiv împrumutului de carte și studiului, într-unul de maximă importanță pentru omul din ziua de astăzi care caută în permanență informație.

Spre deosebire de instituțiile similare din statele dezvoltate ale Europei și din SUA, unde bibliotecile publice au devenit mai mult decât simpli împrumutători de documente, în România, aceste instituții par încă ancorate în trecut. Lucrurile tind însă să se schimbe și în țara noastră, primul pas în acest sens îl reprezintă inițiativa laudabilă de a se asigura accesul gratuit la Internet pentru toți membrii comunității, inițiativă ce a venit din partea unei personalități ce nu mai are nevoie de nici un fel de reclamă sau recomandare. Este vorba despre proiectul Global Libraries, finanțat de „Fundația Bill și

Melinda Gates”, proiect ce presupune înființarea de centre de Internet cu acces gratuit pentru populație în cadrul bibliotecilor publice din România.

Demersul, extrem de ambițios, urmărește înființarea de astfel de centre în peste 2900 de biblioteci din întreaga țară, în perioada 2009-2013. Programul Global Libraries Romania a debutat cu o etapă - pilot desfășurată în primele luni ale anului 2008, în care au fost incluse 11 biblioteci publice selecționate după criterii bine stabilite. Este vorba de bibliotecile județene „Ovid Densusianu” Hunedoara - Deva, „Gheorghe Asachi” Iași, „Ioniță Scipione Bădescu” Sălaj-Zalău, „Panait Cerna” Tulcea, Biblioteca Metropolitană București precum și de biblioteca orașenească din Cehu Silvaniei (Sălaj) și bibliotecile comunale din Baru Mare (Hunedoara), Scânteia și Belcești (Iași), Bobota (Sălaj) și Sulina (Tulcea). În aceste biblioteci, în vara anului 2008, s-au înființat astfel de centre de Internet în care accesul este gratuit pentru toți membrii comunității.

Anul 2008 a fost unul extrem de încărcat pentru cei care au fost cuprinși în etapa experimentală a Programului Global Libraries. Începând cu 25 februarie 2006, la Iași s-a desfășurat simpozionul „Biblioteca publică în era Internetului” în care doamna Hermina Anghelescu, profesoară la Universitatea Wayne din Detroit, Michigan a făcut o scurtă prezentare a felului în care sunt percepute bibliotecile publice în Statele Unite, precum și a rolului pe care acestea îl joacă în cadrul comunității. Totodată, domnia sa a subliniat faptul că apariția noilor mijloace tehnologice de comunicare determină o modificare a serviciilor pe care le oferă biblioteca publică precum și o largă diversificare a acestora. Astfel, biblioteca tinde să se transforme dintr-o instituție destinată studiului, într-una care poate să ofere orice

Profesiune și vocație

---

informație solicitată. Mai mult decât atât, în Statele Unite, biblioteca a devenit principalul loc de întâlnire al oamenilor în timpul pauzelor de masă, locul unde își pot lăsa copiii când merg la serviciu, locul unde lumea își verifică mail-urile, unde află toate informațiile necesare pentru activitatea lor zilnică.

Ziua de 27 februarie 2008 a reprezentat prima dată când cei implicați în programul Global Libraries au aflat cu ce urmează să se confrunte din momentul în care centrele de Internet se vor deschide și în bibliotecile lor. Invitat a fost Mahmud Naimov, directorul programului IATP Tadjikistan (proiect similar cu Global Libraries Romania) care a prezentat o serie de aspecte pe care trebuia să le aibă în vedere cei care urmau să răspundă de viitoarele centre de Internet. Au fost prezentate o serie de reguli pe care utilizatorii trebuiau să le respecte, precum și câteva modalități prin care responsabilii centrelor puteau să supravegheze mai atent eventualele modificări care ar fi apărut în configurația sistemelor existente în centre. Această expunere, chiar dacă a fost una în care au predominat termenii tehnici specifici domeniului informaticii, a fost extrem de utilă pentru viitorii manageri de centre de Internet prezenți, pentru că le-a prezentat acestora o serie de probleme cu care ei s-ar putea confrunta pe parcursul activității lor.

Ultima zi a seminarului a fost rezervată unei mese rotunde în care toți cei integrați în proiect: reprezentanți ai bibliotecilor, ai autorităților locale și ai organizațiilor non-guvernamentale s-au împărțit în patru grupe de lucru care au încercat să identifice problemele ce ar putea apărea pe parcursul derulării acestui program, dificultățile pe care le-ar putea întâlni, relația dintre diferiții parteneri, greutățile reprezentate de achiziționarea aparaturii etc. Partea a doua a acestei întâlniri a fost rezervată aplicațiilor practice și a constat în prezentarea paginilor de internet ale unora dintre instituțiile publice din județul Iași. O serie de instituții au prezentat avantajele pe care le aduce Internetul

atât în ceea ce privește economisirea timpului celor pe care îi deservesc cât și în diversificarea serviciilor pe care aceste instituții le oferă.

Întâlnirea de la Iași a fost extrem de importantă în primul rând pentru că i-a adus la un loc pe toți cei care urmau să fie implicați în proiect. Pentru prima dată, li s-a dat acestora ocazia să se cunoască între ei, să conștientizeze faptul că nu sunt singuri în acest proiect, că mai există și alți oameni care poate se confruntă cu aceleași probleme ca și ale lor. A fost importantă și pentru faptul că a arătat că există numeroase diferențe între viziunea occidentală asupra conceptului de bibliotecă publică și realitățile existente la noi.

Seminarului și mesei rotunde de la Iași i-a urmat o serie de cursuri de utilizare a calculatorului pentru cei care urmau să se ocupe de centrele de Internet. Cursurile s-au desfășurat la Zalău și București în perioada 17-21 martie 2008 și au urmărit dezvoltarea cunoștințelor pe care aceștia le aveau. Împărțiți pe două grupe de studiu, bibliotecarii au beneficiat de o bună ocazie de a-și testa cunoștințele și de a învăța lucruri noi, folositoare. În noua activitate pe care urmau s-o desfășoare.

A doua masă rotundă a Programului Global Libraries s-a desfășurat la Zalău în perioada 5-9 mai 2008. Aici, celor implicați în proiect le-au fost prezentate pentru prima dată conceptele de „advocacy” și „outreach”, ca puncte principale ale viitoarei activități din centrele de internet. Punctul culminant al acestei întâlniri l-a constituit înființarea, în data de 8 mai, a primului centru de internet cu acces gratuit, în cadrul Clubului Pensionarilor din Zalău. Acest eveniment a constituit o etapă importantă în evoluția ulterioară a programului, pentru că a stabilit niște standarde pentru următoarele evenimente de acest gen. Succesul acestui demers i-a stimulat pe ceilalți parteneri ai Programului să se autodepășească și să realizeze evenimente cât mai interesante pentru membrii comunității, evenimente care să aibă impactul scontat de către managerii acestui proiect.

Profesiune și vocație

Momentul cel mai important pentru Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu” Hunedoara-Deva din punctul de vedere al programului l-a a constituit deschiderea, în data de 19 iunie 2008, a Centrului cu Acces Gratuit la Internet „Biblionet”. În fața unui public numeros, format din reprezentanți ai autorităților locale, ai fundației IREX România (ONG care gestionează programul Global Libraries în România), ai mass-media locale, dar și ai comunității, cei direct răspunzători de buna funcționare a Centrului au promis să facă din această inițiativă un model și pentru cei care ar urma de aici înainte să întreprindă astfel de acțiuni.

Centrul are în dotarea sa 13 calculatoare de ultimă generație: 11 în cadrul Centrului de Internet și 2 la Secția de Artă a bibliotecii (pentru persoanele cu dizabilități), 1 imprimantă color și 1 scanner A3. Centrul de Internet este deschis de luni până vineri între orele 9-18 și oferă tuturor celor interesați o serie de servicii gratuite: asistență de specialitate în utilizarea calculatorului, cursuri gratuite de inițiere pentru utilizarea calculatorului, copii de date pe floppy-disk și memory stick-uri și servicii contra-cost: scanare de documente, listare documente alb-negru și color, inscripționare CD/DVD. Timpul de utilizare a unei stații, conform Regulamentului de funcționare a Centrului, este de o oră, dar, în funcție de gradul de ocupare, acesta se poate prelungi. Chiar dacă s-a deschis doar de câteva luni, centrul a atras peste 1800 de utilizatori care aveau nevoie să comunice cu rudele aflate în străinătate, să realizeze anumite lucrări și referate pentru școală sau pur și simplu căutau un loc unde să se relaxeze și să uite de griji pentru câteva ore. Vizitele elevilor de la unitățile de învățământ din Deva le-au arătat acestora că biblioteca înseamnă mai mult decât o simplă instituție unde doar se împrumută cărți și că acum pot avea și alte motive pentru a-i trece pragul.

La sfârșitul lunii iunie, la Predeal s-a desfășurat cea de-a treia masă rotundă a Proiectului Global Libraries. Aici, dat fiind că marea majoritate a centrelor Internet se

deschiseseră până atunci, participanții au avut ocazia să-și prezinte realizările. Aceștia, împărțiți în grupuri de lucru, au trebuit să-și imagineze modul în care s-a reflectat deschiderea centrelor de internet pe diferitele canale ale mass-media. Tot acum s-a stabilit și modul în care programul va fi implementat la nivel național precum și strategia pe care trebuie să o urmeze în viitor centrele de Internet.

Ultima întâlnire a participanților la faza-pilot a Programului Global Libraries a avut loc în perioada 14-17 iulie 2008 la Nisipurile de Aur (Bulgaria) și s-a dorit a fi o familiarizare a participanților cu conceptul de advocacy. Celor prezenți li s-a cerut să identifice o posibilă problemă de advocacy, precum și să realizeze un plan de acțiune în vederea soluționării acesteia într-un mod cât mai fericit. Împărțiți în patru grupuri de lucru, pe durata celor trei zile, participanții au realizat planuri de acțiune, au identificat posibilele obstacole pe care le-ar putea întâlni pe durata demersului lor și au prezentat diferite moduri în care problemele de advocacy pe care le-au abordat s-ar putea soluționa. Astfel, celor implicați în proiect le-au fost solicitate capacitățile intelectuale, la un nivel destul de ridicat, le-a fost dată posibilitatea să colaboreze, lucru ce a permis abordarea din mai multe perspective a aceluiași probleme.

Existența grupurilor de lucru, un lait-motiv al meselor rotunde organizate de Proiectul Global Libraries, a permis întărirea relațiilor de colaborare dintre reprezentanții bibliotecilor participante și a asigurat crearea unui nucleu menit să contribuie activ la implementarea la nivel național a Programului.

Proiectul Global Libraries, prin amploarea sa, este una dintre cele mai ambițioase inițiativă care vizează bibliotecile publice. El urmărește deschiderea unei noi etape în dezvoltarea bibliotecilor publice românești, precum și creșterea semnificativă a rolului pe care acestea le au în cadrul comunităților din care fac parte prin oferirea de servicii noi care să le facă mai atractive pentru utilizatori.

Sorin PASCU

Profesiune și vocație

Programul „Global Library Romania”, o șansă și pentru bibliotecile publice comunale

În anul 2008, Biblioteca Comunală din Baru a fost aleasă să participe la Programul „Global Library Romania”, program care dorește să asigure prezența, în bibliotecile publice din România, a computerelor conectate la internet și accesibile publicului larg, beneficiind de o finanțare nerambursabilă din partea „Fundației Bill și Melinda Gates”. Împreună cu alte 11 biblioteci publice, județene, orășenești și comunale din România, biblioteca comunală Baru se constituie într-un nucleu în care se implementează acest deziderat.

În cadrul acestui Program, Autoritatea Publică Locală reprezentată prin primarul comunei Baru, domnul Daniel Răducanu, s-a implicat în renovarea, modernizarea, dotarea cu mobilier nou și securizarea sediului Bibliotecii Comunale.

Finanțarea gestionată de „IREX România” s-a concretizat la Baru prin achiziționarea a 4 computere performante conectate la internet, o multifuncțională laserjet și o cameră web. Aceste computere sunt puse gratuit la dispoziția tuturor cetățenilor. Toate persoanele, cetățeni ai comunei Baru, care sunt integrate într-un proces de formare și educare au gratuitate la printarea materialelor necesare. Costurile rezultate, plata abonamentului Internet, activitățile culturale desfășurate aici sunt suportate de către Primăria Baru și Consiliul Local, ceea ce pentru o bibliotecă comunală nu este puțin lucru.

Am participat de-a lungul acestui an de proiect la toate sesiunile de formare organizate de fundația IREX România, sesiuni care m-au ajutat să dobândesc abilități și cunoștințe în domeniile IT, Management de Centru Internet, Advocacy, în așa fel ca la rândul meu să pot transmite aceste cunoștințe tuturor celor interesați.

Sunt convinsă că Programul „Global Library Romania” oferă o șansă tuturor bibliotecilor publice de a fi prezențe active în viața comunităților locale, dar cred că în special a bibliotecilor comunale pentru că se simte nevoia de a schimba pozitiv mentalitatea despre această instituție, iar acest Program chiar reușește acest lucru. Dovada clară este numărul mare de utilizatori de toate vârstele care pentru a avea acces la serviciile bibliotecii trebuie să se programeze.

Narcisa-Daniela SORESCU

Medalion Stendhal

Henri Beyle este numele real al scriitorului francez Stendhal de la nașterea căruia, (23 ianuarie 1783), s-au împlinit 225 de ani. Celebru pentru rafinamentul cu care a analizat sentimentele personajelor sale, dar și pentru austeritatea deliberată a stilului său, Stendhal a ales acest pseudonim ca un omagiu adresat lui Johann Joachim Winckelmann, fondatorul arheologiei moderne, care s-a născut în localitatea germană Stendal, din landul Saxe-Anhalt. Dar pentru că scriitorul francez era și un iubitor al insulelor Shetland, o altă teorie pretinde că pseudonimul ar fi o anagramă a numelui insulelor. Stendhal a fost ofițer de dragoni în timpul Revoluției franceze și în timpul perioadei Empire, imediat după Revoluție.

Născut la Grenoble, Stendhal sosește la Paris, unde frecventează mediile și saloanele literare, fondând propriul său cenaclu. Scriitorul Prosper Mérimée va deveni, astfel, discipolul său. În 1827, publică primul roman, *Armance*, urmat în 1830 de *Roșu și Negru*, care este influențat de Revoluția din iulie a aceluiași an. Romanul are un mare succes în epocă iar în 1833, în compania lui George Sand și Alfred de Musset, Stendhal face o călătorie de-a lungul Ronului, între Lyon și Marsilia. Pasionat de călătorii, Stendhal acumulează o experiență de viață care îi va oferi ocazia de a se cunoaște mai bine pe sine însuși, în contact cu ceilalți, în situațiile cele mai diverse.

Opera lui Stendhal se remarcă prin caracterul profund autobiografic (*Viața lui Henri Brulard*) și prin romanele care sunt dintre cele mai frumoase ale literaturii franceze: *Roșu și Negru*, *Lucien Leuwen*, *Mănăstirea din Parma*. Acesta din urmă a fost elogiat de Honoré de Balzac, un alt mare scriitor realist. Revenind la *Roșu și Negru*, romanul este o subtilă îngemănare a descrierilor realităților sociale ale

vremii cu acțiunea romanescă, cu ficțiunea, altfel spus. Julien Sorel, eroul romanului, este o imagine a epocii, prin ambiția pe care o nutrește de a parveni în societate grație meritelor sale și nu printr-o descendență celebră, visând să devină un nou Bonaparte. Înainte de toate, Stendhal a avut o concepție realistă, care transpare și în estetica sa. Realismul scriitorului este reprezentat de principiul conform căruia romanul este o „oglinză” a epocii, o simplă reflectare a realității sociale și politice a unei epoci frământate.

În studiul *Racine și Shakespeare*, autorul atribuie artei romantice misiunea de a fi în concordanță cu tendințele și gusturile popoarelor, căci evenimentele descrise trebuie să îi intereseze pe contemporanii săi (Monarhia din iulie 1830 în *Lucien Leuwen*, Restaurația în *Roșu și Negru*, înfrângerea și întoarcerea austriecilor în *Mănăstirea din Parma*). În schimb, descrierile sentimentelor încurcate de personaje sunt realizate cu măiestrie, autorul excelând printr-un realism psihologic, inspirat din teoriile despre cristalizarea sentimentului de iubire, care este

Aniversări, comemorări, evenimente

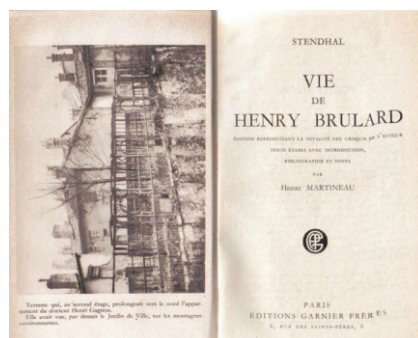
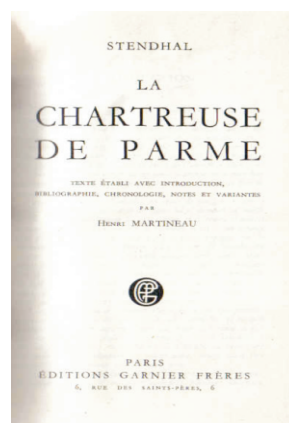
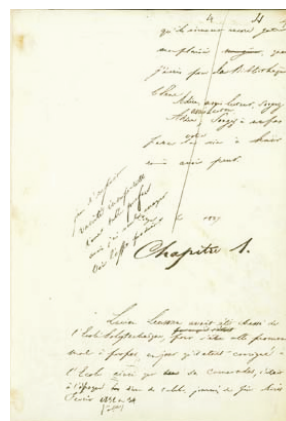
subiectul tratatului său, intitulat *Despre dragoste*. În romane, naratorul expune pe larg nașterea pasiunii amoroase și avaturile ei, cu exemplificare prin celebrele cupluri Doamna de Rênal și Julien, Julien și Mathilde de La Mole în *Roșu și Negru*, Lucien Leuwen și Doamna de Chasteller în *Lucien Leuwen*, Fabrice Del Dongo și Clélia în *Mănăstirea din Parma*.

Moare la 23 martie 1842.

Care este originalitatea lui Stendhal în literatura franceză? Putem constata „focalizarea internă”, conform terminologiei lui Gérard Genette, ca modalitate de a narra evenimentele. Acestea sunt povestite de protagoniști, sau chiar de către unul dintre ei. Scriitorul refuză punctul de vedere al naratorului omniscient, dar practică „restrângerea câmpului”. În *Roșu și Negru* și în *Lucien Leuwen* evenimentele sunt văzute prin prisma lui Julien Sorel sau Lucien. În *Mănăstirea din Parma* naratorul a recunoscut dreptul personajelor secundare de a completa povestirea (Clélia, Mosca, Sanseverina), dar Fabrice Del Dongo păstrează viziunea principală, mai ales în scena bătăliei de la Waterloo, exemplar descrisă.

Creator al „egotismului”, al cultului eului, al unei atitudini de sinceritate față de sine însuși, cu luciditate austeră și tandrețe pasionată, Stendhal nu a fost cunoscut cum se cuvine de contemporanii săi. Scriitorul și-a dat întâlnire cu posteritatea, care nu a ratat această invitație: „Dau un bilet la loterie al cărei mare loz se reduce la aceasta: să fiu citit în 1935”. Această lipsă de apreciere se explică prin independența scriitorului față de epoca sa, prin neacceptarea nici unui cadru stabilit. Romantic prin pasiune și simțul actualității, a detestat elocința, exagerarea, idealizarea, pretinzând să scrie asemeni Codului Civil. Singura regulă pe care a acceptat-o a fost aceea de a scrie simplu și clar, analizând în profunzime natura umană.

Mioara TODOSIN

Gérard Philipe, Marele Prinț al scenei și ecranului

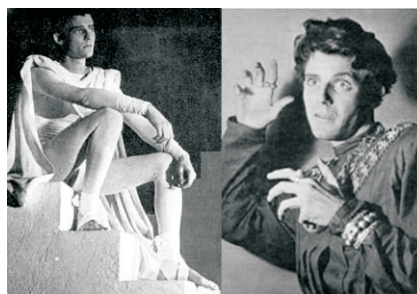
Există clipe în care zilele copilăriei noastre ne vin în minte și, mai ales, în suflet. Printre atâtea imagini fugare, se desprinde chipul unui tânăr actor cu ochi minunați, cu o voce blândă, pe care îl vedeam pe marele ecran (cel mic își făcea timid apariția și la noi) și ne cucerea în fiecare film. Era puritatea, dragostea, curajul, farmecul, fascinația. Într-un cuvânt, era toată tinerețea noastră și prima iubire. Era Gérard Philipe.

S-a născut la 5 decembrie 1922 la Cannes, sub soarele sudului, ca fiu al avocatului Marcel Philip și a sensibilei Marie Villette.

Coasta Mediteranei atrăgea pe vremea aceea, vară de vară, marii actori parizieni și tânărul Gérard Philipe e cucerit definitiv de lumea scenei căreia dorea să i se dedice și să devină actor. Primul succes în teatru îl are la 20 de ani, în 1942, în rolul îngerului din piesa lui Giraudoux, *Sodoma și Gomora*. Trei ani mai târziu, va fi Caligula din piesa omonimă a lui Albert Camus.

Mirajul filmului îl aduce în lumea cinematografiei, îl cunoaște pe regizorul Marc Allegret și debutează pe ecran în 1944 în filmul acestuia „Les petites du Quais aux Fleurs”. Urmează marile succese din filmele: *Idiotul* (1946), *Le Diable au corps* (1946), *Mănăstirea din Parma* (1947), *Frumusețea diavolului* (1949), *Fanfan la Tulipe* (1951), *Frumoasele nopți* (1952), *Orgolioșii* (1953), *Roșu și Negru* (1954), *Marile manevre* (1955), *Till Eulenspiegel* (1956), *Jucătorul* (1956), *Montparnasse 19* (1956), *Legăturile primejdioase* (1959).

Aniversări, comemorări, evenimente

Till Eulenspiegel (1956)

Fanfan la Tulipe (1951)

Marile manevre,
cu Michelle Morgan (1955)

Orgolioșii, cu Michelle Morgan

Frumusețea diavolului (1949)

Ultimul film: *La fièvre monte à El Pao*
(1959), cu Maria Felix

Aniversări, comemorări, evenimente

Aceia dintre noi care, cu mulți ani în urmă, au văzut filmele lui Gérard Philippe, cu greu mai pot citi / reciti romanele lui Stendhal fără a asocia personajele Julien Sorel și Fabrice del Dongo cu interpretarea spiritualizată, angelică și profundă a marelui actor francez. Julien Sorel, eroul romanului *Roșu și negru* este frumos, ambițios, inteligent, calculat, lipsit de scrupule. Tânărul Fabrice del Dongo, personajul principal al romanului *Mănăstirea din Parma* este pasionat, cu un înalt simț al onoarei, cu suflet deschis spre iubire și venerând figura lui Napoleon. Gérard Philippe a îmbrăcat impecabil pielea acestor doi eroi stendhalieni și a creat două personaje ce nu pot fi uitate.

În *Roșu și Negru* și *Mănăstirea din Parma* alături de Danielle Darieux, Antonella Lualdi și Maria Cazarès

Aniversări, comemorări, evenimente

N-am întâlnit pe nimeni altcineva care să fie atât de profund și de total înzestrat cu dragostea pentru meseria sa. Era calm, precis, mereu oscilând între o ironie foarte personală și pasiunea pentru ceea ce făcea, pentru rol, pentru alte filme, pentru teatrul său, într-un cuvânt, pasionat de meserie. (Roger Vadim)

A fost un mare prinț al scenei, un desăvârșit actor de teatru. Jean Vilar (foto), marele regizor francez, inițiatorul celebrului Festival de teatru de la Avignon, i-a propus rolul protagonistului din tragedia Cidul de Corneille. Cu o modestie și o smerenie proprii marilor spirite, copleșit de valoarea pieselor marilor clasici, n-a cutezat să-l joace pe Don Rodrigue și a ezitat: Eu? Să joc Rodrigue? Chiar vă închipuiți? N-aș putea niciodată, nu sunt făcut pentru tragedie... A jucat, însă, acest rol de 199 de ori, în special pe scena Festivalului de la Avignon, iar creația lui a atins perfecțiunea. A dorit să fie înmormântat în mantia purpurie a Cidului pe care a purtat-o pentru a 200 – oară pe ultimul său drum, spre cimitirul din orașelul provensal Ramatuelle, în apropierea căruia, cu doar 37 de ani în urmă, venise pe lume. A murit într-o zi de decembrie a anului 1959, citind o piesă de Eschil...

Ai lui l-au dus în cerul ultimei vacanțe, la Ramatuelle, lângă mare, pentru ca să fie de-a pururi visul nisipului și a soarelui, departe de zgomote, și ca să rămână de-a pururi dovada tinereții lumii. (Louis Aragon)

Ținuta, chipul, privirea, vocea, toate erau desăvârșite la acest actor care a trecut ca un meteor pe cerul aștrilor și a stârnit iubirea și admirația a generații întregi de iubitori ai

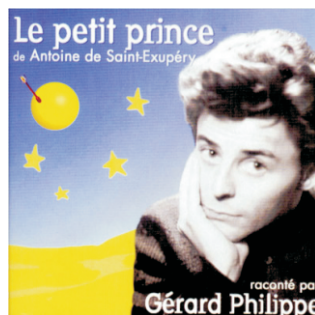

filmului și teatrului. Pentru că a strălucit cu aceeași intensitate și în teatru unde a fost, rând pe rând, eroul pieselor lui Giraudoux, Hugo, Laclous, Musset, desăvârșirea atingând-o în Cidul lui Corneille.

În lumea întreagă, Gérard Philipe reprezintă imaginea Franței, în Marile manevre și în Cidul, deopotrivă. (Louis Aragon)

A fost un desăvârșit recitator. Memoria benzii păstrează vocea lui citind din Corneille, Arthur Rimbaud, Paul Eluard, Louis Aragon și neuitate pagini din Micul Prinț al lui Saint Exupéry. Gérard Philipe, acest Mare Prinț al scenei și al ecranului ne-a lăsat vocea Micului Prinț de la care ne-au rămas aceste cuvinte pe care e bine să nu le uităm:

„Iată secretul meu. E foarte simplu: nu vedem bine decât cu inima. Esențialul este ascuns ochilor.”

Denisa TOMA

Sărbătoarea francofoniei

În fiecare an, Biblioteca Județeană și Asociația culturală Franța – Deva (FRADEV) dedică Zilei internaționale a Francofoniei din 20 martie o săptămână de manifestări culturale la care sunt atrași din ce în ce mai mulți tineri. Punctul de atracție îl reprezintă participarea acestora la concursul internațional *Les Dix mots de la francophonie*, organizat anual de Organizația Internațională a Francofoniei și Delegația pentru Limbă Franceză de la Paris. În acest an, cuvintele propuse au ilustrat ideea de comunicare formală și non formală, de creare de legături cu oameni și locuri: *apprivoiser, tact, jubilatoire, visage, boussole, passerelle, palabres, rhizome, toi, s'attabler*. Elevii participanți au ilustrat cu lucrări de pictură și grafică, texte literare, slide show-uri, rebusuri aceste zece cuvinte. Anul acesta a fost o participare mai amplă decât în alți ani, la concurs luând parte Liceul de Muzică și Arte Plastice „Sigismund Toduță”, Colegiul Național „Decebal”, Colegiul Tehnic „Transilvania”, Grupul Școlar de Arte și Meserii „Ion Mincu”, Liceul „Teoretic Traian” și Școala Generală „Andrei Mureșanu”, din Deva; Colegiul Național de Informatică „Traian Lalescu” și Colegiul Economic „Emanoil Gojdu”, din Hunedoara, Liceul de Informatică din Petroșani. Lucrările elevilor au vădit, dincolo de buna stăpânire a limbii franceze, originalitate, fantezie, idei îndrăznețe și simț artistic. Asociația FRADEV a acordat diplome elevilor și profesorilor îndrumători. Cele mai reușite opt lucrări de pictură și grafică au fost expuse în spațiul special amenajat la intrarea în bibliotecă.

Prima zi a Săptămânii francofoniei a început cu prezentarea expoziției dedicate

marilor personalități francofone omagiate în 2008. Pe un amplu afiș, au fost inserate portrete de scriitori, pictori, muzicieni, oameni de știință, actori, însoțite de fișe în care li se prezenta viața și opera. Stendhal, Marguerite Yourcenar, Camus, Georges Bizet, Eugene Delacroix, Fernandel, Gerard Depardieu, Jean Jacques Rousseau, Auguste Comte, Simone de Beauvoir, Gauguin și Magritte sunt doar câteva nume dintre cele 37 de personalități cu care publicul participant la Săptămâna francofoniei a putut să facă cunoștință.

La Secția de Artă și Carte Franceză a Bibliotecii Județene au fost prezentate, pe tot parcursul săptămânii, slide show-uri despre

Aniversări, comemorări, evenimente

---

regiunile Franței (Provence, Bretagne, Normandie, Pirinei), ilustrația de carte a lui Gustave Doré și un emoționant portret Gérard Philipe. Aceste slide show-uri (realizate de Denisa Toma, din cadrul Serviciului Bibliografic al Bibliotecii Județene) au fost foarte bine primite de către public, tinerii ne-au mărturisit că au aflat o mulțime de lucruri noi și au înțeles că nu numai internetul le oferă informația. Toate prezentările au fost făcute pe fondul muzical al unor piese franțuzești.

Un moment deosebit al Săptămânii francofoniei s-a petrecut la Colegiul Tehnic „Transilvania”, din Deva, ai cărui elevi au pregătit un frumos program artistic cu poezie și muzică franceză, cu un emoționant slide show despre viitorul lumii în condițiile înstrăinării tot mai accentuate a omului de natura care i-a dat naștere.

Secția de Artă și Carte Franceză a Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu”, din Deva, a organizat, pe toată durata manifestărilor din Săptămâna francofoniei, o bogată expoziție de carte franceză provenită în special din Franța, dar și din alte țări francofone ca Belgia și Canada.

Aniversări, comemorări, evenimente

Săptămâna Națională a Bibliotecilor (14-18 aprilie), Ziua Bibliotecarului și Ziua Mondială a Cărții și a Drepturilor de Autor (23 aprilie)

De aproape un deceniu, din 1999, și în România se sărbătorește Ziua Bibliotecarului în data de 23 aprilie, stabilită de UNESCO drept Ziua Mondială a Cărții și a Drepturilor de Autor. În istoria literaturii universale, această zi are o semnificație aparte: s-a născut marele dramaturg englez William Shakespeare și au murit Miguel De Cervantes și același Shakespeare. Alegerea acestei zile este, prin urmare, cum nu se poate mai nimerită pentru a se aduce un omagiu cărții. În preajma acestei date, se marchează Săptămâna Națională a Bibliotecilor, săptămână în care bibliotecile organizează activități culturale în centru cărora se situează cartea.

Prin urmare, în săptămâna 14-18 aprilie 2008, Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu” din Deva și-a deschis porțile pentru toți vizitatorii care au dorit să cunoască îndeaproape activitatea acestei instituții de cultură a județului nostru. Pe baza unui slide show realizat de Serviciul de Informare al Bibliotecii, a fost prezentată biblioteca noastră, secțiile ei, specificul activității fiecărui compartiment al instituției. Celor prezenți, elevi și oameni maturi, li s-a prezentat drumul pe care îl parcurge cartea

de pe raftul librăriilor până când ajunge, prelucrată și „despuiată” de informație, la cititorul care o consultă la bibliotecă, serviciile din ce în ce mai moderne pe care biblioteca noastră le pune la dispoziția utilizatorilor de toate vârstele și din toate categoriile sociale și ocupaționale.

Întâlnirile cu cititorii au cuprins și o serie de prezentări ale comorilor de carte veche aflate în patrimoniul bibliotecii noastre, ziare și reviste de odinioară, cărțile „vorbitoare”, „Colecția Millenium – carte în limba engleză”.

Au fost prezentate și CD-urile intitulate „Călătorie prin marile biblioteci ale lumii” și „Bibliotecile Medicea Laurenziana din Florența, Marciana din Veneția, Mazarine din Paris,

Aniversări, comemorări, evenimente

Ambrosiana din Milano, Biblioteca Națională din Santiago de Chile și Biblioteca din Viena”.

Publicul a putut să se bucure și de o interesantă expoziție aflată sub genericul „Henry James – 135 de ani de la naștere”, realizată de bibliotecarii de la Secția de Împrumut Adulți a Bibliotecii. De asemenea, la Secția de Artă și Carte Franceză, s-a făcut prezentarea comorilor discografice achiziționate în ultima vreme de bibliotecă (CD-uri cu mari dirijori, virtuozii ai arcușului și ai claviaturii, voci celebre ale teatrului liric, integrale de operă), prezentare ce s-a bucurat de multă apreciere, tinerii prezenți în sală promițând că vor reveni și vor asculta muzică de bună calitate în interpretări de referință.

Sala de lectură a bibliotecii a organizat două atractive expoziții: cu noutăți intrate în patrimoniul Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu” din Deva și „Noi enciclopedii, albume, cărți cu pagini sonore, DVD-uri, CD-uri”.

Sub genericul „Rolul bibliotecii și importanța lecturii”, Serviciul Metodic al Bibliotecii Județene a organizat manifestări la bibliotecile municipale și orășenești din Hunedoara, Orăștie, Hațeg și Brad.

Manifestarea din Săptămâna Națională a Bibliotecilor a atras un public numeros, prieteni ai bibliotecii noastre și ai cărții.

Un distins publicist jian: părintele prepozit Dr. Nicolae Brânzeu

Printre personalitățile hunedorene care au contribuit la creșterea spirituală a românilor ardeleni, figura preotului Nicolae Brânzeu merită o mai bună cunoaștere și recunoaștere decât cea de care a avut parte de-a lungul vremii. A văzut lumina zilei la 17 august 1883, în comuna (pe atunci) Vulcan, pe meleaguri jiene. Primele clase le urmează în localitatea natală, apoi frecventează cursurile liceului calvin unguresc din Orăștie unde, în 1903, își trece bacalaureatul ca șef de promoție. Între anii 1903 și 1907, urmează cursurile Facultății de Teologie din Budapesta iar în perioada 1907 – 1908 studiază teologia la Viena și dobândește titlul de doctor la 1 mai 1908.

Încă de pe băncile școlii, vedește talent jurnalistic și publică articole în revistele *Unirea* (Blaj), *Răvașul* (Cluj), *Gazeta Transilvaniei* (Brașov), *Progresul* (Oravița), articole remarcate și apreciate de către Nicolae Iorga în revista *Sămănătorul*.

După hirotonire, a fost numit preot capelan la Petroșani (1908), apoi preot paroh la Vulcan (1910 - 1917), dovedindu-se un adevărat preot după inima lui Hristos. Activitatea bisericească din Valea Jiului a devenit extrem de rodnică, grație și acestui preot plin de har. A înființat aici reuniunile de femei, a organizat muncitorimea minieră în „Cadrele Bisericii”, a depus stăruințe pentru construirea școlii confesionale și a casei parohiale din Vulcan. În anul 1910, publică la Petroșani o culegere de articole cu tematică religioasă sub titlul *Chestii contemporane*.

A studiat profund caterizarea și acestui subiect i-a dedicat prima lui carte intitulată *Pocății*. Cuvântări bisericești asupra

așa-numiților pocăiți (advențiști, nazarieni)”, apărută în 1913, iar în 1915 a văzut lumina tiparului cartea *Planuri pentru propunerea religiei*.

Activitatea publicistică a părintelui Dr. Nicolae Brânzeu nu se oprește aici: în 1913, scoate împreună cu preotul Manu revista *Cuvântul Adevărului*, care a apărut întâi la Mănăstirea Prislop, apoi la Bixad. În 1916, editează la Vulcan publicația lunară „pentru popor” *Calea Vieții* pe care o continuă ca foaie săptămânală la Comloșu Mare unde se va instala, în 1917, în scaunul de protopop. Astfel se încheie prima perioadă, cea „jiană”, a publicistului Nicolae Brânzeu și începe perioada „bănățeană”.

La intrarea României în Primul Război Mondial, este internat în lagăr până la începutul anului 1918. Revenit la Comloș, desfășoară o însuflețită activitate în favoarea unirii Transilvaniei cu România și participă ca delegat la Marea Adunare de la Alba – Iulia.

În vara anului 1919, este chemat ca prim – redactor la cotidianul *Drapelul* din Lugoj iar în 1920 preia funcția de director al tipografiei diecezane și cea de redactor al publicației oficiale a Eparhiei Lugoj, *Sionul Românesc*, pe care îl conduce până în anul 1927. În același timp, scoate la Lugoj seria de broșuri apologetice cu titlul *Să fie Lumină*. În anul 1920, este numit prim – notar al Consistoriului Greco – Catholic din Lugoj, iar din 1921 până în 1948, va fi canonic la Episcopia Unită a Lugojului. În toamna anului 1948, odată cu desființarea Bisericii Greco-Catolice, este trimis în domiciliu forțat la mănăstirile Neamț și Căldărușani, după care va suferi rigurile detenției în închisoarea de la Aiud

Aniversări, comemorări, evenimente

(1952 – 1956). Între anii 1956 și 1962, a avut din nou domiciliul forțat la Căldărușani și Lugoj.

În anul 1921, este numit canonic și trimis la București ca redactor la cotidianul catolic Albina, dar după opt luni revine la Lugoj unde redactează seria de broșuri intitulate *Mântuiește-ți sufletul și Publicațiunile Istorice ale Diecezei Lugojudului*.

Începând cu anul 1921, tipărește mai multe ediții de manuale pentru școlile primare și secundare. Retipărește, de asemenea, în zece broșuri, lucrarea *Pocăiții*.

În anul 1927, canonicul Nicolae Brânzeu își începe marea lucrare destinată studenților și preoților: *Teologia Pastorală*, al cărei prim volum apare în 1930, al doilea în 1936. Această lucrare de mari proporții este încununarea bogatei activități spirituale a canonicului Dr. Nicolae Brânzeu. La Lugoj, a publicat cea mai mare parte a operei sale teologice: *Notiuni de istorie, liturgică și constituție* (1921), *Culte în România*, (1925), *Maslul, Căsătoria, Sf. Scriptură și Tradițiunea* (1925 și 1930), *Sfintele Taine: Botezul, Mirul, Pocăința* (1926 și 1933), *Păstorul și turma* (Hodegetica)(1930), *Semănătorul I. Catehetica* (1936), *Semănătorul II. Omiletica modernă* (1944).

A colaborat în permanență la reviste din București și alte localități din țară: *Țara Noastră* (Sibiu, condusă de Octavian Goga), *Acțiunea* (Lugoj, a profesorului Corneliu Zasloți), *Românul* (Arad), *Unirea* (Blaj), *Cultura Creștină* (Blaj), *România Creștină* (București), *Solia Satelor* (Cluj), *Progresul* (Oravița), *Libertatea* (Orăștie). În calitate de președinte al Operei Pontificale pentru Propagarea Credinței în România a redactat și condus revista *Misionarul*. Nu a existat revistă sau foaie

bisericească în care să nu se fi aflat articole semnate de părintele Brânzeu.

Grație activității spirituale și culturale desfășurate de-a lungul întregii sale vieți, Nicolae Brânzeu a devenit, prin importanta operă teologică și prin martirajul suferit pentru păstrarea credinței sale străbune, o mândrie a Bisericii românești, a bănașenilor și, nu în ultimul rând, a jienilor din mijlocul cărora s-a ridicat. S-a stins din viață la 30 decembrie 1962, la Lugoj.

Tiberiu SVOBODA

Aniversări, comemorări, evenimente

Concursul literar „Dacă aș fi scriitor...” la a IV-a ediție

Manifestare tradițională a Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu”, din Deva, concursul astfel intitulat este menit să stârnească interesul copiilor pentru lectură, să le formeze imaginația, să-i determine să gândească creativ. Ca și în edițiile precedente, și anul acesta copiii au primit câteva povești pe care au fost invitați să le rescrie. Fantezia lor a dat naștere unor texte originale, juriului fiindu-i destul de greu să stabilească premiile. Eleva Alexandra Mihaela LUNGEANU din clasa a IV-a B, Școala Generală „Regina Maria”, din Deva, îndrumată de d-na institutoare Daniela STEOPAN, ne-a făcut plăcuta surpriză de a „recidiva” și de a obține și în acest an premiul I. Povestea scrisă de ea, o Albă ca Zăpada reală și apropiată de sufletul copiilor, este impresionantă și plină de maturitate. O reproducem integral pentru că merită să fie cunoscută.

Albă ca Zăpada din orașul meu

Oare de ce toate întâmplările interesante se petrec în orașelul meu? Poate pentru că la cei zece ani ai mei nu am vizitat prea multe alte orașe. Se prea poate! Aș vrea să vă povestesc, însă, una dintre cele mai emoționante povești pe care am auzit-o de curând.

Iarna care a trecut prin orașul nostru a fost, ca de obicei, darnică cu noi. Ne-a adus multă zăpadă, cadouri, veselie și întâmplări minunate de care, cu siguranță, ne vom aminti când vom fi mai mari.

Ca în multe alte orașe din țară, în orașelul nostru de munte se găsește o casă pentru copiii fără părinți. O casă de copii. Sau, eu cred că ar trebui să se numească o casă pentru copii. Aici, cei care nu au avut

norocul să aibă o casă adevărată și să cunoască dragostea și căldura unei familii visează împreună că o vor găsi alături de oameni care își doresc acest lucru. Casa de copii are un nume drăguț, se numește „Piciul”. Poate pentru că cei care locuiesc acolo sunt foarte mici, cel mai mare având doar zece ani. Cum vă spuneam, era o zi minunată îmbrăcată în alb. Era zăpadă peste tot: pe acoperișul caselor, pe pomi și chiar pe mașinile care alunecau ușor pe șosea.

La casa de copii „Piciul” era o zi obișnuită. Copiii s-au trezit și își luau micul dejun în sala de mese de la parter. Domnișoara Monica, cea care îi avea în grijă pe cei mai mici, era lângă ei și îi ajuta să mănânce pe Dănuț și pe Raul, care abia împliniseră unul trei, celălalt patru ani. Erau atât de serioși cum încercau să-i imite pe ceilalți!

Aniversări, comemorări, evenimente

Erau cu toții foarte emoționați. Domnișoara Monica le-a spus că vor avea o surpriză în dimineața asta. Așa că încercau să se poarte cât mai frumos, să mănânce tot din farfurie și să fie cumiți.

Au terminat masa și s-au așezat pe scăunelele din sala lor de clasă. Domnișoara Monica a venit în față și, cu voce caldă și cu zâmbetul pe buze, i-a anunțat că, foarte aproape de ei, în parcul orașului, s-a deschis Orășelul Copiilor, un tărâm de poveste unde vor întâlni eroi din multe povești pe care ei le știau deja.

Au rămas cu gurile căscate. Cum adică, vor „vizita” niște... povești? Era nemaipomenit! S-au îmbrăcat foarte repede și erau deja lângă ușă, ținându-se de mână doi câte doi: Marcel și Cosmin, Ruxandra și Maria, Matei și Raul, iar Dănuț, cel mai mic dintre ei, îi întinse mâna domnișoarei Monica, privind-o rugător. Ea îi privi, zâmbind amuzată de efectul pe care l-au avut spusele ei. Îi întinse mâna lui Dănuț și au plecat fericiți și tremurând de emoție spre parc.

Era o zi minunată. Deși era iarnă, soarele își arăta fața din când în când de după norișorii pufoși. Au pășit cu grijă pe zăpada albă de pe aleile parcului, încercând parcă să n-o strice prea tare.

Încă de la intrare, cineva le-a urat Bine ați venit în Orășelul Copiilor! A scris asta pentru ei, la intrarea în parc! Și atunci s-au simțit foarte importanți!

Au văzut un prinț cu sabia în mână, vreo două prințese în rochii lungi și colorate, toate desenate pe câteva panouri mari, mari de tot.

Erau acolo și Capra cu cei trei iezi ai ei, și Scufița Roșie împreună cu bunica și... Lupul cel mare și rău! S-au strâns repede împrejurul domnișoarei când l-au văzut. A avea niște colți mari și ascuțiți... Și deodată, cum stăteau așa, împrejurul domnișoarei Monica, au văzut următoarea imagine: un tablou mare, mare în care erau ei, cei șapte pitici de la „Piciul”, iar în mijlocul lor, domnișoara lor dragă, cu o rochie lungă și cu același zâmbet pe față atunci când îi privea.

S-au uitat foarte mirați către Monica lor, care la rândul ei era tare, tare emoționată. Parcă avea lacrimi în ochi. Dănuț, care nu prea înțelegea ce se întâmplă, o întrebă mirat pe domnișoara Monica:

- Domnișoară, de ce plângi? Și de ce nu ne-ai spus că tu ești Albă ca Zăpada? – o luă la rost piciiul.

- Dar eu nu sunt Albă ca Zăpada, încercă să se apere domnișoara Monica.

- Siiigur, vrei să ne păcălești, spuseră toți în cor, parcă. Păi nu se vede în poza asta mare?, continuă ei fericiți, arătându-i cu degețelele lor panoul mare pe care era desenată imaginea de poveste.

- Acum știm tot! Doamna cea încruntată care vine la noi, la Casă, e Mama ta vitregă, domnul tâmplar e Vânătorul iar noi o să stăm cu tine în căsuța noastră și o să fim tare, tare fericiți! Și suntem chiar Șapte Pitici!!!, spuse dintr-o suflare Matei, cel mai mare dintre ei.

Domnișoara Monica se uită la piticii ei și apoi la ceilalți, cei desenați, și văzu o oarecare asemănare. Erau șapte, e adevărat, erau mici și frumoși, dar ai ei parcă aveau în privire mai multă dragoste și căldură decât ceilalți. Le zâmbi și le făcu un semn cu degetul:

- Poate că așa o fi. Dar să nu mai spuneți la nimeni. Va fi secretul nostru, spuse domnișoara Monica, zâmbindu-le cu drag.

Aniversări, comemorări, evenimente

Dar noi am aflat secretul și vi l-am împărtășit și vouă. Nu-i așa că e minunat?

Ceilalți laureați ai concursului au fost: Alexandra Flavia Marcu, Colegiul Național Sportiv „Cetate”, Deva, pregătită de d-na învățătoare Virginia Șindea, pentru povestirea „Prâslea cel voinic și merele de aur” (Premiul II), Cristiana Goga, Clasa a III-a Muzică, Liceul de Muzică și Arte Plastice „Sigismund Toduță”, Deva. Învățătoare: Norina Gruian, pentru povestirea „Sarea în bucate” (Premiul III). S-au acordat și două mențiuni elevilor: Vlad Laurențiu Cerean, Clasa a IV-a D, Școala Generală „Andrei Mureșanu”, Deva. Învățătoare: Iuliana Cânda, pentru „Povestea caprei cu cinci iezișori năzdrăvani” și Antonia Orbonaș, Clasa a III-a Muzică, Liceul de Muzică și Arte Plastice „Sigismund Toduță”, Deva. Învățătoare: Norina Gruian, pentru povestirea Hânsel și Gretel.

Cultura gustului, gustul culturii

Într-o lume în care urâțul, vulgaritatea, igrosolănia, ignoranța și incultura fac casă bună cu zgomotul iscat de manele, claxoanele bolizilor și de stridențele faunei politice, se mai gândește cineva la bunul gust? Mai există vreme pentru plămădirea unei culturi a frumosului, pentru adevărata cultură? Pornind de la aceste interogații care își așteaptă răspunsul, Asociația culturală Franța – Deva (FRADEV), în colaborare cu Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu”, a inițiat proiectul intitulat „Cultura gustului, gustul culturii”, finanțat de Consiliul Județean Hunedoara. S-a spus, pe bună dreptate, că „suntem ceea ce ne place”, dar tocmai criteriul după care ne place sau nu ne place ceva (muzică, literatură, pictură, arte decorative, vestimentație etc.) face diferența între bunul și prostul gust. Bunul gust se formează și se educă. Bunul gust este rezultatul a mulți ani de lectură, a nenumărate ceasuri de audiență muzicală, de răsfoire a unor albume de artă, a unor legături și contacte cu lumea artistică. Proiectul nostru își propune desfășurarea pe o durată mai lungă, vreme în care manifestările ce vor avea loc vor încerca să trezească gustul publicului pentru diferite fațete ale frumosului.

Manifestarea din acest an, desfășurată în intervalul 22 – 27 august, a avut un program variat și dens. Am fost onorați de participarea recitatoarei artistice din Belgia, Eveline Legrand, care a aflat despre activitățile Asociației FRADEV din revista *Francophonie vivante*, care apare la Bruxelles și, spre bucuria noastră, a dorit să colaboreze cu noi.

Eveline Legrand recită versuri din lirica feminină

Ziua întâi. În prima zi a manifestării, la Sala Melite din Deva, publicului prezent i s-a prezentat un scurt istoric al gustului de către d-na Gabriela MARCU, directoarea Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu” și președinta Asociației FRADEV. A urmat o invitație la o călătorie în sudul Franței din care nu au lipsit informațiile legate de universul gastronomic specific acestui colț de lume.

Nu a putut să lipsească de la întâlnire literatura, gustul pentru carte, o carte scrisă de multe ori în celebre cafele literare. Aceasta a fost ideea slide show-ului realizat și prezentat de Denisa Toma, care a adus în atenția publicului

Aniversări, comemorări, evenimente

---

istoria cafenelelor literare din marele și micul Paris. Cafenelele Procope, Deux Magots și Flore, Lipp și Closerie des Lilas, cu celebrii ei clienți – scriitori, dar și Kübler, Fialkowski, Oteteleşanu, Corso și legendara Capșa din micul Paris, toate au devenit embleme și adevărate instituții literare. Cei prezenți s-au arătat interesați și au dorit să cunoască și cărți scrise pe această temă, cărți aflate în biblioteca noastră.

Gustul pentru natură, o natură tot mai amenințată în ultima vreme, a fost pretextul prezentării albumului „Forêts séculaires : patrimoines à sauver” (foto Bernard BOISSON) și a afișului „E ușor să vezi urși. Pe urmele lui Robert HAINARD în Parcul Național Retezat și unele reflexii despre urșii de azi din România.” Autorul prezentării a fost dl. Radu STELIAN, specialist dendrolog, doctor în silvicultură care, pentru câteva minute, a reușit să aducă natura, colțuri de pădure călcate de urși în mijlocul celor prezenți în sală.

A urmat o captivantă călătorie în lumea îmbătătoare a mirodeniilor, călătorie la care ne-a invitat d-na Gabriela MARCU prin slide – show-ul dedicat aromelor aduse de peste mări și țări. Publicul a fost invitat să recunoască pe viu, la fața locului, ierburi, arome, semințe care dau farmec și savoare atâtor mâncăruri.

Momentul de poezie a fost minunat susținut de recitatoarea artistică Eveline Legrand din Belgia care, cu deosebit talent actoricesc, cu sensibilitate și căldură, a dat viață unor versuri având în centru femeia în varii ipostaze, așa cum au văzut-o de-a lungul secolelor poeți precum Louise Labé, Jean de La Fontaine, André Chenier, Alfred de Musset, Sfânta Tereza de Avila, Apollinaire, Paul Claudel, Robert Desnos. Au prins viață, rând pe rând, tânăra îndrăgostită castă, femeia pasională, femeia frivolă, cochetă, femeia „dimineților lungi” și așezate, în care iubirea se ipostaziază în banale gesturi cotidiene care puse cap la cap alcătuiesc ceea ce în termeni foarte banali se numește fericire. Momentele de recitare au fost punctate de interludii muzicale pe teme de Bach, Chopin, Morricone susținute vocal de artista Ana Maria Galea și de pianistul Daniel Csikos de la Târgu Mureș, care au și încheiat seara cu un recital de jazz și Bossa Nova.

Ziua a doua. Al doilea moment al incursiunii în universul gustului s-a petrecut în ziua de 25 august la Parcul Dendrologic din Simeria. Cei prezenți, majoritatea dintre ei localnici pentru care Parcul ocupă un loc special în arhiva lor de suflet, au ascultat povestea acestui renumit arboretum, povestea arborilor pe lângă care treceau. Dl. Stelian RADU, fost director al Arboretumului din Simeria, a fost o gazdă caldă și extrem de competentă, ne-a vorbit despre copaci ca despre propriii lui copii, ca despre niște ființe dragi. Am fost uimiți să auzim despre atâtea și atâtea specii rare aduse din țări îndepărtate, cu mare greutate, pentru a fi aclimatizate aici. Am aflat de copacul metasequoia, cunoscut ca fosilă vie până târziu, după anul 1953, când a fost descoperit într-o

Aniversări, comemorări, evenimente

În Parcul Dendrologic din Simeria, sub genericul „Arbres, je vous aime!”

regiune nelocuită a Chinei. Ne-am minunat în fața Arborelui lealea și am sorbit cu nesaț mirosul de zahăr ars pe care îl răspândește *Cercidiphyllum japonicum* doar atunci când e foarte cald afară. Am văzut fructele de gutui pe care primăvara nici nu le bănuim în purpuriul florilor de pe ramurile gutuilor japonezi. Parcul din Simeria a trecut prin multe încercări: inundații, înzăpeziri și viscole, furtuni, secete, toate i-au lăsat urme dureroase, definitive.

A fost prezentat și albumul bilingv (român- francez, român – englez), editat în excelente condiții grafice, intitulat „Forêts séculaires : patrimoines à sauver ! – Old growth Forests : Heritage to be Preserved !”, cu fotografii excepționale realizate de Bernard BOISSON și cu texte despre pădure ale unor

scriitori și oameni de știință, selectate de dl. Stelian RADU.

Ambianța parcului, măreția copacilor seculari, liniștea profundă tăiată doar de fâlfâitul aripilor de păsări au fost cadrul primitor al recitalului de poezie al Evelinei Legrand. Tema aleasă, bine armonizată cu tot ce ne înconjură, a avut în centru copacul, natura, apartenența Omului la matricea seculară a pădurii primordiale: „Arbres, je vous aime”. De data aceasta, poeții aduși în atenția publicului au fost Pierre de Ronsard, Victor Hugo, Max Jacob, Raymond Queneau, Robert Desnos, Gabriela Mistral și poate mai puțin cunoscuții André Chédid, Michel Manoll, Sabine Sicaud, Béatrice Libert, Jean Mogin, Max Elskamp. De la acest moment special, participanții au plecat cu sentimentul că au făcut un pas mare spre reconcilierea cu natura pe care de atâtea ori o dăm uitării și aproape că îi suntem dușmani.

Ziua a treia. Ultimul segment al programului a avut ca loc de desfășurare, în ziua de 27 august 2008, Secția de Artă a Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu”.

Doamna Gabriela Marcu, directoarea Bibliotecii a făcut o atractivă prezentare a orașelor Bruxelles și Bruges, după care Eveline Legrand a captivat publicul cu un moment poetic din lirica feminină belgiană. Poete precum Lucienne Desnoues, Colette Nyce, Liliane Wouters, Béatrice Libert, A. Sodenkamp au creat un univers plin de vrajă în care nota dominantă este farmecul nu întotdeauna perceptibil al cotidianului ascuns în cele mai aparent anodine activități. Volumele acestor poete au fost donate bibliotecii de către Eveline Legrand, cu multă generozitate.

Prin marile biblioteci ale lumii

Les Seigneurs du livre - Seniorii cărții

Expoziție la Biblioteca Regală din Bruxelles

Deschisă la 1 februarie 2008, în prestigioasa Bibliotecă Regală din Bruxelles și sugestiv intitulată „Les Seigneurs du livre”, expoziția aduce la lumină colecțiile de carte veche ale celor mai celebri 20 de bibliofili din secolul XIX. Colecțiile acestora au constituit, în timp, nucleul Bibliotecii Regale din Belgia, intrând în patrimoniul acesteia pe căile clasice: donație, achiziție în masă sau pe titluri bine țintite. Catalogul expoziției, amplu și foarte documentat, dedică spații largi fiecărui bibliofil și descrie fiecare carte care a aparținut acestuia.

Secolul al XIX-lea a fost o perioadă extrem de propice pentru bibliofili. Ca urmare a desființării mănăstirilor și abațiilor, biblioteci întregi au fost scoase la vânzare. A apărut o impresionantă ofertă de manuscrise, carte veche care au putut fi achiziționate la prețuri foarte mici și, drept consecință, s-au constituit foarte bogate biblioteci private. Nu puține au fost cazurile în care cărți valoroase erau cumpărate la greutate. Bibliofilul englez Richard Heber, de pildă, cel care deținea peste 200 000 de cărți, avea ca deviză cuvintele: „Fiecare gentleman trebuie să posede trei copii ale fiecărei cărți”. După moartea acestor bibliofili, colecțiile lor au ajuns, pe diferite căi, în noile instituții de cultură ale tânărului stat belgian, fondat în 1830, în special în patrimoniul nou înființatei (1835) Bibliotecii Regale din Bruxelles.

Marele merit al acestei expoziții este acela că un bogat tezaur bibliofil al Bibliotecii este prezentat pentru prima oară publicului. Fiecare bibliofil dintre cei 20 selectați este

prezent cu câte cinci exponate, manuscrise, incunabule, cărți amplu descrise în catalogul elaborat de Marcus de Schepper, Ann Kelders, Jan Pauwels. Fiecare carte expusă este prezentată din trei puncte de vedere: aspectul și conținutul în sine al cărții, raportul ei cu colecția bibliofilului de la care provine și relația cărții cu Biblioteca Regală din Belgia.

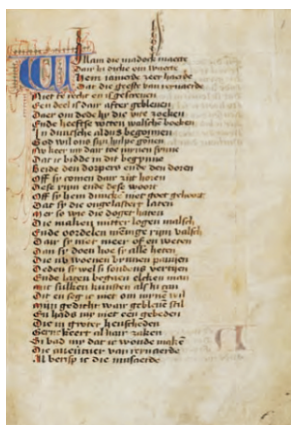
Exponatele bibliofile, deși din domenii diverse, realizate în maniere diferite, vădesc toate marea pasiune pentru carte, pentru litera tipărită a celor care le-au deținut. Aflăm că printre bibliofilii prezentați se află doi englezi, considerați cei mai mari colecționari de cărți din toate timpurile: Thomas Phillipps și Richard Heber. Fiecare carte are o poveste a ei, fiecare a străbătut un drum plin de peripeții până când a poposit pe rafturile prestigioasei biblioteci belgiene. Unele cărți au interesante adnotări făcute de diferiții lor deținători, adnotări care îmbogățesc informația despre aceste veritabile comori. Povestea fiecărei cărți ar merita să fie prezentată într-un articol de sine stătător, dată fiind bogăția de informație din catalogul expoziției. Din considerente de spațiu, am selectat pentru acest număr doar câteva imagini ale unor comori bibliofile aflate în expoziția ce se s-a închis la sfârșitul lui august 2008, urmând să revenim pe larg cu articole ample pe această temă. Mulțumim în mod desosebit doamnei Sara LAMMENS, de la Biblioteca Regală din Bruxelles, prin a cărei amabilitate reproducem aceste imagini ce vor bucura privirile oricărui iubitor de carte.

Prin marile biblioteci ale lumii

Heraut Beyeren, *Hollantsche cronike*. (*Cronica olandeza*)

Pergament, 233 x 158 mm; Olanda,
1409. Legatura moderna din piele de
vitel pe scoarta de lemn, decoratie prin
presare la rece, ferecaturi din metal,
pagini de garda din pergament.

Colecția Charles Van HULTHEM (1832)

Reynaerts historie (Reynaert II)

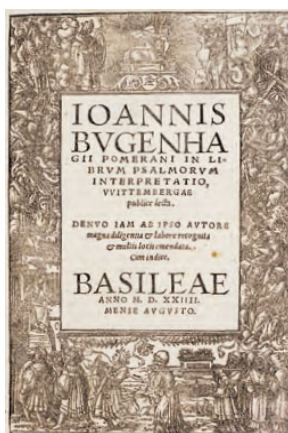
Pergament, 24,5 x 17,5 cm, cca. 1470.
Legatura de marochin rosu moderna
(Gauthier Dubois d'Enghien, 1967), cotorul
decorat la rece, muchiile aurite.

Colecția Richard HEBER (1774-1833)

Johannes Brando, Chronodromon, volumul III

Pergament, 510 x 355 mm, 232 de file,
Tarile de Jos meridionale, al treilea sfert al
secolului XV. Legatura velina marmorata,
decorata si aurita, muchii rosii, pagini de
garda din hârtie marmorata.

Colecția Pierre Philippe Constant
LAMMENS (1762-1836)

Scrisoare a lui Martin Luther

Manuscris pe hârtie, în limba latina;
Germania [Wittenberg], 14 martie 1528.
Scrisoare originala, autografa a lui Martin Luther catre Wilhelm Prawest
din Kiel.

Legatura moderna în piele de scoafa alba pe scoarta din lemn bizotat,
decorata la rece, pagini de garda din pergament.

Colecția Jan Frans VAN DE VELDE (1743-1823)

Prin marile biblioteci ale lumii

Biblie istoriala zisa Biblia de la Utrecht

Hârtie, 393 x272 mm;
Desene cu pana; Tarile de Jos. Semilegatura în piele de oaie, muchii rosii ce imita jaspul.

Colecția Charles-Pierre-Joseph le Candele DE GHYSEGHEM (1761-1830)

**Jan van Boendale,
Die Brabantsche Yeesten**

Pergament. 273 file, 392 x 282 mm,
2 coloane; initiale, decoratii pe margine;
sudul Tarilor de Jos, 1444.

Legatura moderna în piele de vitel pe scoarta de lemn (Marchoul, 1973), decorata prin presare la rece, resturi de reliura originala în piele de vitel decorata la rece, ferecaturi, tinte, pagini de garda din pergament.

Colecția
Jan Frans WILLEMS (1793-1846)

Augustin (s.), *Super psalmos*

Pergament. 153 de file, 357 x 261 mm, 2 coloane; initiale;
Tournai (Abatia Saint-Martin), Sec. XII.

Legatura moderna din piele de vitel pe scoarta de lemn, decoratii la rece, ferecaturi din metal, agrafe, colturi si saboti, dubluri decorate si aurite, pagini de garda din hârtie marmorata.

Colecția François Xavier Borluut DE NOORTDONCK (1771-1857)

Carolus Ernestus a Baer, *De ovi mammalium et hominis generi. Epistola ad Academiam Imperialem Scientiarum Petropolitanam*

Leipzig, 1827.

40 de file, o plansa pliabila. Semi-legatura din material textil.

Colecția Johannes Peter MÜLLER (1801-1858)

Prin marile biblioteci ale lumii

Pius al II-lea, (Aeneas Silvio Piccolomini), *De duobus amantibus Euryalo et Lucretia*

[Köln: Ulrich Zell, cca 1467-70], 4°: 38 p.

Legătură din piele de vițel, sec. XIX, coperte decorate și aurite, armoarii aurite pe coperte, muchii cu șase nervuri aurite și ornate, pagini de gardă din hârtie marmorată, muchii roșii, exemplar rubricat.

Colecția Jean-Baptiste Théodore de JONGHE (1801-1860)

Hieronymus a S. Joanne Baptista, *Apologia familiae Stratensis circa accusationem mortis violentae illatae*

Carolo Bono Flandriae comiti anno 1127

Hârtie, liniatura, 66 file, 215 x 135 mm. Semi-legatura din piele, coperte acoperite cu percalina, cotor ornat și aurit, muchii marmorate, pagini de gardă din hârtie marmorată.

Colecția Jean-Baptiste Théodore de JONGHE (1801-1860)

Abraham van Overbeke, *Beque der schryfkonste*. Domburg, 1620

In-folio alungit, 15 file, cartonaj din hârtie marmorată.

Colecția Léopold Van ALSTEIN (1791-1862)

Prin marile biblioteci ale lumii

Torquato Tasso, *Jerusalimul eliberat*, poem tradus din italiana; editie noua, revazuta si corectata, completata cu viata lui Tasso. Tomul I

Paris: Bossange et Masson,
tipografi – librari 1814. 8°: 2 vol

Colecția contesei de LALAING (1787-1866)

Xénophon, *Hiéron*.

Versiune franceză de Charles Soillot;

pergament, 34 de file numerotate cu creionul + câte o foaie de gardă la început și la sfârșit, 213 x 148 mm, letrine pe fond de aur, inițiale ornate cu ocră, două miniaturi.

A doua jumătate a sec. XV, înainte de 1467.

Legătură în marochin roșu decorată și aurită, muchii (șnituri) aurite, pagini de gardă din hârtie marmorată.

Colecția Sir Thomas PHILLIPPS (1792-1872)

Claudio Monteverdi, *L'Orfeo, favola in musica* da Claudio Monteverde [!], maestro di capella della sereniss. republica. Rappresentata in Mantova l'anno 1607.

Venetia, Tipografia lui Ricciardo Amadino, 1615.

In folio, semi-legatura din piele albastră, cotor lis decorat și aurit, transe cu aspect de jasp, pagini de gardă din hârtie marmorată.

Colecția
François-Joseph FETIS (1784-1871)

Prin marile biblioteci ale lumii

Ludwig Senfl, *Magnificat octo tonorum*

Nürnberg: Hieronymus Formschneyder, 1537.
In quarto alungit: 3 vol.: (12)+(16)+(14) file.
Legatura scoasa, cutie din hârtie marmorata, cotor textil
cu snururi.

Colecția François-Joseph FETIS (1784-1871)

Livre d'heures et de prières en latin

et en moyen néerlandais avec quelques prières en vers.

(Ceaslov și carte de rugăciuni în latina

și neerlandeza, cu câteva rugăciuni în versuri)

Pergament, 209 file, 16,5x11,5 cm. 1433

Legatura modernă în piele de vitel pe scoarta de lemn (G. Dubois d'Enghien), resturi din vechea legatura, decoratie la rece, cu fierul, ferecături din metal, pagini de garda din pergament.

Colecția Constant Philippe SERRURE (1805-1872)

Anna Bijns, *Dit is een schoone suuerlijc boecxken, inhoudende veel scoone constige referenien ....*

Anvers: Jacob van Liesvelt, 1528.

Colecția Constant Philippe SERRURE (1805-1872)

Prin marile biblioteci ale lumii

Culegere de stindarde (baniere) ale ducelui de Brabant

Din secolul XV. Hârtie, 30 x 22 cm, semilegatura moderna din pergament, coperte acoperite cu hârtie marmorata.

Colecția Félix-Victor GOETHALS (1799-1872)

Thurnierbuch. Carte de turnire

Hârtie, 98 file + 9 file albe, 33 x 21,2 cm. Databil după 1561. Legatura de pergament aurit, cotor lis, muchii (snituri) marmorate.

Colecția Félix-Victor GOETHALS (1799-1872)

Psautier. Carte de psalmi (Psaltire)

Pergament, I + 225, 182 x 129 mm; inițiale unecori istoriate, decoratii pe margine. Principatul Liège ; sec. XIII.

Legatura în piele bruna de vitel, pe scoarta de lemn, datând din sec. XVI, coperta decorata prin presare la rece, cu fierul.

Colecția Engelbert-Auguste, al optulea duce de ARENBERG (1824-1875)

Prin marile biblioteci ale lumii

Cours de philosophie de l'Université de Louvain

Manuscris în limba latina bogat ilustrat, pe hârtie (sec. XVII); 19,6 x 15, 6 cm; 429 file.

Semilegatura din secolul XIX, carton acoperit cu hârtie marmorată, cotor din piele purtând inscripția aurită „F. van Merssche / orctata physicalia”.

Colecția Jules CAPRON (1829-1897)

Alberto Struzzi, Jan Vander Elst, *Imago militiae auspiciis Ambrosii Spinolae Belgicarum copiarum ductoris stataria acie adumbrata / Imagen de la milicia y de un exercito firme, con el favor del marques Spinola, Maestre de Campo General del Exercito de su Magestad, en los Estados de Flandes.*

Bruxelles: Rutger Velpius et Hubert Anthoine, 1614.

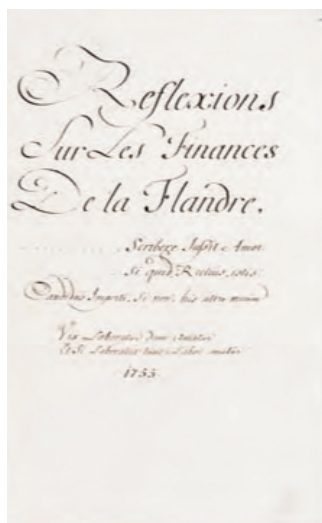
In folio, legatura de pergament aurit din epoca, semn de carte.

Colecția Franz VERGAUWEN (1801-1881)

Réflexions sur les finances de la Flandre, 1755. (Gânduri despre finanțele Flandrei)

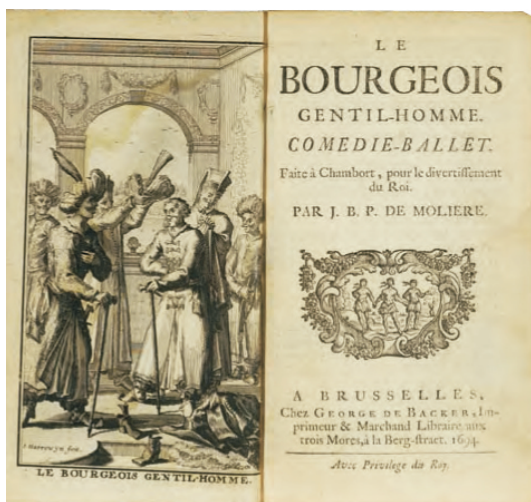
Hârtie, 217 file, 32 x 20 cm. Legatura din piele de vitel, marmorată, coperta din spate ornată și aurită, muchii aurite, pagini de garda din hârtie marmorată.

Colecția Franz VERGAUWEN (1801-1881)

Prin marile biblioteci ale lumii

J.B.P. de Molière, *Le Bourgeois Gentil-Homme. Comédie-Ballet. Faite à Chambort pour le divertissement du Roi.*

Bruxelles: George de Backer, 1694.

Semilegatura moderna din marochin, coperte acoperite cu hârtie marmorata, coperta din spate neteda, 100 p.

Colecția Frédéric-Jules FABER (1837-1884)

Reinhard von Solms, *Eyn gesprech eynes alten erfarnen kriegssmans und bawmeysters mit eynem jungen hauptmann.*

Mainz: Ivo Schoeffer, 1535.

In folio, 28 p. Legatura din piele, decoratie prin presare la rece, muchii de culoare rosie.

Colecția Henri HELBIG (1813-1890)

Johannes Arnoldus Bergellanus,

De chalcographiae inventione poema encomiasticum.

Mayence (Mainze): Franz Behem, 1541.

In octavo, 12 p. Legatura în piele, decoratie prin presare la rece, muchii de culoare rosie.

Colecția Henri HELBIG (1813-1890)

Clădirea Bibliotecii Regal
din Bruxelles

Denisa TOMA

Insulele Canare

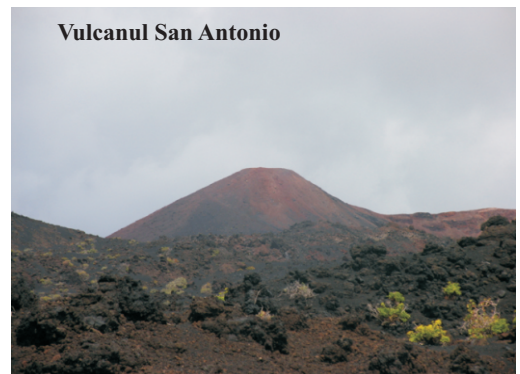
- Spania

Nu departe de coasta nord-vestică a Africii, în Oceanul Atlantic, se găsește Arhipelagul Canare, compus din șapte insule (Lanzarote, Fuerte Ventura, Gran Canaria, Tenerife, El Hierro, La Gomera și La Palma). Suprafața lor este de 7 501 km. pătrați. Așezarea geografică privilegiată a arhipelagului a făcut din acesta un nod crucial de drumuri intercontinentale între Europa, Africa și Asia. Din secolul al XV-lea, insulele au fost supuse dominației Coroanei spaniole. La ora actuală, s-au constituit în comunități autonome compuse din provinciile Santa Cruz de Tenerife și Las Palmas de Gran Canaria. Trecutul acestor insule este învăluit în legendă. Hesiod și Homer vorbeau în scrierile lor despre ele ca fiind situate dincolo de Coloanele lui Hercule (Strâmtoarea Gibraltar). Platon, la rândul său, a plasat aici legendara Atlantida. În epoca romană, aceste pământuri sunt din nou menționate, de data aceasta în scrierile lui Plinius, care le numește

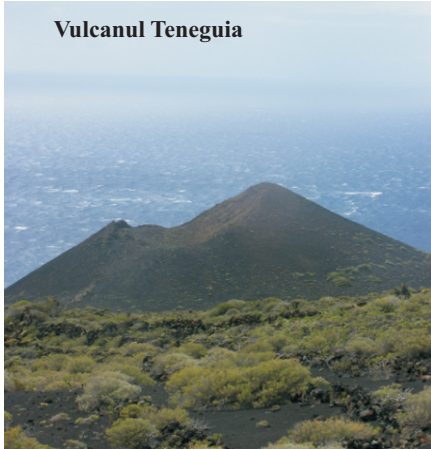

Insulele Norocoaze. Originea lor este vulcanică, iar formarea a început acum vreo 30 de milioane de ani.

La Palma, „Insula Verde”, este considerată una dintre cele mai frumoase insule ale lumii. Dacă insula La Palma nu se impune prin suprafață (măsoară doar 700 km. pătrați), putem spune că o face prin relief, ea oferind o extraordinară varietate botanică, zoologică, climatică și de peisaje. Situată departe de tumultul vieții cotidiene, ea a putut să-și păstreze foarte bine bogățiile naturale provenite în cea mai mare parte dintr-o activitate vulcanică deosebit de importantă. Privită de sus, La Palma se aseamănă cu un ciorchine de strugure a cărui parte superioară este formată în întregime de uriașul crater Caldeira de Taburiente, o masă

Note de drum

Vulcanul Teneguia

uriază care a rezultat dintr-un vechi stratovulcan format acum vreun milion de ani și care apoi s-a prăbușit spre sud-vest. Formarea acestui crater a început acum circa 560.000 de ani, printr-o alunecare ce a lăsat în urmă un amfiteatru de eroziune, imensă cicatrice rotundă care domină întreaga insulă.

Declarat parc național spaniol, Caldeira de Taburiente este un spațiu ocrotit și rezervat pasionaților de drumeții. Pe o suprafață de 4.500 de hectare, Parcul se deschide pe un imens crater de 7-9 km diametru și cu o circumferință de 28 km, fiind unul dintre cele mai mari din lume. Pereții craterului domină un abis de cca 900 m și constituie una dintre diferențele de altitudine cele mai importante din lume. De altfel,

altitudinea oscilează între 1.300 și 2.400 m, pentru a atinge 2.423 m pe Vârful Roque de los Muchachos. Această înălțime explică prezența zăpezii pe creste iarna și uneori chiar pînă în aprilie. Fundul acestui crater este brăzdat de numeroase „barranchos” (văgăuni), unde curge o apă curată și limpede. Păduri imense de pin se întind la poalele craterului formând un ansamblu peisagistic de o incredibilă frumusețe. Cerul insulei, de o claritate extraordinară și fără urmă de poluare, oferă condiții unice în lume pentru observații astronomice. Tocmai de aceea, în 1985, s-a inaugurat Observatorul Astrofizic situat pe Vârful Roque de los Muchachos.

Dacă Arhipelagul Canare este recunoscut pentru vulcanii săi, La Palma este insula pe care au avut loc cele mai multe erupții. De 125.000 de ani, activitatea vulcanică se concentrează de-a

Caldeira de Taburiente

Observatorul Astrofizic

Roque de los Muchachos

Note de drum

Caldeira de Taburiente

lungul dorsalei insulei, Cumbra Vieja un lanț vulcanic de 25 km. lungime care culminează cu conul Duraznero (1949 m), reactivat în aceeași perioadă cu puternica erupție din 1949. Cumbra Vieja este de fapt prelungirea unei dorsale mai vechi, Cuembre Nueva, restul unuia dintre pereții craterului Caldeira de Taburiente. Aici, peisajul este dominat de o încălceală de scurgere de lavă și suprapunerea conurilor presărate de cenușă vulcanică. Umbra copacilor este rară deoarece vegetația formată din pini, smochini etc. este foarte răzleață. În ultimii 500 de ani, jumătate din erupțiile din Arhipelagul Canare au avut loc pe Cumbra Vieja, este vorba deci de o zonă foarte activă a regiunii, situată pe verticala unui „punct cald” relativ puternic. Vulcanul Teneguia este situat pe vârful meridional al Cumbra Vieja, chiar deasupra celebrului vulcan San Antonio (format acum 3.200 de ani și a cărui ultimă erupție a avut loc în 1677), sit turistic și pedagogic situat la poalele satului Fuen-caliente.

Vulcanul Teneguia, ultimul format în Insula La Palma, a erupt în 1971, între 26 octombrie și 18 noiembrie, provocând activitatea a patru guri explozive de tip „fântâni de lavă”. În urma erupției, mai multe hectare au fost „câștigate” din mare iar oamenii au exploatat rapid aceste noi teritorii și au plantat bananieri și viță de vie. Vinurile de Teneguia sunt considerate printre cele mai speciale din arhipelag.

În 1983, UNESCO a declarat „El Canal y Los Tiles” rezervație a biosferei. Sectorul selecționat acoperea, atunci, abia 500 de hectare. În 1997, rezerva a fost lărgită pentru a acoperi actualmente 13 931 de hectare. Această extindere a fost realizată ca să garanteze gestiunea echilibrului resurselor naturale extraordinare a sitului, conservând în același timp dezvoltarea socio-economică, obiectiv imposibil de realizat pe o suprafață atât de redusă ca aceea declarată de UNESCO.

Floră specifică Insulelor Canare

Situată pe versantul nord-estic al insulei, rezervația Los Tiles prezintă o paletă spectaculoasă a ecosistemelor canariene, incluzând una dintre cele mai mari păduri de dafini sălbatici (*Laurisilvia*) din Arhipelag. Valoarea faunei și a florei din acest sit este incontestabilă. Aici se găseesc specii endemice ca: *Euforbia melifera*, *Viola palmensis*, plante de o mare raritate, porumbelul de Bolle și porumbelul dafinilor, liliacul cu urechi lungi (*Plecotus teneriffae*), *Pipistrellus Maderensis* (o altă specie de liliac) și șopârla de Canare (*Gallotia galloti palmae*). Anumite animale din

Note de drum

La Palma aparțin unor genuri și sub genuri care se înrudesc cu cele din Macaronezia (nume generic dat insulelor din nord-vestul Africii – Azore, Canare, Madeira, Insulele Capului Verde, Savage.).

Pițigoii albastru, șopârlele din insule și multe din nevertebrate aparțin acestor genuri.

Șopârta de Canare (*Gallotia galloti palmae*)

Fosile de animale dispărute au fost descoperite în La Palma, cele mai impresionante fiind cele de șobolani și de șopârle uriașe.

Ca toate celelalte conifere, pinul de Canare a apărut în Era Primară. Odinioară era arborele cel mai răspândit în arhipelag, astăzi însă se regăsește doar în centrul insulelor Tenerife și Gran Canaria și, în principal, pe insulele El Hierro și La Palma. Poate fi întâlnit la o altitudine cuprinsă între 1 000 și 2 000 m. Se recunoaște după acele lui ascuțite grupate în buchete de câte trei, ceea ce-i permite să capteze umiditatea cu

mai multă ușurință. Lemnul său dur, de culoare roșiatică este o emblemă a arhipelagului. O caracteristică a acestui copac este și faptul că rezistă la foc, el având capacitatea de a se reface după incendii. Pădurile de pini protejează solurile delicate împotriva eroziunilor. Mai sus de 2 000 de metri, pinul este înlocuit cu cedrul de Canare (*Juniperus cedrus*)

Euforbia melifera

Sabin Berthelot (1794 – 1880), naturalist și consul al Franței, s-a consacrat împreună cu Philip Barker Webb redactării Istoriei naturale a Insulelor Canare, lucrare editată la Paris în 106 fascicule, între 1835 – 1850.

Note de drum

Las Casitas sunt case mici tipic spaniole situate la țară și mobilate rustic. Sunt risipite în vestul și sudul insulei. Așezate în zone liniștite, ele constituie un foarte bun punct de plecare pentru plimbări în munți.

Pe vulcanul de pe Insula Palma, plouă aproape în fiecare zi. Pentru a exploata pământul foarte fertil și bogat în minerale, dar așezat în pantă, „palmeros” (localnicii) au introdus cultura în terase și sistemul de irigații și de repartiție a apei până la poalele craterului. Vital pentru insulă, acest proiect de amenajare a fost finanțat de societăți private locale începând cu secolul al XIX-lea. În îndepărtatul Madrid, guvernul nu avea bugetul necesar pentru a-l finanța. Pe insulă se cultivă banane, trestie de zahăr, cartofi, smochine, lămâi, portocale, câșuni, tomate, flori.

Terase amenajate pentru culturi agricole

În bucătăriile din Canare miroase a șofran și usturoi cu care se condimentează peștele, puiul sau iepurele fript sau înăbușit., însoțite de mojos. Nu este vorba de o bucătărie „rafinată” ci, mai degrabă, de mâncăruri simple și gustoase pregătite cu produse locale specifice care abundă în insulă: potage de trigo (supă de grâu), chicarrones (un fel de jumări crocante de porc sau de gâscă)..

Traducere și prelucrare
din diferite surse
Gabriela MARCU
Foto: G.M.

Drumuri transcarpatice. De la Runcu, prin Valea Sohodolului la Valea de Pești

De la Târgu Jiu, un autoturism ne poartă spre vest pe DN 67 Tg. Jiu – Baia de Aramă. La ieșirea din oraș traversăm barajul centralei hidroelectrice Jiu, după care drumul se înfundă într-o pădure deasă de stejar. La ieșirea din pădure, pe dreapta, în zare, pe fundalul roșiatic al stâncilor de calcar și al peisajului policrom specific anotimpului se profilează pereții verticali cu muchii ascuțite, turnuri și obeliscuri de forme ciudate ale masivului muntos Vâlcan.

La kilometrul 13 al DN-67 D, un indicator rutier ne conduce spre așezările gorjene Răchiți și Runcu, sate cu bogate vestigii de arhitectură populară: case mari cu prispe largi, încărcate cu mușcate în zeci de culori și nuanțe, par adevărate grădini suspendate iar pivnițele din sat și cele din

deal formează o splendidă creație a arhitecturii populare legate de îndeletnicirea tradițională a locuitorilor de aici care este cultura viței de vie. E plăcută toamna la Runcu pentru că în pivnițe, acasă sau la deal, în ulcioare gălgaie mustul proaspăt care înțeapă la limbă.

O îndeletnicire cu străvechi rădăcini, transmisă peste veacuri, este păstoritul, care a mediat legături trainice între oierii din Runcu și vecinii lor „momârlanii” jieni care își pășteau turmele pe aceleași plaiuri de munte dintre Runcul gorjan și Valea de Pești de pe Jiu.

De la clădirea primăriei din Runcu, o construcție în stil popular a meșterilor lemnari din părțile locului, începe un drum spre nord de unde încep minunatele Chei ale Sohodolului (etimologie slavă ce înseamnă vale seacă) sau valea Runcului. Încă de la intrarea în strânsora stâncilor, Valea Sohodolului își arată cu generozitate grandoarea, sălbătică și pitorescul ei.

Note de drum

Pereții cheilor care se ridică vertical depășesc uneori 200 m, strângând în cleștii lor drumul și albia seacă a râului care cu greu își face loc prin canionul a cărui lățime este în multe locuri de 8 - 10 m, sau chiar mai puțin, lăsând ca peticele de cer senin să fie cu greu observate deasupra pereților de calcar ce par, pe alocuri, că se apropie. Stâncile ce se înalță către cer ca niște castele lasă ca între hornurile și fisurile de eroziune să se scurgă la vale șuvoaie de grohotișuri alb - roșiatice.

Nu departe de intrarea în chei, pe malul drept al râului, apare sus în coasta stâncii, Peștera Popii, loc de adăpost al omului încă din Epoca Primitivă.

În timp ce înaintăm în amonte, pereții de calcar par că pun stavilă la fiecare cotitură drumului sinuos care, după o oră de mers, intră într-o mică luncă ce se desface dintre stânci. Aici, între câțiva pruni, s-a ridicat o troiță de lemn în memoria unui tânăr căzut de pe o stâncă, locul fiind numit „Lunca cu pruni”. Nu departe, pe stânci, au fost descoperite desene rupestre și resturi de ceramică, descrise de C. S. Plopșor în *Arhivele Oltenie* nr. 35 din 1938.

În timp ce înaintăm spre nord, pereții canionului se strâng tot mai mult, lăsând loc doar câtorva raze de soare care ne luminează calea. Un vuiet puternic, amplificat, împreună cu vocile noastre, de ecoul format în strânsoarea stâncilor, ne vestește că am ajuns la „Gârla Vacii”.

Drumul întortocheat dintre stânci continuă în amonte de vadul secăt al râului încărcat cu bolovani mai mari ori mai mici, cu colțurile rotunjite și lustruite de apele vijelioase ce umplu albia pe timp de ploaie. După alți 200 m. de mers, ne întâmpină o formă ciudată a naturii, creație de milenii a apelor: un stâlp de eroziune fisurat până la vârf, cu baza roasă de ape, în care se deschide o arcadă sub formă de triunghi prin care se profilează podul de beton ce duce pe partea stângă a albiei, plină de ape care după ce trec sub pod și intră în deschizătura triunghiulară a „Porții” sau a „Cuptorului”, cum îl mai numesc localnicii, iau calea nevăzută a muntelui. Deasupra „Cuptorului” se află

Cheile Sohodol - „La Cuptor”
Foto: Nicu Jianu

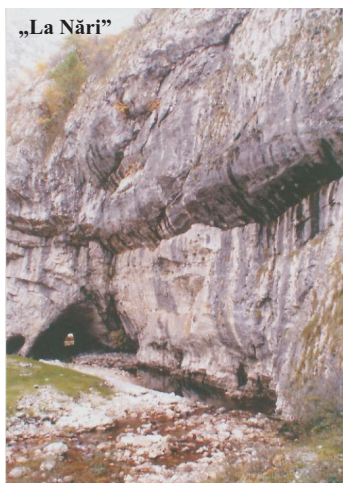
„Peștera Pârleazul”. Ambii versanți ai cheilor par a fi împodobiți cu minunate covoare multicolore lucrate de mâinile harnicelor femei din Runcu. Pe calcarul de culoare roșie – cenușie, armonia culorilor formată de plantele ce rezistă ultimelor zile de toamnă târzie cu greu poate fi descrisă.

Furați de peisajul ce ne oferă atâtea surprize, ne oprim în fața unui uriaș de piatră care barează drumul obligându-l să-și schimbe direcția spre apus. La baza stâncii pe care o ocolim, dintr-un tunel carstic de formă circulară țâșnesc șuvoaie de ape ce dau impresia că aici ar fi izvorul Sohodolului. Dar nu este așa, pentru că, după ce ocolim stânca uriașă, ne dăm seama că acest tunel este o lucrătură de milenii a șuvoaielor de ape ce coboară vijelios de la înălțimea Munților Vâlcan unde își au obârșia. Apele, în furia lor, formează o adevărată operă de arhitectură în fața căreia se deschide o fermecătoare oază de verdeață unde turiștii fac popas. În masivul de stâncă se deschide o adevărată poartă de cetate prin care vezi ca printr-un vizor uriaș în partea cealaltă a stâncii. Alături de această poartă, în partea stângă, se află alte două deschideri mai mici, de o formă bizară, aducând cu nările unui uriaș animal sălbatic, formă ce face ca acest loc să fie numit „La Nări”. Prin aceste „nări” te poți strecura cu ușurință ca

NOTE DE DRUM

să admiri bolta tunelului principal în care apele Sohodolului se liniștesc, ca și cum și-ar mai trage sufletul după atâta luptă cu stâncile și coastele abrupte, pentru ca apoi să se aștearnă din nou la drum, cu forțe refăcute la o nouă aventură pe

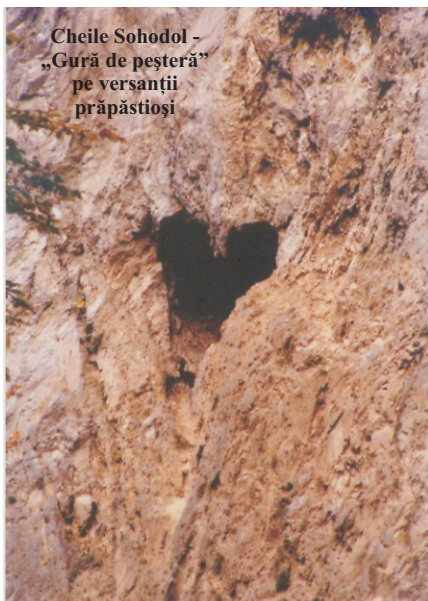
căile tainice croite de ape în adâncul subteran al muntelui. Tot aici, pe culmea cea mai înaltă a versantului, pe creasta zimțată dinspre soare – răsare, se deschide către cer o fereastră numită „La inel”.

După ce trecem de canion, locul stâncilor este luat de o mică depresiune dominată de o vegetație bogată formată din stejari, fagi, ulmi, paltini, mesteceni și nelipsitele nuceturi și castani comestibili pe sub ale căror bolți drumul forestier înaintează spre înălțimile Munților Vâlcan. Locul se numește „La Căldări”, denumire ce corespunde perfect acestei forme de relief.

Traversăm mica depresiune, la capătul ei cotim brusc spre stânga și pătrundem într-un mic canion săpat în stâncile de calcar și granit de la Tismana. Suntem la „Cheile Vidrei”, pe care după aproape 150 de metri le părăsim, continuându-ne drumul spre nord. O mică ramificație ne duce în poiana unde vrem să înnoptăm.

Pornim spre motelul „Valea de Pești”, situat pe versantul opus, cel nordic al Muntelui Vâlcan. Trecem prin alte păduri dese de fag și stejar cu frunzele intens colorate, flancate aproape pe întregul traseu de abrupturi stâncoase întretăiate de albiu pline cu ape înspumate și reci ale pâraielor Gârbova, Pârâul Sec, Valea Rea și albiu seci ale căror ape au fost furate de stânci. După vreo doi kilometri, o altă tăietură adâncă în masivul de calcar formează un alt canion lung de câteva sute de metri, numit „Cheile Pătrunsa”, de unde Sohodolul își mărește debitul prin izvorul vaucuzian care țâșnește de sub versantul apusean al Pătrunsei. Ceva mai sus, ascunsă în desișul pădurii și în dosul grohotișurilor prăvălite pe hornurile formate printre stânci, se află Peștera Pătrunsa, loc în care, după unii cercetători, și-ar fi aflat adăpost omul culturii Coțofeni. La ieșirea din Cheile Pătrunsei facem un popas la „toaia de la Bogdana” de unde drumul forestier însoțește în amonte apele Prilejelor. Ne aflăm la locul numit „La Bulzuri”

Note de drum

unde, izvorâte dintre stânci, apele se prăvălesc vijelioase peste pragurile și barajele de piatră, formând cascade în ale căror șiroaie lumina soarelui naște curcubeie în zeci de culori. Din dreptul bulzurilor, drumul forestier serpuiește cu greu prin strânsoarea stâncilor, până ajunge la cantonul silvic de la Dragomirna, de unde valea se lărgeste, formând mai multe lunci deschise, cu o vegetație bogată, în care începe să-și facă loc din ce în ce mai mult bradul. În amonte de Dragomirna, în pereții abrupti ai Plesnicioarei, se arată peșterile Măruia și Contului. Drumul urcă sinuos până în „șă” de unde, urmând curba de nivel, iese în „Gropul Sec” unde se află peștera cu aven „La Urloi”, loc de adăpost pentru turmele de oi și capre ale runcenilor. În zare, spre est, se profilează plaiurile alpine din apropierea vârfului Siglău (1682 m). La Valea Podului, drumul forestier traversează apele Jaleșului, unde o piatră kilometrică arată că de la Poiana Bucium și până la acest loc am parcurs 13 km și ne aflăm la locul numit „Pescaru”. Aici își unesc apele pâraiele Sohodol, Sigleu și Ciceruia, toate trei formând un singur șuvoi, iar spre dreapta se

desprinde o ramură a drumului ce urcă spre exploatarea forestieră de pe Valea Pescaru.

Trecem podul peste apele pârâului Ciceruia și, pe largi serpentine, ajungem sus în șaua Dâlma Căzută (1125 m), punctul cel mai înalt al drumeției noastre, de unde drumul forestier ce urmărește curba de nivel în serpentine lungi coboară la „Bordul Maurului”, situat la coada lacului de acumulare.

Drumeția noastră pe traseul satul gorjean Runcu – Poiana Bucium – motelul Valea de Pești de pe Jiu a măsurat 25 km și a durat aproape 10 ore de mers lejer. Drumul a fost fermecător, plin

de frumuseți oferite de natură și presărat cu numeroase surprize, cu un aer curat și tare, cu ape reci și limpezi care răsar la tot pasul de sub stânci. Este un traseu ușor, recomandabil tuturor vârstelor. Cei care se vor încumeta să parcurgă acest drum transcarpatic peste Carpații Meridionali nu vor regreta nici o clipă și vor reveni aici, pentru a străbate cu pasul și alte trasee care traversează munții ce despart între ele două depresiuni – cea a Jiului, la nord și a Gorjului, la sud.

Tiberiu SVOBODA
Foto: Nicu Jianu

Trofeul Micului Cititor

Ediția din anul acesta, a XXVII-a, a Trofeului Micului Cititor, a oferit acest premiu Editurii Compania din București, pentru cartea *Istorie cu copii, Pârș, mătă, frunză de gutue*, scrisă de Laura Grünberg și ilustrată de Cristi Gașpar. Atât autoarea, cât și ilustratorul au fost recompensați cu trofeul pentru cel mai bun autor și, respectiv, cel mai bun ilustrator de carte. Copiii au apreciat această „istorie” care iese din tiparele poveștilor clasice și își alege eroii din lumea obișnuită, a cotidianului atât de familiar fiecărui copil, un cotidian care devine istorie. Copiii aflați în sală au vorbit despre carte și, de la scriitoarea Adina Kenereș (foto2), directoarea Editurii Compania, prezentă la această sărbătoare, au aflat despre drumul anevoios pe care îl parcurg paginile scrise de un autor până când devin carte și ajung în rafturile librăriilor și ale bibliotecilor.

Diploma pentru cel mai fidel cititor a fost acordată elevelor Andreea Andrei, Alexandra Mihaela Lungeanu (câștigătoarea a două ediții succesive a concursului *Dacă aș fi scriitor*) și Antonia Orbonaș. Se vede, deci, că talentul literar se cultivă prin foarte multă lectură, printr-un contact permanent cu cartea.

Copiii prezenți au avut parte și de momente artistice foarte apreciate.

Copiii pregătiți de coregrafa Marga Vlad, plini de grație și drăgălășenie, au atras o furtună de aplauze pentru polca și valsul pe care, plini de emoție, le-au dansat.

Reușit a fost și montajul literar-muzical realizat de elevii învățătoarei Norina Gruian de la Liceul de Muzică și Arte Plastice „Sigismund Toduță”, precum și „Dansul militar” prezentat de un grup de elevi de la Colegiul Sportiv „Cetate”, din Deva.

Aniversări, comemorări, evenimente

Impresii din Ungaria

Parafrazând o cunoscută poezie a lui Petőfi Sándor, tot drumul spre orașul Szombathely, capitala județului Vas, ne-am gândit la o mie și una de lucruri: cum va fi acolo, ce fel de oameni vom întâlni, ce vom spune, cum ne vom descurca cu limba, pentru că mergeam pentru prima oară. Eram, însă, mânați și de curiozitatea de a cunoaște biblioteca de acolo, echivalenta noastră. Mare parte din temeri s-au risipit ca prin ceață atunci când, de la Deva, am vorbit la telefon cu directoarea Bibliotecii „Berzsenyi Dániel”, din Szombathely, doamna Dr. Tóldi Marta. Caldă, amabilă, fără urmă de afectare, bucuroasă că ne vom întâlni, am avut impresia că ne cunoaștem de când lumea. Și impresia a devenit convingere de îndată ce ne-am întâlnit.

Szombathely:
clădirea **Autoguvernării Locale**
a **Regiunii Vas**

Era pentru prima dată când biblioteca din Deva lua parte la Congresul Asociației Bibliotecarilor din Ungaria, manifestare anuală care se ține de fiecare dată în alt oraș. Acum, la cea de-a 40-a ediție, era rândul orașului Szombathely să găzduiască congresul și, cum

Stema orașului Szombathely

județul Vas este înfrățit din anul 1998 cu județul Hunedoara, a primit și Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu”, din Deva, invitația de a participa la această amplă manifestare. Demult simțeam nevoia să stabilim relații de colaborare cu biblioteca județeană din capitala regiunii Vas, o colaborare din care fiecare instituție să se îmbogățească spiritual și acum, în sfârșit, s-a ivit această ocazie.

La capătul unei lungi călătorii, în gara Szombathely am fost întâmpinați cu amabilitate și cu o nedisimulată bucurie de către colegii bibliotecari de la Biblioteca „Berzsenyi Dániel”

Deschiderea lucrărilor congresului

Aniversări, comemorări, evenimente

Imagini de la lucrările pe secțiuni ale congresului

care ne-au condus la „locul faptei”, Centrul Regional pentru Cultură și Tineret, unde se desfășura ședința în plen de deschidere a congresului. Tema din acest an era mai mult decât ispititoare: „Eterna Renaștere a bibliotecilor. De la Biblioteca lui Matei Corvin, la centrele de cultură ale secolului XXI”, o temă ce îmbrățișează întreaga aventură a cărții, de la miniaturile din fabuloasa bibliotecă a regelui maghiar, la pagina digitalizată, într-o lume puternic informatizată și supusă unui continuu asalt al tehnologiei informației în uluitoarea ei dezvoltare. Un asalt care, în nici un caz, nu trebuie să arunce în uitare comorile de carte veche, depozitare a unei fărâme din

înțelepciunea lumii. Gazdele au avut ingenioasă inspirație de a traduce genericul conferinței inclusiv în ținuta vestimentară de la ședința inaugurală unde fiecare persoană organizatoare, de la directoarea bibliotecii, la persoanele care distribuiau materialele congresului, era îmbrăcată în încântătoare costume de Renaștere,

Fațada Bibliotecii „Berzenyi Dániel”

din brocarturi ce cădeau în falduri, în culori calde. Parfumul de epocă a dat o notă de indiscutabil pitoresc acelor momente la care s-a adăugat farmecul orașului, cu centrul lui bine conservat, cu elegantele clădiri în stil Baroc și Secession, cu bisericile impresionante, cu cochetele cafenele, proximitatea Vienei plutind parcă în aer, ca și adierile răcoroase ale Alpilor Austrieci aflați și ei nu departe.

Serviciul de Catalogare al Bibliotecii din Szombathely

Aniversări, comemorări, evenimente

Imagini din bibliotecă

Am fost impresionați de numărul mare de participanți la congres, 600 la număr, dar cu toate acestea nu s-a simțit nici cea mai mică sincopă de organizare, gazdele făcându-și timp să stea de vorbă cu noi, să ne întrebe despre biblioteca pe care o reprezentăm, să ne răspundă cu amabilitate la toate întrebările, să ne vină în ajutor ori de câte ori aveam o nedumerire.

O astfel de manifestare nu are exclusiv un rol profesional, deși această componentă are o pondere decisivă în „economia” congresului, ci relațiile informale care se stabilesc, contactele interumane și prietenii care se leagă au menirea de a șterge granițele și reținerile, dând naștere unei adevărate rețele a colaborării din care toți participanții au un câștig ce nu se poate

cuantifica, dar care este de o valoare de netăgăduit.

Cele opt secțiuni în care s-au desfășurat lucrările congresului ne-au stârnit interesul, am fi vrut să participăm la fiecare pentru că erau domenii care preocupau și biblioteca noastră. Ne-am împărțit între secțiunile bibliografică și tehnologia informației în societate, domenii în care eram foarte interesați. Am fi vrut să auzim și expunerile de la secțiunea pentru bibliotecile pentru copii, relația cu cititorii, secțiunea de științe sociale, făcute de oameni competenți, care au într-adevăr ceva de spus în domeniu. Am apreciat nivelul expunerilor, preocuparea de a aduce în fața publicului lucruri noi, abordate într-o manieră inedită, evitarea cu grijă a locurilor comune și a informațiilor deja cunoscute.

Ne-a impresionat implicarea totală a autorităților locale în organizarea congresului, dovadă clară a faptului că acestea au înțeles perfect rolul covârșitor pe care îl are de jucat biblioteca, instituție de cultură care nici pe departe nu și-a epuizat valențele și nu și-a spus ultimul cuvânt în viața societății.

Serile culturale pe care ni le-au dăruit gazdele ne-au purtat în lumea vrăjită a dansului și a muzicii, momentele de artă desăvârșită la care am fost martori nu le vom uita prea ușor.

Iar când, în ultima zi a șederii noastre la Szombathely, am vizitat Biblioteca „Berzsenyi Dániel”, am înțeles cât de mare accent se pune aici pe sprijinirea culturii și a instituțiilor menite să formeze spiritual oamenii acestor vremuri. Dat fiind că biblioteca din Deva trece printr-o dificilă perioadă de transformare și de modernizare, am vizitat biblioteca din Szombathely cu dorința de a învăța cât mai mult din ceea ce am văzut. Ghidați cu amabilitate de doamna directoare, am vizitat secțiunile bibliotecii, o bibliotecă modernă, bine pusă la

Aniversări, comemorări, evenimente

punct, o bibliotecă de talie europeană. De la concepția clădirii în care lumina naturală inundă din toate părțile prin geamurile ample, până la organizarea și dotarea secțiilor, de la pregătirea bibliotecarilor până la gestionarea documentelor de bibliotecă, totul ne-a creat cea mai bună impresie și am avut dovada că ne aflăm într-o bibliotecă demnă să stea alături de orice bibliotecă modernă din lume. O mențione specială merită grija și acuratețea cu care este pus în valoare și prezentat tezaurul local al regiunii Vas, biblioteca fiind depozitara unor adevărate comori de istorie și civilizație locală.

Încă ne decantăm amintirile și impresiile, încă mai avem în fața ochilor furnicarul participanților la această întâlnire a bibliotecarilor, încă mai vedem chipurile amabile și prietenoase, deloc protocolare, ale colegilor noștri bibliotecari, încă mai trăim cu amintirea popasului pe banca unde se află statuia poetului Weöres Sándor cu pisica lui, mai avem imaginea casei rătăcitorului Leopold Bloom, încă mai auzim zvon de muzică și păstrăm amintirea pașilor făcuți pe caldarâmul străvechilor străzi ale orașului Szombathely care ne-a intrat în suflet, ca și prietenii pe care i-am aflat acolo și pe care îi așteptăm cu drag la Deva.

Gabriela MARCU

Autobuz amenajat cu prilejul centenarului revistei literare Nyugat (1908)

Statuia poetului Weöres Sándor, născut la Szombathely

Obelisc cu sfinții protectori ai orașului

Alte obiceiuri la Ribîța: Muma Soarelui și Muma Ploii

Riturile și obiceiurile sunt vechi și complexe sinteze culturale, aparținând unei anumite civilizații și mentalități, ilustrând prin ceea ce ele ne prezintă astăzi, un anumit orizont de viață materială și spirituală a comunității care le practică. De aceea, ele reprezintă astăzi documente valoroase pentru elucidarea a numeroase necunoscute din viața comunităților studiate.

Multe din riturile și obiceiurile poporului român ne dezvăluie aspecte fundamentale ale modului de viață pe care strămoșii l-au dus de-a lungul veacurilor. Riturile și obiceiurile au generat sau și-au adaptat în trecut toate îndeletnicirile, deoarece în mentalitatea acelor timpuri, șansele de reușită ale omului depindeau de măsura în care izbuteau să-și facă favorabile forțele naturii, forțele supranaturale și să îndeapărteze forțele malefice. Cele mai numeroase și mai impresionante sunt cele legate de agricultură. Mai mult decât alte îndeletniciri, agricultura pretindea o succesiune de rituri care marcau diferite faze în viața culturilor.

În ceea ce privește tradiția folclorică românească, se poate constata că obiceiurile și riturile agrare, în tradiția noastră populară, domină net în comparație cu celelalte. Aceste obiceiuri se înscriu în străvechiul calendar agrar, alcătuind un sistem bine încheiat, fapt ce confirmă vechimea riturilor agrare în tradiția noastră populară. Ele sunt și un indiciu despre modul de viață sedentar, așezat, pe care l-a dus poporul român, singurul mod care permite dezvoltarea unei agriculturi capabile să genereze astfel de manifestări.

Unul din interesantele rituri agrare practicate de poporul român s-a păstrat și la Ribîța. Ritualul respectiv a fost descoperit în satul Uibărești, prin anii '80, de către prof. Marcel Lapteș, de la

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Hunedoara, care a avut șansa să întâlnească persoana din acest sat zărăndean, oarecum izolat, care să-și amintească încă de obiceiul „Muma Ploii și Muma Soarelui” care se practica odinioară aici.

Ritul „Tatăl soarelui” și „Muma ploii” sau, în acest caz, „Muma Soarelui” și „Muma Ploii” este un rit magico-religios cu un vast substrat mitologic. Acest rit se întâlnește în Transilvania și evidențiază, prin forma sa, un proces de contaminare cu ritul Caloianului care urmărea și el declanșarea ploilor.

Asemenea Caloianului, și Sângiorzul și Păparuda reprezintă rituri de etapă practicate cu rolul de a ajuta la creșterea culturilor într-un anotimp decisiv. Dintre acestea, Caloianul se numără printre cele mai interesante manifestări folclorice românești de tip arhaic. Cu privire la originea lui, ea trebuie căutată într-o zeităte

Tradiții, datini, obiceiuri hunedorene

dacică, iar alți cercetători pledează pentru originea romană a obiceiului. Se evidențiază și faptul că pe lângă mitul și ritul fundamental, legat de zeul naturii și al vegetației, obiceiul a antrenat după sine diverse elemente care se înscriu în sfera magiei, în așa fel încât, în unele variante, Caloianul este nu numai mitologie și religie, ci și magie. În urma chestionarelor realizate de Nicolae Densușianu la sfârșitul secolului al XIX-lea, se pare că, în trecut, acest ritual ar fi avut o dată fixă, la câteva zile după Paști. În timp, ritualul a suferit diverse influențe, alterări, care au dus la realizarea ritualului în caz de necesitate, adică de secetă sau de ploaie prea multă, când culturile erau amenințate.

Caloianul, ca întrupare a zeului vegetației, amintește, după spusele lui Mircea Eliade, de Dumuzi, zeul sumerian al vegetației sau de Osiris al egiptenilor, „ca fiu adevărat al apelor”.

În ritualul local, „Muma Soarelui” și „Muma Ploii” sunt, fiecare, simboluri ale Soarelui ca divinitate supremă cândva, la multe popoare, respectiv simbol al Ploii, entitate mitică, sacralizată în special la popoarele de agricultori, cum este cazul poporului român. În acest ritual, are loc pedepsirea prin moarte a uneia dintre cele

două divinități arhaice, concomitent cu invocarea celeilalte, „în sistemul gândirii magice, anularea uneia echivalând implicit cu afirmarea, cu promovarea celeilalte.” (Dumitru Pop, 1989, p.162).

Astfel, la Uibărești, ritualul se desfășura în felul următor: un grup de copii, băieți și fete sub 14 ani, confecționau, din pănuși de porumb și alte ierburi verzi, două păpuși. Una dintre păpuși reprezenta Soarele, iar cealaltă Ploaia. Odată confecționate aceste păpuși, copiii se încingeau (se legau) cu frunze de iederă, papură și flori peste mijloc, iar fetele își puneau și în păr coronite vegetale. Astfel pregătiți ei porneau la râu, însoțiți de o femeie mai în vârstă, eventual bunica unuia dintre ei. Aici, vor îngropa una din cele două păpuși în nisip. Un băiat poartă păpușa „Muma Soarelui”, iar o fată o poartă pe „Muma Ploii”. În general, acest ritual se practica pentru aducerea ploii în perioade de secetă. Atunci se îngropa păpușa-soare, iar păpușa-ploaie era „lansată” pe undele râului. În cazul în care ploile erau abundente, procedeul era invers, încercându-se oprirea ploilor și aducerea soarelui.

Se observă în acest ritual îmbinarea a două categorii de modalități magico-religioase pentru dirijarea principalelor fenomene ale naturii: ploaia și căldura. Astfel, una dintre modalități este aceea de rugă. Prin incantații, prin rugă, forțele divine sunt invocate ca să producă fenomenele de care are nevoie omul. Cealaltă metodă este aceea de pedepsire a divinității. Cu alte cuvinte, omul încearcă să amenințe, să batjocorească, să ucidă chiar zeul, încercând astfel să-și impună voința.

Așa cum arătam, cele două metode sunt prezente în ritualul de la Uibărești. Păpușa îngropată reprezintă divinitatea, zeul care trebuie pedepsit, omorât. Atunci când este secetă sau căldură mare, zeul pedepsit, îngropat, va fi zeul-soare („Mama Soarelui”). Cealaltă divinitate care trebuia rugată, invocată, era cea a ploii, a vegetației, adică „Mama Ploii”. Păpușa

Tradiții, datini, obiceiuri hunedorene

---

care o reprezenta era lăsată pe undele râului la vale, lăsată să trăiască, să aducă ploaia dătătoare de rod. Tot acestei divinități îi erau adresate următoarele versuri:

„Lai, lai, dodolai / Plouă, noruț ploaie
Să curgă șiroaie / Că de când n-o plouat
Pământul s-o uscat / Marhăle or însătat.”

„Lai, lai, lai, dodolai / Plouă cu ulcioru
Să stâmpəri ogoru / Plouă cu ciubăru
Să umpli părau.”

„Lai, lai, dodolai / Plouă nori cu ploaie mare
Udă câmp, udă hotare / Să-nflorească florile,
Să să-nalțe grânele.”

„Lai, lai, lai, dodolai, / Iarba-n rât se veștejește
Frunza în codri pălește / Livada nu mai rodește,
Hai negură, hai și hai / Hai negură cu ploaia
Să ne ude țarina”

„Nourel de-argint / Plouă pe pământ
Să fie rodu / Cât pođu
Spicu cât voinicu / Lanu de grâu
Pân la brâu / Lanu de săcară
Pân la subsuoară / Lanu de ovese
Până sus la mese.”

„Fugi ,soare / Că io vreau ploaie
În pământ și în pietroaie / Să nu arzi pământul
Să uști grâu / Să nu arzi ogoru
Să-i ducă grâu doru / Fugi,Soare,
Că-i vremea lu Ploaie .”

„Lai, lai, lai, dodolai / Dar-ar cerul dară
S-adoarmă Muma lu Soare
Să trezească Sfânta Ploaie

Că de când nu o plouat

Izvoarele s-or săcat / Și grânele s-or uscat.
Lai, lai, lai, dodolai / Hai, ploaie / Cu șiroaie
Să uz tăce văile / Și tăce câmpiile.”

Odată încheiat „ceremonialul păpușilor”, copiii își continuă joaca pe malul râului, în nisip sau scaldându-se în apa râului. Se observă astfel componenta ludică a acestui ceremonial. Copiii sunt supravegheați în ritualul-joc de către femeia mai vârstnică. Cine știe ce alt rol a mai avut în acest rit femeia vârstnică? Probabil avea și ea descântecele ei, pe care le spunea în taină pe tot parcursul ritualului.

Jocul copiilor la râu continuă acum dezlănțuit, presărat însă de un anumit tip de poezioare:

„Vină ploaie / Și mă-nmoaie
Și mă du la eleșteu, / Și mă fă un curcubău.
Un curcubău colorat / Peste câmpuri sămănat.”

„Io mă bag într-o băltoacă
Și mă fac un pui de broască”
„Io mă urc pe un buștean
Și mă fac un boiștean”

„Io mă duc sub un buhaș
Și mă fac un iepuraș”
„Io mă urc pă un butuc
Și mă fac un pui de lup.”

Prin aceste versuri, probabil, copiii vor să sugereze bucuria întregii naturi, a tuturor componentelor sale la venirea ploii. După o perioadă lungă de secetă în care natura suferă, vegetația și animalele de asemenea, mult așteptata ploaie este primită cu încântare de tot ceea ce este viu.

Braștele sunt un simbol al umidității, al ploii,

Tradiții, datini, obiceiuri hunedorene

de aceea și sunt pomenite în aceste versuri de aducere a ploii. Asocierea dintre broaște și apă a făcut ca aceste animale să fie cunoscute ca păzitoare ale ploii. (J. G. Frazer, *Op. cit.* vol. I, p.155)

Transformarea copiilor în animale poate avea legătură cu vechile ritualuri de inițiere, care la daci aveau ca totem șarpele, lupul sau mistrețul alb. În aceste ritualuri, neofitul era „înghițit” de animalul totem, suferind o moarte simbolică și o nouă naștere, de această dată ca inițiat, cunoscător al multor taine, ce nu erau la îndemâna tuturor. (Mioara Călușița - Alecu, *Op. cit.* p.162)

Ritualul acesta de aducere a ploii își găsește corespondentul și în riturile de ploaie oficiate în plan creștin: în „ruga de ploaie” făcută de preot la țărini și la care participă tot satul, rugă adresată de regulă patronului bisericii a cărei icoană este purtată în procesiune peste holde.

Din păcate, acest ritual nu se mai practică astăzi nici la Uibărești și nici în restul arealului zărăndean. Ritualul respectiv este uitat, bătrânii care și-l aminteau din vremea când fuseseră copii nu mai sunt.

Monica DUȘAN

Bibliografie:

Pop, Dumitru: *Obiceiuri agrare în tradiția poporului român*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1989

Frazer, J. G.: *Creanga de aur*, Ed. Minerva, București, 1980, vol. I

Pop, M. Ruxândoiu: *Folclor literar românesc*, București, Ed. Didactică și Pedagogică, 1991

Călușița - Alecu, Mioara: *Înțelepciune străbună*, Ed. Miracol, București, 2002

Lapteș, Marcel: *Eseuri de etnografie și folclor*, Ed. Corvin, Deva, 2004

Fotografiile reprezintă aspecte etno-folclorice din comuna Ribita și au fost realizate de Monica și Bujor DUȘAN

Pagina bibliofilului

România. Păduri seculare: patrimoniu ce trebuie salvat!

Cele două excepționale albume bilingve reprezintă totodată o nouă mărturie a excelenței și fructuoasei colaborări existente între WWF France și WWF Programul Dunăre – Carpați, între cercetătorii francezi și cei români. WWF – World Wide Fund for Nature, fondată în 1961, este cea mai veche organizație neguvernamentală de protecție a mediului, cu acțiuni de mare amploare desfășurate în întreaga lume. Sub egida acestei prestigioase organizații, a fost realizat albumul purtând titlul „România - Păduri seculare: patrimoniu ce trebuie salvat!”. O carte mică prin numărul de pagini, în realitate două cărți bilingve: una română - franceză („Forêts séculaires: patrimoine à sauver!”), cealaltă, română - engleză („Old-growth Forests: Heritage to be Preserved!”), dar deosebit de interesantă prin bogăția și frumusețea ideilor pe care le cuprinde. Autorii ei sunt dr. ing. Stelian RADU, reputat specialist în silvicultură, autor a valoroase studii în domeniu și fotografii Michel GUNTHER și Bernard BOISSON, acesta din

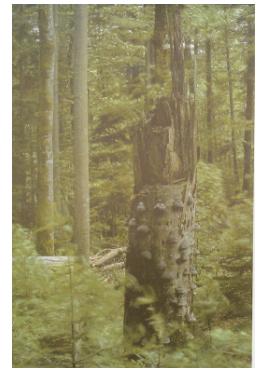
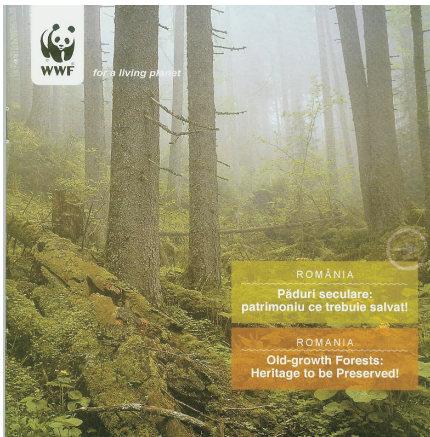
urmă fotograf profesionist din Franța, absolvent

al Școlii „Louis Lumière” din Paris, scriitor conferențiar diplomat. Autorii sunt pasionați de pădurile primare, de ecologia forestieră și au realizat împreună acest album, o colecție de

imagini ale unor păduri virgine și cvasivirgine din țara noastră.

Imaginile immortalizate au o expresivitate care impresionează privitorul și îl îndeamnă să plece în căutarea acelor locuri de o frumusețe sălbatică. Textele ce însoțesc imaginile au fost alese din vasta literatură beletristică sau de specialitate dedicată pădurii și aparțin unor

Pagina bibliofilului

Agronomique din Paris, membru de onoare al Societății Progresului Silvic din România, „lumea vastă, foarte puțin cunoscută a pădurilor virgine românești este unică în Europa. Ea aparține de fapt nu numai patrimoniului național, dar și celui european și chiar mondial.”

Nicolae Iorga, cu pătrunzătorul său simț al istoriei, a văzut în pădure matricea primordială a locuitorilor acestui colț de pământ: „Fără pădure, nu se poate închipui neamul nostru de odinioară și sufletul nostru de azi ar rămâne sărac și sterp (fragment din prefața cărții „Glosa pădurii”, de Victor Precup). Un alt mare istoric român,

nume ilustre precum Jean Pardé, Lucian Blaga, Nicolae Iorga, Petru Creția, Al. Vlahuță, Mihail Sadoveanu, A. D. Xenopol, Constantin C. Giurescu, Alexandru Borza. Sunt gânduri, idei și imagini poetice inspirate de pădure, de secularul codru românesc, transfigurate de o deosebită sensibilitate artistică a autorilor și transpuse în texte de o mare frumusețe, pe măsura farmecului și „sufletului” pădurii pe care o evocă.

Putem asemăna această construcție livrescă, realizată de cei doi autori, cu o simfonie în magini și cuvinte consacrată uneia dintre cele mai impresionante creații ale naturii - pădurea - care se cere iubită și ocrotită, în folosul omenirii și al biosferei în același timp.

În opinia profesorului dr. Jean Pardé, de la Institut National de la Recherche

Constantin C. Giurescu, vede pădurea (căreia i-a dedicat lucrarea „Pădurea în viața și istoria poporului român”) ca pe un nesecat izvor de inspirație pentru creația artistică, dar și ca pe o imensă resursă economică: Bogăție de preț, izvor

Pagina bibliofilului

de sănătate și de frumusețe, motiv de inspirație în literatura și în arta populară și cultă, pădurea a fost și este strâns legată de ființa poporului nostru.

Aspectul romantic, tulburător, al adâncurilor pădurii nu a lăsat insensibil sufletul unor mari scriitori români. Din album nu puteau lipsi, de aceea, cuvintele lui Sadoveanu, un împătimit al naturii, un permanent rătăcitor pe potecile pădurilor noastre: „Codrul întunecos și solemn foșnea până în adâncuri depărtate. Paseri mari treceau în zboruri rupte și învăluite. Nădăjduii o vreme că furtuna se va prăvăli în alte părți. (...) Fulger, umbră, vânt, dezrădăcinări de brazi, toate păreau amestecate între cer și pământ.” („Cocostârcul albastru”).

Sau meditația contemplativă a lui Lucian Blaga, care retrăiește impresiile copilului de nici zece ani: Mă minunam în fața brazilor; (...)

lichenele, ca niște bărbi albe, atârnau prin cetina uriașilor. Întrezăream, în stânga și în dreapta, prin duiumul verdelui, pe sub brazi, mușchiul moale ca un așternut de perne, ferigele cu miros adormitor, bureții galbeni, ciupercile roșii, mânătărcile cât pâinile. („Hronicul și cântecul vârstelor”).

Toate aceste gânduri despre pădure, exprimate de mari personalități, se îngemănează perfect cu imaginile excepționale realizate de

artistul – fotograf Bernard BOISSON și se subordonează generoasei devize sub care a fost realizat albumul: Pentru o planetă vie!

În postfața lucrării, autorii fac o emoționantă pledoarie pentru păstrarea neprețuitului patrimoniu care este pădurea: Un ecosistem este o simfonie a viului, în care fiecare specie își interpretează partitura. Este sarcina umanității de a-și compune propria sa partitură, pentru o muzică universală, fără disonanțe.

Constantin BÂNDIU

Pagina bibliofilului

Românii sub lupă, cu iubire

Întotdeauna am citit cu interes cărțile scrise de străini despre Țările Române, despre România. Voiam să aflu, uneori dincolo de litera scrisă, cum le părem noi celor care de-a lungul vremii ne-au fost oaspeți, doriți sau nu, chemați sau nu. Unii, cu o superioritate dictată de avansul în catedrale și castele, în pictori și muzicieni, în poeți și cronicari, „au venit și-n țara noastră” și au privit-o ca pe o ciudățenie, ca pe un loc uitat de lume, unde toate merg la voia întâmplării.

După 1989, am fost din nou priviți cu uluire, de multe ori cu dispreț greu disimulat, cu superioară îngăduință. Străinii descopereau o Românie buimăcită, greu și incomplet deșteptată după „somnia cel de moarte” în care, însă, nu întotdeauna „barbarii de tirani” o adânciseră. Au apărut, și în această fără sfârșit tranziție, cărți scrise de străinii care, odată veniți aici, au încercat să înțeleagă ce și de ce ni se întâmplă. O astfel de carte este și „Grand bazar Romania sau Călător străin updated”, scrisă de jurnalistul englez Mike Ormsby și apărută la Editura Compania, în colecția document. ro.

Cartea lui Mike Ormsby ne creează starea de râsu' plânsu', ne arată așa cum suntem, într-o veșnică și niciodată terminată organizare. El trăiește în România, vrea să trăiască așa cum se trăiește aici, nu acceptă o mulțime de situații și „uzanțe” de pe la noi, dar nu pleacă. Este legat sufletește de țara asta și se simte bine aici. Ne pune în față o oglindă măritoare în care ne vedem toți porii, toate nărvurile, toate strâmbătățile și parcă ne spune: „Vedeți? Așa sînteți! Dar cu toate acestea, eu vă iubesc.” Și nu ne trimite nici în Germania ca să învățăm de la neamț

punctualitate și rigoare, nu ne trimite nici în Anglia să învățăm politețe, nici în Franța să învățăm rafinament, nici în Ungaria ca să vedem cum strălucește totul de curățenie, nici în alte țări în care vânzătorul îți dă restul până la ultima centimă. Ne face dovada că, dacă iubești țara asta cu oamenii ei, se poate trăi foarte bine și aici, fără ifose și sclifoseli de prințesă care simte bobul de mazăre.

Ochiul atent și îndelung format în meseria de jurnalist BBC al lui Mike Ormsby nu lasă nimic în afara observației, schițele lui seamănă cu crochiurile unui Daumier pentru că, din câteva trăsături fugare de condei, cu un incontestabil har literar, ni se aduc în fața ochilor portrete, adevărate tipologii umane (românești!) post-decembriste. Vedem șoferul de taxi, tânărul care conduce în trombă mașini „barosane”, în sunet de manele, funcționarii sastisiți de la poștă sfâșiiind pachetele din străinătate, barmani

Aspect de la lansarea cărții la Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu” (11 aug. 2008) Deva. De la stânga la dreapta: Petru Romoșan, Adina Keneres, Mike Ormsby, Gabriela Marcu

Pagina bibliofilului

așteptând șpagă în schimbul unui loc în fața televizorului, îl auzim pe dentistul cu ușoare porniri antisemite (parcă îl auzim mărturisind mândru, sotto voce și complice: știți, bunicul meu a fost un pic legionar. Ei, și ce dacă a fost, doar Garda merge înainte...), participăm și noi la groțești ședințe de locatari și ne rătăcim prin labirintul infernal al birocrăției. Fiecare portret schițat intră perfect în uriașul puzzle care este România tranziției fără sfârșit.

Vedem o Românie care este, într-adevăr, un mare bazar, Grand bazar, un amestec bine dozat de Occident și moleșală levantină în care le avem pe toate de-a valma: și corupție, și indisciplină, și șmecherie dar și mărinimie, și har al prieteniei, și o înțelepciune ne ostentativă și un nesecat simț al umorului pe care un britanic e imposibil să nu-l detecteze și să nu-l guste, deși gustul e amarui.

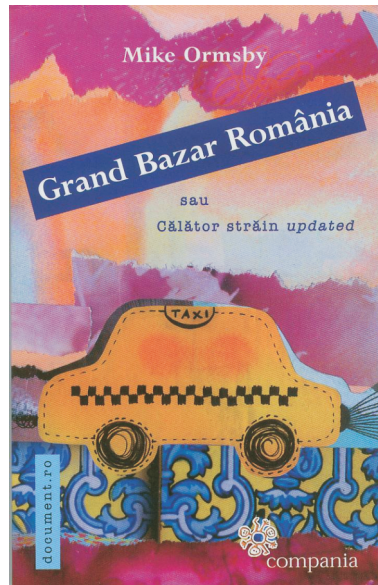
Am crezut, la început, că autorul a învățat perfect românește, că a deprins perfect toate nuanțele, inclusiv argoul, încât a scris cartea direct în limba noastră. Am văzut, însă, că traducerea din engleză îi aparține lui Vlad A. Arghir care a re-creat varianta engleză a cărții lui Mike Ormsby („Never mind Balkans, Here is Romania”). Rareori se întâmplă ca traducerea unei cărți să se ridice la înălțimea originalului, iar în cazul de față ne aflăm în fața unei desăvârșite tălmăciri din engleză în română a unui text cu evidente calități literare.

Mike Ormsby a ales să trăiască în țara aceasta și nu în alta, în țara ștampilelor (și a pilelor), a șpăgii, a ședințelor de bloc, a câinilor vagabonzi tratați câinește, vii sau morți, a cinematografelelor delabrate, a gumei de mestecat lipite sub scaun, a stilistelor fițoase, a oficiilor poștale îmbăcsite. Dar și a unui Cișmigiu demn de paleta unui Monet, Renoir, Seurat sau Maxy, din care nu lipsește duhul lui Caragiale, un

Cișmigiu pe care autorul îl iubește, ultimele pagini ale cărții fiind una dintre cele mai frumoase descrieri pe care le-am citit vreodată despre bătrânul parc bucureștean.

Și pentru că Mike Ormsby a considerat că România este o țară în care merită să trăiești, nu putem decât să-i fim recunoscători și să-l considerăm prietenul nostru.

Denisa TOMA

George Coandă: Istoria Târgoviștei Cronologie enciclopedică

În Editura Bibliotheca din Târgoviște a apărut în anul 2007, în condiții grafice deosebite, ediția a II-a, revizuită și adăugită a lucrării cu titlul de mai sus.

În ea, autorul prezintă cronologic istoria acestei străvechi așezări românești, de-a lungul a peste un milion de ani, manifestările de viață omenească fiind consemnate din preistoric și până la aderarea țării noastre la Uniunea Europeană. Cele 560, pagini ale lucrării sunt structurate în 12 capitole, din care primul intitulat sugestiv „Târgoviște – o cetate eternă a istoriei românești” este urmat de șapte capitole dedicate perioadelor: preistorică, antică, medievală, de renaștere, de tranziție fanariotă, modernă și în final contemporană.

Așa cum precizează însuși autorul în prefața-argument, „Istoria Târgoviștei – Cronologie enciclopedică” cuprinde în date esențiale de natură politică, economică, socială, culturală, ecleziastică și militară evoluția orașului. Aceste date au fost preluate din documente de epocă medievală (acte de cancelarie voievodală, cronici, memoriale de călătorie) și din presă, jurnale personale și monografii pentru proiectarea istoriei moderne și a contemporaneității.

Caracterul enciclopedic este dat de paleta largă de informații privind momentele istorice semnificative (începând

de la stabilirea la Târgoviște a capitalei voievodale), bătălii, acțiuni diplomatice, construirea de monumente ecleziastice și laice, descriindu-se și valoarea

artistică-arhitecturală a acestora. În paginile lucrării se prezintă, de asemenea, viața literară și științifică a urbei (cu succinte fișe bibliografice ale promotorilor acestor activități), succesele sportive, evoluția economică, socială și edilitară a orașului, ca și obiceiurile locului.

Documentarea solidă ce stă la baza lucrării poate fi cu succes confirmată de bibliografia selectivă ce cuprinde lucrări cu caracter general, special și periodice (în total 125 de titluri), colecțiile a 11 ziare și reviste, 3 fonduri arhivistice și 7 atlase.

În addendele sinoptice - întocmite de 5 distinși colaboratori - cadre universitare - facem cunoștință cu peisajul geografic al orașului, cu enumerarea cronologică a domnitorilor de la Târgoviște, cu marii ierarhi ai Târgoviștei, cu conducătorii urbei între anii 1512 și 2000, cu cei 67 de cetățeni de onoare ai Târgoviștei din perioada 1994-

Pagina bibliofilului

2000, cu tipografiile și editurile din acest centru cultural. Capitolul menționat se încheie cu o listă explicativă a monumentelor de for public din oraș și un indice de nume.

Cele 79 de imagini color din finalul cărții ilustrează momente și monumente (arhitectonice și istorice) semnificative, începând cu uneltele de piatră cioplită din muzeul orașului și terminând cu sărbătorirea aderării României la U.E. (1 ianuarie 2007).

Lectura acestei fidele și obiective cronici a evenimentelor - structurată pe ani, luni, zile și uneori chiar pe ore – ne permite să rețrăim cu emoție trecutul acestei foste capitale, care de multe ori s-a confundat cu trecutul întregii țări. Biografiile ce însoțesc evenimentele ne permit să cunoaștem îndeaproape pe cei ce le-au inițiat și promovat, reamintindu-ne astfel că oamenii fac istoria.

Prezentând succint conținutul acestei lucrări originale și de incontestabilă valoare documentară și educativ-didactică – ce poate servi prin structura ei ca model și ghid pentru proiecte similare – nu putem încheia aceste rânduri fără a-l prezenta în câteva cuvinte pe autorul ei.

Personalitate complexă și de prim rang, George Coandă este doctor în geografie, geopolitică, expert în jurnalism, cadru didactic universitar, autor prolific în domeniul beletristicii și istoriei, inițiator de cenacluri, ziare și reviste, membru activ al unor prestigioase academii și instituții culturale, care de-a lungul a peste o jumătate de veac a fost și o prezență luminoasă în

viața culturală a Târgoviștei – un model de intelectual patriot.

Stelian RADU

Poezii de Mariana Zavati Gardner

Prof. Mariana Zavati Gardner este membră în THE AMERICAN ROMANIAN ACADEMY OF ARTS AND SCIENCE USA , LiterArt XXI : THE INTERNATIONAL ASSOCIATION OF ROMANIAN WRITERS AND ARTISTS USA și THE INTERNATIONAL SOCIETY OF POETS USA - AWARDS FOR POETRY

NĂPASTA

*Ostenit mi-e sufletul de năpastă
Mă uit în jur și înțeleg
Bătrânul cel sărac care cerșește
Pâine, bătrâna în zdrențe
Fără-adăpost, cerând de pomană,
În fașa noilor magazine, cu ochii mâhniți...
Ce le pasa unora ?
Preutindeni durere...
O mână de foști tovarăși cu inițiativă
Cu vile, „ nouveaux riches ”
Peste noapte, ignoră și progresează
Omenia le este străină
Nori de vijelie se aduna
Țăruși...suferința are tentacule
Înhață ... strâns...ermetic...
Chinuie sufletul năpăstuit
Pâine și un pat pentru săraci
Pentru bătrâni, pentru cei uitați de soartă
Nori de furtună se aduna plini de puroi
Mă uit în jur și înțeleg*

THE HURT

*My soul is troubled by the hurt
I look around and I can see
The destitute old man is begging
For some bread, the old ragged woman
With no home to go to, sitting outside
The new shops, eyes gone in grief
Who cares for them and others ?
The grief is everywhere...
A handful of enterprising fellows
With villas, nouveaux riches
Over night, ignore and walk away...
Care is alien to them few
The storm clouds are gathering
In pales, the grief has tentacles
Which grab and hold so tight
It hurts the troubled heart
Some bread, a simple bed for the poor;
For the old, for those destitute by fate
Storm clouds are swelling full of pus
I look around and I can see*

Poezii de Silviu Hernea

Autorul acestor versuri este un vechi și fidel cititor al Bibliotecii Județene „Ovid Densusianu”, pasionat de Bacovia, de Max Blecher, de poezii avangardiști din România. Bibliofilul împătimit, își consacră aproape întregul timp procurării de cărți față de care nutrește un veritabil cult. Poeziile de mai jos au fost scrise în diferite perioade ale vieții. Am respectat dorința de discreție a autorului și le publicăm sub pseudonim.

REZONANȚĂ

Trecând,
Te vezi în ochii mei ca-ntr-o oglindă
Și lași să-nmugurească-n gând,
Speranța;
Ai vrea să te oprești,
Dar te reține
Pudoarea ființei tale feminine
Și astfel se sfârșește rezonanța...

REMEMBER

Șezi liniștită și coși, la fereastră;
Lumina, mai caldă trecând printr-o glastră
Îți mângâie fața...
... Câți ani să fie de când acul și ața
N-au părăsit casa noastră...?

ECOLOGIE

Inteligenți, copacii
Poartă
Povara frunzelor
Doar când avem
Nevoie de umbră...

OBSESIE

Apari mereu și-mi reapari în gând
Și-mi năpădești și visele mereu
Și nu știu dacă sunt de vină eu
Că port în minte chipul tău plâpând
Suav ca o lumină-n curcubeu

Ce te-a făcut în cale să-mi răsari
Să luminezi deasupra tuturor
Mi-e dor să te revăd, mereu mi-e dor
Iar anii trec pe rând, tot mai amân...
Mi-e teamă că dori-voi până mor

Azi mi-e rușine chipul să-ți privesc
Departate stau, deși aș vrea să fiu
Prin preajmă, lângă tine cât sunt viu
Dar nu mai am puterea să-ți vorbesc
Și nici măcar cuvinte să-ți mai scriu...

MASOCHISM

Fă-mă, Doamne, un melc
Umil să-mi retrag într-o colivie
Chipul hidos și bolnavul gând
Să nu mai rănesc în privire și-n suflet
Pe nimeni, nicipând...

DOR

...Și-am să mă retrag spre limanul cel mai departe –
Acolo unde gândul poate să rătăcească-n voie
Printre pietrele albe, calcinate de Soare...
Îmi va suna în urechi Oceanul preistoric,
Ochiul va căta nostalgic peste întinderi fără de capăt...
De-acolo,
La ce m-aș întoarce? ...

Atelier de creație

Proletcultismul în literatura și presa din Valea Jiului și din ținutul Hunedoarei, un concept de import (1)

Atribuirea unui caracter de clasă culturii și subordonarea acesteia puterii proletariului este rezultatul acțiunii organizațiilor literare din Uniunea Sovietică create după Revoluția din Octombrie. Bolșevicii victorioși au subordonat politicii lor arta și literatura, au respins moștenirea culturală a trecutului, susținând că ea nu îi este utilă poporului. În schimb, se propaga ideea creării unei culturi pur proletare, a unor opere artistice inspirate numai din procesul de producție, reflectat artistic cel mai adesea în mod simplist și vulgarizant.

Obedient față de Moscova, condus, în realitate, de acolo, Partidul Comunist din România, cum se numea pe atunci, a îmbrățișat de timpuriu această concepție, critica literară marxistă desfășurând în perioada 1930-1940 o adevărată campanie de autohtonizare prin „import” a acesteia. Deși aflat în ilegalitate, prin publicațiile culturale de stânga pe care le conducea din umbră, partidul a promovat ideile leniniste despre literatură, teoria realismului socialist, care a reușit să influențeze o parte din intelectualitatea de stânga românească.

În articolul „Arta clasei muncitoare” din publicația *Proletarul literar*, nr. 1, 1930, se afirmă fără echivoc: „Muncitorimea nu poate să-și aibă artiștii ei decât atunci când printr-o organizare de clasă îi poate impune și susține”. În revista *Bluze albastre*, redactată de Al. Sahia, se publică un apel al muncitorilor: „Dorim probleme muncitorești cât mai dezbătute, bucăți de literatură cu subiect din lumea noastră, (...) să se vorbească despre viața muncitorilor din

U. R. S. S.”. În paginile revistei, Sahia își publică povestirea *Uzina vie* și își republică *Revoltă în port*. Sunt prezentați generos scriitorii Maxim Gorki, Esenin, Maiakovski.

În sfera scriitorilor și criticilor literari de stânga sunt atrași treptat Geo Bogza, Ion Călugăru, Miron Radu Paraschivescu, Eugen Jebeleanu. În preajma războiului, când se extindea gândirea filosofică și literatura de dreapta, Mihai Beniuc ia o atitudine tranșantă: „Și, durere, foarte des, mai cu seamă în rândul tinerilor, întâlnești figuri imberbe, cu ochii măriți de iluzii vizionare, care, ascultând de vocile false ce le aud, în loc să se îndrepte pe drumul greu, dar luminat, al gândirii și rațiunii, trag către tenebrele confuziei și adevărurilor șubrede. La aceștia le spunem: Înapoi la Eminescu!”

Însuși George Călinescu combate gândirea de dreapta și misticismul „literaturii ortodoxe” într-un virulent și nemilos pamflet:

„...Secura sub care se poate încerca trăinicia pădurii mistice este punctul de vedere estetic...”

O predilecție, explicabilă într-un fel pentru îngeri, a cuprins pe toți ortodocșii...

...Această suprapopulație angelică a început să neliniștească pe dl. N. Crainic, care, speriat de consumația prea mare de crini și vin eucharistic, s-a pus să-i împuște haiducește. Vremea e cruntă, tineri poeți/ Vinul venin, crinul scaeți/ Sufletu-n piatră stratificat/ Îngerul sclaviei cade-mpușcat.

...Dl. N. Crainic a încercat să-și definească, în diferite rânduri, poziția ideologică, fără să poată izbuti... Total lipsit de

puterea abstracției, incapabil să iasă din formule goale ca spiritualism, ortodoxism, viață întru duh, fără tact și seninătate, d-sa se relevă în notele mărunte, ca un polemist de o îngustime de vederi explicabilă, de o trivialitate rară și directă, în care expresiile imbecil și tâmpit nu sunt cele mai tari”

Comuniștii români au ținut cont și au profitat cu abilitate de starea de fapt a culturii române din anii dictaturii antonesciene, atrăgându-și de partea lor nume sonore din intelectualitatea de stânga, pe care le-au exploatat cu iscusință în procesul implementării proletcultismului după cucerirea puterii.

Proletcultismul românesc

Actul de naștere al proletcultismului românesc poate fi considerat editorialul redacțional publicat în ziarul *Scânteia*, din 13 octombrie 1944, intitulat „Nevoile de cultură ale poporului. (Despre temele de inspirație ale scriitorilor)”

Criticând revistele apărute în luna septembrie a aceluiași an (*Democrația*, *Academia* și *Revista Fundațiilor Regale*) pentru că au publicat lucrări discutabile și cu teme minore, editorialul din *Scânteia* o ia pe ocolite, emițând la început un principiu general:

„Un scriitor formulează aspirațiile cititorilor. Cu cât el exprimă mai adânc, mai just sentimentele și ideile păturilor mari, largi, cu atât scrisul său este mai popular, mai reprezentativ pentru epocă”.

Urmează apoi o recomandare generală prin care scriitorului i se propune: „...să exprime cât mai simplu și just dramele, bucuriile și nevoile poporului său!”

În continuare, ca o sentință definitivă, irevocabilă și fără echivoc, editoriaștii afirmă răspicat:

„Scriitorii români trebuie readuși la realitate. Să li se reamintească de rolul pe care trebuie să-l joace în baza activității lor.”

Finalul editorialului este categoric:

„Scriitorii – dacă vor să facă parte din avangarda progresistă a poporului, așa cum le este sarcina, - trebuie să se inspire din actualul moment istoric și să-l exprime în opera lor.”

La numai o săptămână distanță de apariția acestui editorial, Mihai Beniuc vine cu un articol care are menirea să mai atenueze șocul produs de editorialul – directivă, fără însă a-l contrazice: „Nu cerem altceva scriitorului decât să-și îndeplinească funcțiunea socială – spune Mihai Beniuc. Pentru atingerea acestui obiectiv, scriitorul trebuie să se găsească pe linia de mișcare progresivă a timpului său, nu pe aceea a unor contracurențe laterale.”

În acest articol, poetul inovează asupra conceptului de proletcultism. Spre deosebire de sovietici, care respingeau moștenirea culturală a trecutului pentru că nu ar fi utilă poporului, Mihai Beniuc, cel care înfrunța gândiriștii cu ordinul „Înapoi la Eminescu!” (în revista *Țara noastră*, 1939), vine acum cu o nuanțare esențială:

„În această perioadă, rolul scriitorului poate deveni covârșitor dacă el își înțelege misiunea. Pentru aceasta trebuie dinamitat întâi turnul de fildeș. Dacă vrem să fim ceea ce trebuie să fim, nu mai putem privi realitatea prin gaura cheii sau prin geamuri colorate. Optica răstălmăcitoare de ceasuri a generațiilor de până ieri trebuie părăsită definitiv.

Să nu se înțeleagă greșit ceea ce spunem. Nu vom arunca peste bord tot ceea ce a

produs până ieri scrisul românesc. Aceasta ar egala inconștiența.”

Curajoasa poziționare a lui Mihai Beniuc a avut succes, căci după patru ani, în 1948, *Scânteia* revine și întărește această teză:

„Nimic din ceea ce a fost în trecut creație progresistă, sănătoasă, nimic din ceea ce poate folosi luptei de astăzi a poporului nostru nu trebuie să rămână uitat, nu trebuie să se piardă sub colbul pe care l-a așternut burghezia asupra adevăratelor valori.”

Ceea ce s-a întâmplat în realitate contrazice această asigurare. Imixtiunea brutală a politicului în literatură s-a făcut prin reșezarea valorilor pe criterii ideologice și nu estetice, prin zelul „demascator” cu care au fost atacați, marginalizați și chiar interziși Rebreanu, Blaga, Barbu, Eliade, Arghezi și chiar Călinescu. Sub tăvălugul realismului socialist sunt oculte tradițiile, se produce epicizarea poeziei (nu vom mai avea metaforă până la Labiș), în romane se aplică pe scară largă schematismul epic și de personaje. Dezghețul se produce de-abia după 1964, prin celebra „Declarație din aprilie” a C.C. al P. M. R. când comuniștii români se distanțează de Moscova, dar procesul este greoi și incomplet.

Proletcultismul hunedorean profesionist

Hunedoara postbelică a fost pentru scriitorii o sursă generoasă de abordare, informare și documentare. Aici se deschiseseră marile șantiere ale brigadierilor pentru construcția căii ferate Bumbesti – Livezeni, un alt mare șantier de brigadieri a preluat construcția Combinatului Siderurgic Hunedoara, s-au dezvoltat puternic minele din Valea Jiului,

Brad și Deva. S-a realizat un vast areal al muncii proletare pentru edificarea socialismului iar locul a fost frecventat asiduu de scriitorimea proletcultistă română.

Încep această analiză cu scriitorii proletcultiști care au avut relații cu potenții epocii, cu cei care și-au publicat scrierile în edituri naționale și care, astfel, au devenit model pentru pleiada de amatori locali, dornici să se afirme, să publice și să fie cunoscuți de semenii, de colegii lor din zonă, de autorități și, de ce nu, de critica literară națională și, poate, de a bate la porțile consacării universale.

Dincolo de această ușoară ironie, precizăm că ne vom referi în această încercare de evaluare doar la scriitorii originari din ținutul hunedorean, care abordează în textele lor realități direct sau aproximativ legate de aceste meleaguri, precum și la autori originari din alte părți ale țării, dar care s-au stabilit aici din varii motive, au abordat subiecte cu localizare hunedoreană sau cu tematică preponderent siderurgică.

Romanul industrializării cu localizare la Hunedoara este practicat de Ion Călugăru în romanul *Oțel și pâine* (ESPLA, 1951): Pavel Ilie, meseriaș din București este numit director la Combinatul Siderurgic Hunedoara de către ministrul Industriei de atunci Gheorghiu - Dej. Lupta de clasă e violentă, după șabloanele realismului socialist, în condițiile grele ale secetei, ale alegerilor sindicale din 1947 și ale stabilizării monetare din același an.

Încă din startul acestei literaturi proletcultiste cu desfășurare în ținutul industrial al Hunedoarei răzbate facilitatea și schematismul construcției epice și a personajelor realismului socialist.

Atelier de creație

„Conștient sau nu, scriitorii proletcultiști și-au construit cu râvnă catedralelor de iluzii: o lume specifică, o utopie a cuvintelor fără conținut. Privite detașat, subiectele epocii consternează dar și amuză”.

În același an, 1951, o altă mostră ce ar putea defini apariția unei adevărate literaturi a industrializării socialiste în această parte a țării ne-o oferă Petru Vintilă în romanul *Nepoții lui Horea* (Editura Tineretului, 1951) care creionează apăsător viața minerilor din Apuseni în satul fictiv Vâltori, de la evenimentele din Lupeni 1929, până la naționalizare și apoi prefacerile revoluționare ce au urmat.

Și Valea Jiului a fost recomandată scriitorilor de către inspiratorii realismului socialist românesc. Așa procedează Nicolae Deleanu în încercarea de a zugrăvi o amplă frescă socială a apariției proletariatului din Valea Jiului, subiectul romanului *Nedeia din Poiana Miresei* (ESPLA, 1955).

Un alt scriitor, legat, de această dată prin locul nașterii, de județul Hunedoara este Francisc Munteanu. Primul său subiect îl coboară pe Mureș, de la Deva – Vețel la Arad, pentru a realiza un roman cu temă industrială: *În orașul de pe Mureș* (Editura Tineretului, 1954). În timpul construcției fabricii de strunguri din Arad, inginerul Ardeleanu nu manifestă vigoare revoluționară și înlesnește astfel fuga în străinătate a unei rude dintr-o familie capitalistă.

Francisc Munteanu, în romanul *Fericitul negustor*, București, ESPLA, 1957, ne propune spre meditație destinul lui Laurențiu Barna, fiul unui negustor cu mentalități retrograde, incapabil să înțeleagă realitățile socialiste. În final este exclus din partid și ajunge să vândă pepeni lângă „Casa Scînteii”.

Francisc Munteanu nu-și localizează scrierile doar în arealul hunedorean, el revine la spațiul bănățean, evocând lupta maselor populare din Timișoara pentru cucerirea puterii după cel de-al Doilea Război Mondial, unde la o fabrică de textile un muncitor este ucis mișelește de reacționari și aruncat într-o groapă cu var (*Statuile nu rîd niciodată*, Editura Tineretului, 1957).

De meleagurile hunedorene este strâns legată activitatea scriitoricească a lui Nicuță Tănase, venit la Hunedoara cu „trenul foamei” și cu sarcină de partid, la vârsta de 22 de ani, așa cum singur mărturisește în romanul său autobiografic intitulat *Fără înger păzitor sau cum am ajuns scriitor*, (Editura Albatros, 1977). Angajat în Combinatul Siderurgic Hunedoara, bucureșteanul s-a adaptat rapid cu munca în metalurgie și s-a dovedit un bun și incisiv gazetar, scriind articole în gazeta locală intitulată *Uzina noastră*.

În 1956, îi apare primul roman, intitulat *M-am făcut băiat mare*, având ca personaj central un fiu de muncitor de pe Calea Griviței din București, care în perioada dictaturii și a rebeliunii legionare a reușit să găsească drumul către partidul comunist. Cu multe accente autobiografice, romanul, dincolo de schema realist – socialistă, are anumite calități de limbaj și îl anunță pe umoristul de mai târziu.

După un an, publică un scurt roman realist-socialist, *Derbedeii*, în care evocă lumea micilor delincvenți și șmecheri din Giulești care se reeducă prin muncă la Combinatul Siderurgic Hunedoara. Cartea reține atenția prin limbajul pitoresc și comicul de situație.

Reeducarea prin muncă devine o temă predilectă în scrierile de început ale lui Nicuță

Atelier de creație

Tănase. Giuleșteanul, devenit siderurgist de Hunedoara și scriitor, ne mai prezintă destinul unui tânăr, Tudor A. Niculae, care după o tinerețe necăjită este ajutat de comuniști să nu devină hoț (*Astăzi e ziua mea*, Editura Tineretului, 1959). Ajungând la Hunedoara, Niculae devine muncitor cinstit și își cumpără un costum de haine. Un alt personaj este pionierul Oprișan, care fură chimicale periculoase de la Palatul Pionierilor din București pentru a face o experiență cu care să-și impresioneze colegii (*Am fugit de acasă*, Editura Tineretului, 1961). Personaje mai bine creionate și o intrigă mai elaborată întâlnim în acțiunea următorului roman, *Plec la facultate*, apărut în 1964, la Editura Tineretului, acțiune situată tot în mediul industrial siderurgic de la Hunedoara, în care se confruntă doi tineri, unul cinstit iar celălalt carierist, acesta din urmă obține prin favoritism recomandare pentru înscrierea la facultate.

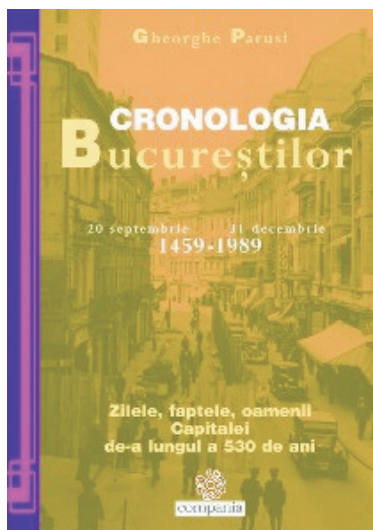
Fetișizarea producției materiale și subordonarea confruntărilor de conștiință acestui scop fac parte din canoanele realist socialiste aplicate în romanul lui Constantin Chiriță, *Oțelul*, București, Editura Tineretului, 1960. Oțelarul expert, Voicu, este retrograd în gândire și dictatorial, dar un grup de tineri oțelari îl înfruntă și îl determină să iubească munca în colectiv.

Un alt prozator, de data aceasta născut pe meleaguri hunedorene, care a avut un oarecare succes în anii proletcultismului, a fost Nicolae Țic. În primul său roman, intitulat *A doua moarte a lui Anton Vrabie* (Editura Tineretului, 1957) ne prezintă cazul de alienare a țaranului Anton Vrabie, oponent înverșunat al colectivizării, care ajunge într-o situație limită din cauza conflictului cu cei din jur. Următorul său roman

muncitoresc realist socialist, *Ora șase* (ESPLA, 1960) îl aduce în prim-plan pe muncitorul Andrei Pop, comunist ilegalist dârz, în luptă cu un grup de sabotori de la o mină de cărbuni. Autorul încearcă să umanizeze tema incluzând în acțiune și mici elemente de epică erotică.

Nicolae Țic mai scrie încă două romane proletcultiste (*Anii tineri*, București, Editura pentru Literatură, 1961 și *Un vals pentru Maricica*, București, Editura Tineretului, 1963), dar construcția epică devine ostentativă prin opoziția schematică a personajelor în pozitive și negative, prin tonul parodic și ambiguitatea frazelor, autorul trădând deja un anume plictis față de tematica abordată.

Ștefan NEMECSEK

Străzile Bucureștilor

Filip până la cârciuma lui Anghelache cu nr. 34, vâpseaua Galbină; de la cârciuma lui Anghelache până la cârciuma lui Nestor cu nr. 944, vâpseaua Galbină; de la vistierul Nestor până la puțul ce este lângă casa lui Păun țiganul; de la casa lui Păun țiganul până la streaja podișorului ce este lângă o cruce; de la streaja podișorului până la sfârșitul șoselei de la Târgul de Afară...” Înăuntrul acestor limite, bucureștenii se descurcau fără probleme, în hățișul ulițelor înguste și întortocheate, ajungând întotdeauna cu ușurință la locul dorit; expresia „a nimerit orbul Brăila” s-a născut, fără doar și poate, în București.

Despre numele străzilor bucureștene s-a scris mult de-a lungul timpului; au făcut-o istorici, geografi, arhitecți, jurnaliști, ori oameni care, îndrăgostiți de oraș, au încercat să regăsească într-un colț sau altul al acestuia o lume familiară. Despre acest subiect, ca și despre „botezarea și răsbotezarea străzilor bucureștene” - cum spunea acum aproape un secol Henri Stahl, vreau să vorbesc în rândurile acestea.

Bucureștenii cei vechi nu prea își băteau capul cu numele ulițelor pe care le străbăteau, mai ales că multe dintre ele, simple poteci printre ulucile gardurilor sau prin noroaiele maidanelor, nici nu prea meritau un asemenea efort. Pentru orientare, în drumurile zilnice, cu treabă sau nu, le erau suficiente câteva repere familiare: o biserică, o fântână, o casă ori, cel mai adesea, o crâșmă (de care orașul era plin, ca să fie repere din destul!).

Un „Regulament pentru îmbunătățirea și paza bunei orânduiei în poliția Bucureștilor” adoptat în iulie 1830 și inclus mai apoi în Regulamentul Organic, stabilește în acest fel limitele orașului: „De la streaja Podului Mogoșoaiei în mâna dreaptă pe șoseaua care merge spre grădina dumnealui postelnicului

Atelier de creație

rânduri, o realitate a vremii, modul specific în care bucureșteanul se descurca în labirintul propriei urbe.

Cu puțin înaintea lui jupân Dumitrache, prin 1872-1873, doctorul Mihail Obedenaru, un „personaj” cât se poate de real de data aceasta, are parte de o experiență asemănătoare: „Vrei, cumva, să știi unde șade cutare ? Ți se spune că stă peste drum de Deadu Ivan, alături de Hagi Petcu sau de Iusuf Efendi. Îți iei toiagul, din cauza câinilor, și mergi din casă în casă, întrebând unde șade Deadu Ivan, Hagi Petcu sau Iusuf Efendi”.

În aceste condiții, bucureșteanul nostru nu prea avea ce face cu numele străzilor. Prin 1834 și chiar mai târziu, doar principalele artere de ieșire din oraș aveau nume, și nici acesta nu era un nume propriu-zis, ci indicarea locului spre care ducea drumul respectiv: Podul Mogoșoaiei, Ulița Târgoviștei, Drumul Pantelimonului,

Podul Târgului de Afară ori, și mai explicit, „Drumul Dudeștilor și al Vitanului ce duce la Siliștra” și „Ulița ce coboară în vale pe din dosul bisericii Crețulescului”. După asemenea indicații detaliate nu aveai cum să rătăcești drumul.

Denominarea străzilor era însă necesară autorităților, în primul rând pentru a avea o mai clară evidență a contribuabililor. Pe vremea lui jupân Dumitrache, străzile căpătaseră deja un

nume, cum dovedește planul Bucureștilor întocmit în 1871 de neobositul Papazoglu, dar aceste nume nu intraseră în conștiința publică. Anumite tradiții, sau numai obișnuințe, se fixaseră totuși și ele au fost utile în botezarea primelor străzi. Acestea au fost numite după biserica locului care dădea câteodată și numele mahalalei: Mihai Vodă, Stelea, Sfânta Vineri, Bărăției, Delea Veche și Delea Nouă, Sărindar, Lucaci etc.; după o instituție sau o clădire mai importantă: Vămii, Academiei, Pensionatului, Teatrului, Halelor, Atelerului ș.a.; după ocupația locuitorilor majoritari: Lipscani, Pescarii Vechi, Gabroveni, Covaci, Blănari, Birjari, Orzari; sau după numele unui proprietar mai de vază din zonă: Brezoianu, Știrbei Vodă, Ghica-Tei și Doamna Ghica-Tei etc.

Cazurile în care numele străzii este legat organic de realitățile locului și de preocupările locuitorilor lor sunt mult mai numeroase decât ne-am aștepta, în condițiile în care intervențiile arbitrare în nomenclatura stradală bucureșteană au acționat frecvent în direcție opusă, spre zona hazardului și, nu o dată, spre ridicol. În mahalalele din preajma Barierei Vergului (Delea Veche, Țepeș Vodă, Orzari, Agricultori), se află un grup de străzi al căror nume - Duzilor, Borangicului, Gogoșilor (azi Inișor), Gândacilor (devenită Stan Poetaș după Primul Război Mondial și Teleajen după al Doilea), Mătăsari - sugerează predilecția locuitorilor din zonă pentru creșterea viermilor de mătase („gândacii” amintiți mai sus). Străzile din jurul Lipscanilor

Atelier de creație

(Blănari, Șelari, Covaci ș.a.) sunt și ele un exemplu al legăturii dintre numele străzilor și ocupația locuitorilor. Mai sunt și altele.

Dezvoltarea impetuoasă a orașului după Primul Război Mondial a pus la grea încercare imaginația edililor, depășiți de realitățile mereu schimbătoare ale urbei. În criză de inspirație, aceștia au fost nevoiți deseori să indice străzile doar cu literele alfabetului: într-un ghid al Bucureștilor din 1940 apar nu mai puțin de 32 de străzi A, 30 de străzi B și 28 - C, față de numai 5 străzi A și 4 - C în ghidul din 1920 al maiorului Pântea. Iar în două planuri ale orașului, din 1934 și 1939, din șoseaua Pantelimonului, dincolo de intersecția cu Calea Iancului, pornesc spre Fundeni nu mai puțin de 16 străzi Petrescu, numerotate conștiincios: Petrescu I, Petrescu II, Petrescu III... și tot așa până la Petrescu XVI. Alți câțiva Petrești avuseseră norocul să fie botezați: Dionisie, Șerban etc.

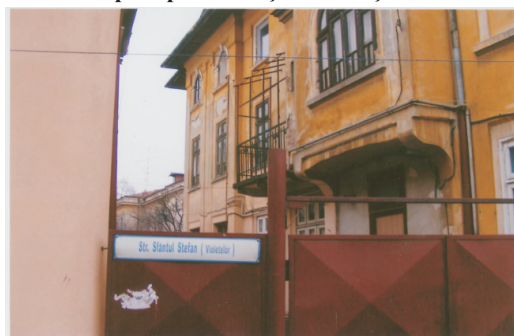
Subordonată excesiv politicului și vremilor schimbătoare, nomenclatura stradală bucureșteană a reflectat cu fidelitate aceste schimbări. După Primul Război Mondial, numeroase străzi au primit numele unor militari din armata română: Iosif Albu, Corneliu Popeea, Gheorghe Costescu, Georgescu, Iacobini, Niculescu; unele s-au păstrat până în zilele noastre. Benito Mussolini, Victor Emmanuel, Mareșalul Badoglio au fost prezenți și ei pe plăcuțele indicatoare, în jurul anului 1940, pentru ca, după război, în plină ocupație sovietică,

străzile bucureștene să ilustreze docil „prietenia de nezdruccinat cu marea vecină și prietenă de la Răsărit”: Stalin, Kirov, Suvorov, Kuibîșev, Vorosilov, Malinovski, Tolbuhin îl familiarizau pe bucureștean cu istoria Sovietelor și cu Armata Roșie „eliberatoare”; exista chiar și un Bulevard al Armatei Sovietice, nume foarte potrivit, de altfel, căci pe aici au intrat în București, de-a lungul istoriei, armatele ruse (șoseaua Colentina). Alături de ruși, se aflau la loc de cinste eroii clasei noastre muncitoare: Constantin David, Donca Simo, Elena Pavel, Ilie Pintilie, Ion Fonaghi, Haia Lifschitz, Filimon Sîrbu, Vasile Roaită (dovedit mai târziu că trăsesese sirena în scopuri mai puțin revoluționare).

După moartea lui Stalin și, mai ales, după 1965, aceste excese au fost eliminate treptat, ajungându-se la o oarecare normalitate, destul de relativă și aceasta.

Plăcuțe stradale cu redenumirea străzilor Episcopul Radu și Sfântul Ștefan

Atelier de creație

Dar zelul schimbărilor avea să reizbucnească cu și mai multă vigoare după Revoluția din 1989: în perioada 1990-1991 au fost schimbate numele a peste 170 de străzi. În multe cazuri schimbările au fost justificate, fiind eliminate excesele anterioare: au dispărut astfel din nomenclatorul străzilor nume ca: Ștefan Gheorghiu, Gh. Gheorghiu-Dej, Petru Groza, Bella Breiner, Leontin Sălăjan, Pavel Tcacenko, I. Miciurin, Ștefan Plavăț, Al. Moghioroș etc.

N-au lipsit nici de data asta exagerările, modificările nejustificate ori cu o motivație obscură: Ion Cîmpineanu devine Căpitan Crețu Nicolae; Episcop Radu - Timișoara; Icoanei (strada avea acest nume dinainte de 1895) - Florilor; Sfântul Ștefan - Violetelor. Înlocuirile acestea, și altele de aceeași natură, au fost cu totul efemere și nici nu au fost luate în seamă de locuitori, prea obișnuiți cu vechile nume ca să își

nomenclatura stradală și are posibilitatea să blocheze inovațiile prea îndrăznețe, sau nepotrivite. Este o comisie formată din oameni de specialitate precum și din lucrători din administrația orașului.

În prezent ne aflăm într-o perioadă de liniște: ce era de botezat a fost botezat, ce era de schimbat a fost schimbat. Să sperăm că liniștea aceasta va fi de durată: Jupîn Dumitrache se poate plimba mulțumit pe străzile Bucureștilor, neapărat cu un ghid al orașului în mână.

George PARUSI

Fotografiile care ilustrează acest articol au fost realizate de autor

schimbe tabieturile. Totuși, noile plăci indicatoare le păstrează în memoria orașului prin înscrisuri de tipul: „Strada Sf. Ștefan (fosta Violetelor)”, „Strada Icoanei (fosta Florilor)”. Noroc că trecătorii nu se obosească să citească ce este scris în paranteză, sub numele real al străzii. Situația a fost generată de excesul de „precizie” al edililor, dar și de lipsa lor de documentare într-un domeniu în care ar trebui să fie experți. Oscilațiile și impreciziunile de acest tip sunt cu atât mai surprinzătoare, cu cât la nivelul municipalității există o comisie care avizează (sau nu) toate deciziile care se iau în legătură cu

Gabriele D'Annunzio sau triumful morții

În tăcerea de claustru a mănăstirii Santa Maria Maggiore, la sfârșitul lui aprilie 1894, Gabriele d'Annunzio scria ultimele rânduri ale unei epistole dedicatorii către prietenul său Francesco Paolo Michetti. Terminase de compus un roman, *Trionfo della Morte*, al treilea și ultimul din ciclul „romanelor Trandafirului”. Lucrase, cum îi mărturisea confidentului său, „cu ciudată încetineală, în lăcașul Artei și al Tăcerii”.

Tânărul poet și romancier era animat de ambiții puțin comune. La douăzeci de ani voise să revoluționeze lirica italiană, la treizeci nutrea o aspirație similară în ce privește proza. În aceeași scrisoare-preambul declara că vrea să contribuie „în mod eficace la constituirea în Italia a prozei narative și descriptive moderne...” îndeosebi modernitatea actului literar pare să-l obsedeze pe acest turmentat al atâtor pasiuni.

Secolul al XIX-lea se apropie de sfârșitul său și, odată cu un sentiment difuz al amurgului, se răspândesc germenii unei sensibilități noi. Marii novatori apăruseră în

spațiul liricii franceze, se presimțeau în același timp a l p r o z e i . Atmosfera *fin de siècle* nu este doar crepusculară. Semne ale unei noi aurore apar. Cu ardoare juvenilă, G a b r i e l e d ' A n n u n z i o

aprinse focuri cultice deopotrivă pe altare vechi și noi. O mai puțin solidă cât rafinată cultură, opere savurate cu o rară inteligență a simțurilor îi ofereau substanța încercărilor sale. Cu o precoce maturizată îndemânare, cu o voce școlită de timpuriu, abia ieșit din anii adolescenței, el clamase, în *Primo vere* (1879), ode barbare, amintindu-și-le pe cele ale lui Carducci. Într-o scrisoare către Giuseppe Chiarini – criticul care-l laudă pe băiatul de șaisprezece ani, uimitor, chiar dacă urmează lecția din *Odi Barbare* – își recunoaște datoria față de maestrul său. Metrică, imagini, limbă, teme, totul derivă din sursa de care, curând, se va îndepărta. Un an mai târziu, apare cu sonete (volumul *In Memoriam*, 1830) pline de efuziuni naive, în stilul lui Stecchetti. Vocea poetului de douăzeci de ani dobândește însă o vigoare nouă, proprie, în odele și sonetele din *Canto novo* (1882). Desigur, descoperi și aici reminiscențe din Fucini, De Amicis și Carducci. Un parnasianism aulic (sensibil îndeosebi în versurile din *Intermezzo di rime* – 1883) pare să fie formula poetică la care aderă tânărul poet italian. Dar ceea ce-l face să devină pe încetul cel care este nu provine din lecția mai mult ori mai puțin bine asimilată a seniorilor, ci din propriul tumult bine temperat al poetului. Într-adevăr, el își revelează sieși o stare de poezie, decantând apele tulburi ale unei sensibilități morbide, înfrânând prin rigorile unui verb foarte căutat desfătărilor patosului. Pasiune artificializată. Explozia panică („imensa bucurie de a trăi, de a fi puternic, de a fi tânăr, de a devora fructele pământului cu dinți albi, solizi...”), voluptățile

Atelier de creație

juvenile sunt înghețate în forme și tipare. Faunii din crângul sacru devin fauni de parc, încremeniți în piatră, în bronz și, adeseori, în stuc fragil și ieftin.

Astfel, în timp ce un alt tânăr francez, André Gide, descoperă în luxurianța de oază insule rare, înconjurate de albe pustietăți, aromele fructelor pământului, pregătindu-și lauda din *Nourritures terrestres*, italianul – mult mai puțin îngrădit de rigori morale și religioase –, își caută îngrădiri în metrică, în cadența frazei. Alexandrinism care, cu timpul, va degenera într-un manierism, în ceea ce am putea numi d'annunzianismul lui d'Annunzio. Dar poetul, în acea primă epocă a creației sale, cu deprinderile nu pe deplin formate, are încă o magmă fierbinte ce se manifestă în pofida voinței sale de artă „severă”, un sâmbure vulcanic predispus la erupție și seisme. În primele texte amintite, d'Annunzio nu este încă întru totul el însuși. Slăbiciune a discipolului, dar și tărie a celui care nu s-a constituit încă – prin nenumărate clișee – drept propriul său epigon.

Fapt evident și în prozele sale. Cele patru nuvele care alcătuiesc *Il libro delle vergini* (1884) ne trimit imediat la sursele livrești ale povestitorului. Proza franceză – de la Flaubert la Maupassant – constituie modelul stilistic al autorului *Doamnei Bovary*, dacă nu și la austeritatea sa, că a învățat de la naturaliști lecția violenței, fără să aibă însă vigoarea, s-ar putea spune musculară, a unui Zola, sau surâsul ascuns și amar al unui Maupassant. Dar, iată că discipolul italian și-a însușit nu numai o modalitate naturalistă a viziunii epice, ci a primit un îndemn chiar spre viziunea dominată de motivele obsedante ale imaginarului profund. Căci, la un secol după pledoaria lui Zola pentru „romanul experimental”, științific, ne dăm prea

bine seama că naturaliștii au rămas prin viziune și nu prin pedanterie documentară, prin miturile civilizației moderne cărora le-au dat un chip în cele mai reușite dintre operele lor, și nu prin subordonarea lor la „experimentul” pseudoștiințific.

Pe urma lor, d'Annunzio își propune – cum vom mai vedea – să observe atent „viața”. Mai puternic decât impresionismul, decât dependența de obiecte, acesta este un sensualism organic al său. Fantezia sa magnetizată de polii unei sensibilități profunde își proiectează viziunile în epica mai curând decât în lirica sa. De aceea, în primele sale proze, abundă încă expresii ale voluptății senzoriale, brutalitățile unor simțuri exasperate. De aceea, monstruosul este prezent, îndeosebi atunci când naratorul evocă mediile religioase. Naturalism și alexandrinism al expresiei căutate, erupție brutală a unor substraturi pasionale și ritmare rafinat artificioasă a discursului, tensiunea aceasta este manifestă îndeosebi în romanele care alcătuiesc trilogia „Trandafirului”: *Il Piacere* (1889), *L'Innocente* (1892) și *Trionfo della Morte* (1894).

Aceluiași Francesco Paolo Michetti căruia îi va închina ultimul volum al ciclului, îi închinase, printr-o epistolă dedicatorie, și primul. D'Annunzio face în acest text o profesiune de credință: „Sunt azi, ca și tine, convins că nu există pentru noi

Atelier de creație

decât un singur obiect de studiu: Viața”. Asemenea declarații ale scriitorului italian, chiar și atunci când se referă la obiecte simple, când sunt făcute cu toată seriozitatea, au o rezonanță aulică, sunt întovărășite de o pompă care le degradează. Pompa unei retorici care își trădează uneori golurile lăuntrice. Scriitorul, împătimit al figurilor eclatante ale stilului, își mărturisește, într-o oră de sinceritate, dezgustul care urmează după exercițiul prea îndelungat al „durerosului și înșelătorului artificiu al stilului”.

Și nu numai al stilului ca meșteșug atent, ca artă a formelor elegante, ci al unui stil al expresiei patetice. Patosul e inevitabil urmat de o cădere. După exaltarea plăcerii urmează, firesc, denunțarea „mizeriilor Plăcerii”. Dar, totuși, Plăcere, Amor, Moarte rămân ridicate pe cataligele majusculelor lor inițiale. Retorica lui d'Annunzio vrea să le confere astfel o demnitate alegorică.

Amintind *Le Roman de la Rose*, povestirea alegorică a lui Jean de Meun, din secolul al XIII-lea, „romanele Trandafirului” ipostaziază în felurite chipuri Iubirea sau, mai exact, Voluptatea. Ca și în „romanul” medieval, „Roza” are o valoare alegorică precisă. Dar tema voluptății erotice, deși centrală, nu este unică, în această trilogie și, îndeosebi, în ultimul dintre romanele care o alcătuiesc, în *Triumful morții*. Ceea ce le leagă este mai puțin exaltarea și condamnarea eroticii, cât o anume identitate de structură între eroi. S-ar putea spune că Andrea Sperelli (*Il Piacere*), Tullio Hermil (*L'Innocente*) și Giorgio Aurispa (*Trionfo della Morte*) constituie una și aceeași ființă în trei ipostaze. De trei ori – surprinzând de fiecare dată alte trăsături, schimbând perspectiva, nu și modelul – desenează d'Annunzio chipul unui intelectual egoist, amoral, cinic, lucid, posedat al

senzualității, abulic, având inteligența și voința paralizate, savurând voluptatea până la drojdie, până la dezgust. Dacă mai adăugăm rafinamentul sensibilității, însingurarea, atracția profund thanatică, vom epuiza principalele caractere ale acestor eroi lipsiți de caracter. Căci moralitatea nu este ceea ce îi caracterizează. Mai curând o anume vocație artistică (niciodată pe deplin realizată). Lumea lor este lumea estetizantă a unui sfârșit de secol somptuos și lasciv. Printre peisaje cu chiparoși, în vilele romane sau pe malul Adriaticei, sub bolțile monumentelor sau sub lună, în lumina tablourilor celebre sau în umbra statuilor nu mai puțin celebre, eroii lui d'Annunzio își duc existența furibundă sau impotentă, prețioasă și dezabuzată. O existență pentru evocarea căreia artistul a acumulat virtuțile verbului, ale plasticii și ale muzicii. Căci, îndeosebi în ceea ce o privește pe aceasta din urmă, el voia să se ia la întrecere cu marea orchestră wagneriană, pentru a sugera ceea ce numai Muzica poate sugera sufletului modern.

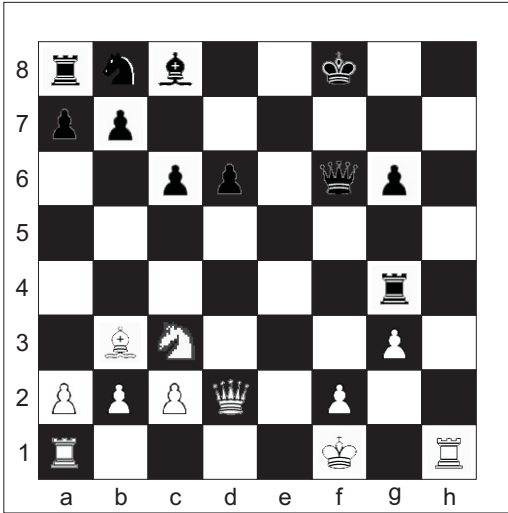
Nicolae BALOTĂ

În curs de apariție la Editura Ideea Europeană
www.ideeaeuropeana.ro

Vittoriale, ultima locuinta a lui D'Annunzio

Pagina șahistului

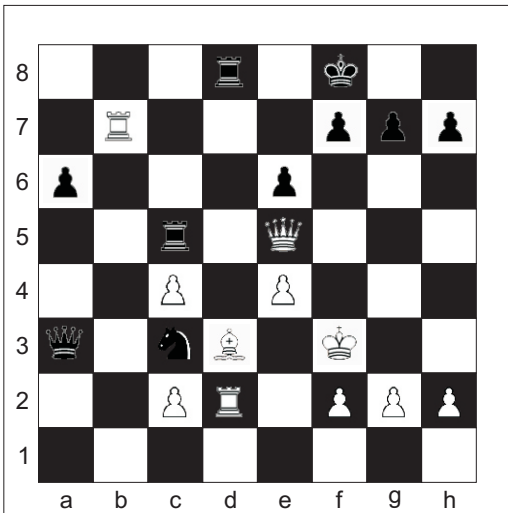
Alb:

Rf1, Dd2, Ta1, Th1, Cc3, Nb3, a2, b2, c2, f2, g3

Negru:

Rf8, Df6, Ta8, Tg4, Cb8, Nc8, a7, b7, c6, d6, g6

Albul mută și câștigă

Alb:

Rf3, De5, Tb7, Td2, Nd3, c2, c4, e4, f2, g2, h2

Negru:

Rf8, Da3, Tc5, Td8, Cc3, a6, e6, f7, g7, h7

Albul mută și câștigă

Răspunsurile vor fi publicate în numărul viitor al revistei „Vox Libri”

Nicoleta PAPUC

La acest număr au colaborat:

- *Nicolae BALOTĂ* - Critic, istoric și teoretician literar, om decultură român
- *Gheorghe PARUSI* - Specialist bibliograf la Biblioteca Academiei Române
- *Constantin BÂNDIU* - Doctor inginer silvic, cercetător științific, pensionar
- *Stelian RADU* - Doctor inginer, Președintele Consiliului Științific al Parcului Natural Grădiștea-Muncelului – Cioclovina; Președinte de onoare a Societății de Istorie și Retrologie Agrară a României; fost director al Arboretumului din Simeria
- *Mioara TODOSIN* - Doctorand, lector de limba și literatura franceză la Universitatea de Vest Timișoara
- *Ștefan NEMECSEK* - Jurnalist, scriitor, redactor șef al publicațiilor *Curierul Văii Jiului* și *Zona Specială*
- *Monica DUȘAN* - Bibliotecară, Ribița

Coperta I: Ilustrație din volumul Hieron, de Xenofon, datând din jurul anului 1460 și aflat în patrimoniul Bibliotecii Regale din Bruxelles. Ilustrația este atribuită lui Jean Hennekart, miniaturist al regelui Carol Temerarul.

Coperta IV: Ilustrație din cartea lui Reinhard von Solms, *Eyn gesprech eynes alten erfarnen kriegssmans und bawmeysters mit eynem jungen hauptmann*. Mayence: Ivo Schoeffer, 1535.

Imaginile au fost preluate și reproduse cu acordul scris al doamnei Sara LAMMENS de la Biblioteca Regală din Bruxelles

Michel Ott

Hans Willig

Verningung des
Flecken maff stab

• 1 5 3 4 •
• H.D. •

1 Schuh
1 Ellen
5 Schuh
10 Schuh
16 Schuh
20 Schuh
50 Schuh

Ein Fuert

